

רשומות לתולדות אישים וקהלות, אגרות ומסמכים
בהוצאת מכון 'זכרון' להנצחת יהדות הונגריה
בית 'חוג חתם סופר' שיכון ה'

רח' בית יוסף 11 בני ברק - דוא"ל: 3446@okmail.co.il

עלה 60

בס"ד, ט"ו אייר תשפ"ב

בגליון:

ב תקנות חברה קדישא בעיה"ק צפת

תקנות הח"ק משנת תרנ"ד לערך מכוללים זיבנברג ואונגארין – מהב'
עמרם בנימין וידר

יא רבי משה אליהו וויינסבערג אב"ד קערעסטיר

תולדותיו וצאצאיו, אביו רבי לייב וויינסבערג מקראקא וצאצאיו, חותנו
רבי שמואל געזאנג מקראקא וצאצאיו, פסק דין בכתב ידו – מהרב **יואל**
וויינשטאק

כד רבי יחיאל קליין ממונקאטש

אביו רבי אהרן זאב קליין ממונקאטש וצאצאיו, רבי שאול גאלדשטיין
אב"ד מילדוי, חתנו רבי חיים גאלדשטיין וצאצאיהם – מהרב **אברהם**
צבי ווייס

מד רבי אברהם צבי קאהן מלאשאנץ וצאצאיו

בניו רבי אהרן ורבי יהושע תלמידי הכתב סופר, חתנו רבי יעקב קאפיל
קאהן מפרשבורג וצאצאיו – מהרב **אהרן כהן** / ר' אהרן מתתיהו הלוי
רייכנברגר מגרוסוורדיין

ס לפני תשעים שנה (32)

לקט ידיעות מהעיתונות בשנת תרפ"ח – מהרב **שלמה יהודה הכהן**
שפיצר

סה עוללות

משפחת פאשקעס ממאקאווא – הרב **ש. צ. שפיטצער** (סה) / הרב
בסאטמאר בשנת תרפ"ז – הרב **ב. אבערלאנדער** (סז) / רבי משה זארגער
– הרב **י. י. בויס** (סח) רבי אהרן מתת"י ווינר – הרב **ב. ה. בערגער** (סח)
/ מייסד ובונה ביהמ"ד ישועות יעקב – הרב **א. צ. ווייס** (ע) / רבי אלעזר
פאלל – הרב **א. קאלמאן** (עו)

תקנות "חברה קדישא" משנת תרנ"ד לערך בעיה"ק צפת מכוללים 'זינבירגן' ו'אונגארין'

בשנת ת"ר ראה לנכון הרה"ק רבי אברהם דוב מאווריטש זי"ע בעל "בת עין" לייסד ולארגן בעיה"ק צפת "חברה קדישא" מסודרת ומאורגנת כראוי וכיאה. ח"י תקנות קבועות קבע אשר על ידיהם יתנהגו כל עניני ה"חברה קדישא" כדת וכדין. כל התקנות נרשמו בפנקס ה"חברה קדישא" הישן (דפים מפנקס ה'חברה קדישא' הישן נמצאים ב'ארכיון המרכזי לתולדות העם היהודי').

ביום כ"ד ניסן תר"ה כמה שנים אחר הסתלקות הרה"ק מאווריטש ראו ראשי העדה לחזק את התקנות של החברה קדישא שנתיסדו על ידו, ובתו"ד כתבו: "אנן ח"מ הסכמנו בידיעת כל בני החבורה שהפנקס דח"ק... הנחתם בחי"ק הרב הצדיק אדמו"ר זצוק"ל מאווריטש וכפי התקנות שעשה הרב הצדיק הנ"ל זיע"א". חתומים ששה מראשי הח"ק. כן כתבו: "גם אנן הממונים ומשגיחים הח"מ בכח המסור בידינו מעטרת ראשינו הרב הצדיק איש אלקים קדוש הוא עמודא דנהורא אספקלריא המאירה רבן של כל בני הגולה קדוש ישראל נרו יאיר מסאדיגער ללכל הכתוב לאשר ולקיים בדף התקנות אשר תיקן הצדיק הק' מאווריטש זצוק"ל ויבא עה"ח בחי"ק תחת התקנות, וכל אשר ימרה ויבטל מהתקנות אפס קצחו ענוש יענש כאשר יושת עליו". חתומים עוד ג' מראשי העדה בעיר (כתב האישור פורסם לראשונה בקובץ "תפארת ישראל", י"ח, כסלו-טבת תשמ"ז, עמ' 35).

בפנקס הישן מופיעים רשימות נושאי תפקידים, והחלטות שונות בענייני בחירת ממוני החברה ורישום החברים החדשים.

בשנת תרט"ז העתיקו את ח"י התקנות שתיקן הרה"ק מאווריטש לפנקס ה"חברה קדישא" החדש (הפנקס נמצא בספריית 'סמינר ניו יורק', וצילום ממנו נמצא במכון לתצלומי כת"י שע"י ביהסה"ל בירושלים מס' F 50011).

בתחילת הפנקס מופיע מימי חוה"מ תרט"ז: "להיות לזכרון ולאות אמת כי כן נגמר ונסכם במאמר קדישין ע"פ השתוות הגמר שהי' בין הכוללים היינו בין **כולל רוסיא** ובין **כולל עסטרייך** הי"ו עפ"י הסכמת ודעת גדולים באמרכלים הגאונים וצדיקים אשר בגולה, ונתמנו לגבאים דח"ק מכל הכוללים".

בפנקס החדש מופיע ביום י"ח טבת תרכ"ה: "בהתאספנו יחד הגבאים וגזברים דח"ק לפקח ולעיין בעניני תקנות הח"ק אשר ראינו כי כמה עקולי ופשורי ותקלות היוצאים בהנהגת החבורה אשר נהרסו כל התקנות מהנהגה הנכונה שהי' עד הנה... ע"כ קמנו ונתעודדנו לעשות קבועות במסמדות טעויות לחדש הנהגה שלא נוסף לדאבה עוד והתקנות האלה יהי' יתד קבוע בל תמוט".

ותקנו ז' תקנות לחברה קדישא. חתומים עליו ט"ו מחשובי העדה. בפנקס החדש מופיעים רשימות נושאי תפקידים, רשימות הכנסות והוצאות, וכן רשימות נפטרים מהשנים תרט"ז-תרמ"ט.

בפנקס הישן מופיע ביום ח' שבט תרל"ו: "בהתאסף יחד אנחנו המו"מ והביד"ץ וזטה"ע ויח"י"ס הח"מ לטכס עצה להרם המכשלות רבות אשר היו עד כה בהתנהגות עם נפטרים ר"ל... לתקן אלו התקנות שיתבאר אחת לאחת אשר על פיהן אנחנו מקוים שיתנהגו מעתה כראוי ונכון לפני אלקים ואדם". ותקנו ח' תקנות לחברה קדישא. חתומים עליו ט' מחשובי העדה.

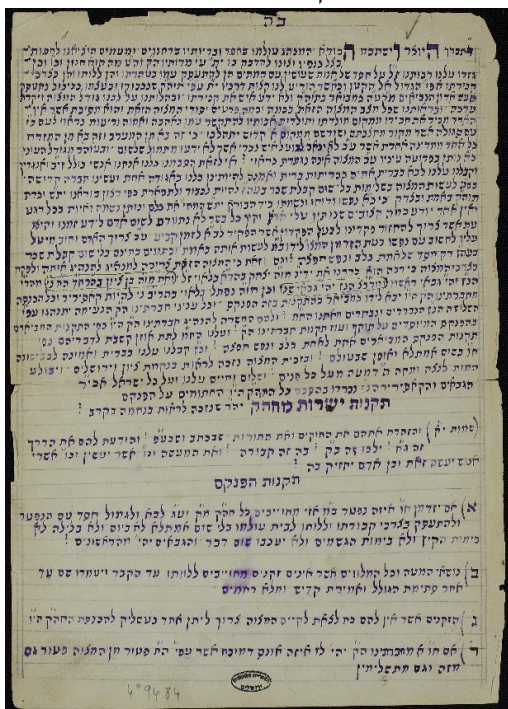
במשך השנים נתפרדו יוצאי הונגריה בשנת תרכ"ב והקימו לעצמם תחת נשיאותם של מרן ה'כתב סופר' ז"ע והגה"ק רבי מנחם א"ש ז"ע אב"ד אונוגואר כולל "בית הסופר והמאירי" ובהמשך בשם המוכר "כולל שומרי

החומות", וכן נתפרדו יוצאי זיבנברגן בשנת תרל"ה והקימו לעצמם בנשיאות הרה"ק ה'מעגלי צדק' מדעש ז"ע כולל "אהבת ציון לעדת זיבנברגן סילאדי וקיוואר".

לפנינו תקנות "חברה קדישא" משנת תרנ"ד לערך בעיה צפת מכוללים זיבנברגן, יאונגארין, מתפרסמות כאן לראשונה

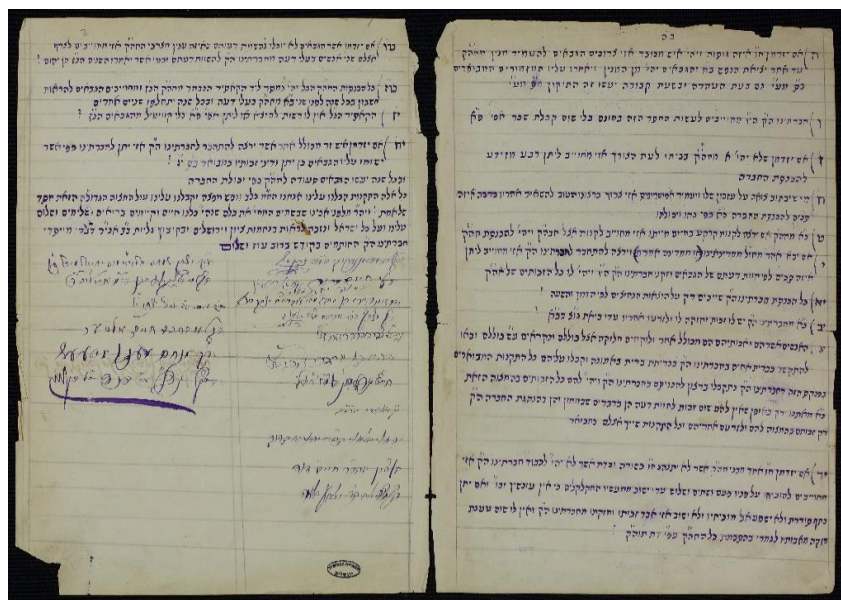
מכת"י הנמצא בארכיון "בית הספרים הלאומי" בירושלים (אוסף נדירים: Ms. Heb. 9484=4), ותודתנו נתונה להם על רשות הפרסום.

על התקנות חתומים מגדולי

וחשובי יושבי עיה"ק צפת. והספנו בסוגריים מרובעות ביוגרפיה קצרה אחרי כל חתימה, עד כמה שידינו מגעת.

יתברך היוצר וישתבח הבורא, המנהג עולמו בחסד ובריותיו ברחמים, ומעמים הוציאנו לחסות בצל כנפיו וצונו להדבק בו ית' ע"י מדותיו הק' והט' מה הוא חנון וכו' וכן גזרו עלינו רבותנו ז"ל על חסד של אמת שעושיין עם המתים הן להתעסק עמו בטהרתו והן ללותו והן בצרכי קבורתו אפי' הגדול אל הקטן וכאשר הודיע לנו קצות דרכיו ית' עפ"י תוה"ק שבכבודו ובעצמו כביכול נתעסק עם אדון הנביאים מ"ר ע"ה כמבואר בתוה"ק ולא ידע איש את קבורתו, ובהעלותנו על לבנו גודל המצוה ויקרת ערכה, ובראותנו שפל מצב המצוה הזאת בכמה וכמה פרטים יסודי המצוה הזאת והוא מסיבת אשר אין האחד מכיר את חברו ממקום מולדתו ותולדות אבותיו להתקשר עמו באהבה ואחווה וריעות כראוי לעם ב"י עם סגולה אשר מקור מחצבתם ושוורשם ממקום אי קדוש יתהלכו, כי זה בא מן המערב וזה בא מן המזרח כל אחד ממדינה אחרת אשר ע"כ לא יכאב לבו על איש נכרי אשר לא ידעו מתמול שלשום, ובעוה"ר מגודל העוני כ"א נותן בפרטה עיניו ע"כ המצוה אינה נגמרת כראוי, אי לזאת הסכמנו כלנו אנחנו אנשי כולל זי"ב ואנגרין וקבלנו עלינו לבא בברית אחים בכריתות ברית ואמנה להיותנו כלנו באגודה אחת ועשינו חברה קדושה בפ"ע לעשות המצוה בשלימות בלי שום קבלת שכר בעה"ז להיות לכבוד ולתפארת כפי רצון בוראנו ית"ש וכדת תוה"ק באמת ובצדק כי כ"א נפשו ורוחו ונשמתו ביד

הבורא ית"ש המחי את כלם ונותן נשמה וחיות בכל רגע ואין אחד יודע כמה קצובים שנותיו עלי ארץ וקץ כל בשר לא נתוודע לשום אדם לידע זמנו וקיצו עת אשר צריך להחזיר פקדונו לבעל הפקדון אשר הפקיד לב"א לזמן קבוע, ע"כ צריך האדם וחוב מוטל עליו לחשוב עם נפשו בעת הזדמן המצוי לידו ב"מ לעשות אותה באמת ובתמים בחינם בלי שום קבלת שכר בעה"ז רק חסד של אמת בלב ונפש חפצה, וגם זאת כי המצוה הזאת צריכה למנהיג להנהיג אותה ולפקח בצרכי המצוה כי רבה הוא בררנו את ידי"נ מו"ה **יצחק בהר"א בלאוי** ז"ל ואת מו"ה **בן ציון בהר"ד ה"מ** נ"י מהר"י הנז' יהי גבאי ראשון ומר"צ הנז' יהי גבאי שני וכן מו"ה **נפתלי בלאוי בהר"ב** נ"י להיות קאסירר וכל הכנסה מחברתינו הק' הי"ו יבא לידו כמבואר בהתקנות בזה הפנקס, וכל עניני חברתינו הק' הנעימה יתנהגו עפ"י השלושה הנז' הנבררים ונבחרים מאתנו הח"מ, ולהם המשרה להנהיג חברתינו הק' הי"ו כפי התקנות המבוארים בהפנקס המיוסדים על תוקף ועזו תקנות חברתינו הק', ועלינו הח"מ לתת אוזן קשבת לדבריהם כפי תקנות הפנקס המבוארים אחת לאחת בלב ונפש חפצה, וכ"ז קבלנו עלינו בברית ואמונה לבל ישונה ח"ו בשום אמתלא ואופן שבעולם, ובזכות המצוה נוכה לראות בנחמת ציון וירושלים, ויבולע המות לנצח ומחה ה' דמעה מעל כל פנים, ושלוש וחיים עלינו ועל כל ישראל אכ"ר.

הגבאים והקאסירר הנז' נבררו בהסכם כל החה"ק הי"ו החתומים על הפנקס **תקנות ישרות מחה"ק**, יהי"ר שנוכה לראות בנחמה בקרוב.

(שמות י"א) והזהרת אתהם את החוקים ואת התורות, שבכתב ושבע"פ, והודעת להם את הדרך זה ג"ח [=גמילות חסדים], ילכו זה ב"ק [=ביקור חולים], בה זה קבורה, ואת המעשה וכו' אשר יעשון וכו' אשרי אנוש יעשה זאת ובן אדם יחזיק בה.

תקנות הפנקס

(א) אם יזדמן ח"ו איזה נפטר ב"מ אזי מחוייבים כל חה"ק מק' וע"ג [=מקטון ועד גדול] לבא ולגמול חסד עם הנפטר ולהתעסק בצרכי קבורתו וללוותו לבית עולמו בלי שום אמתלא לא ביום ולא בלילה לא בימות הקיץ ולא בימות הגשמים ולא יעכבו שום דבר והגבאים יהי' מהראשונים.

(ב) נושאי המטה וכל המלווים אשר אינם זקנים מחוייבים ללוותו עד הקבר ויעמדו שם עד אחר סתימת הגולל ואמירת קדיש ומלא רחמים.

(ג) הזקנים אשר אין להם כח לצאת לקיים המצוה צריך ליתן אחד בעשליק [-מטבע טורקית] להכנסת החה"ק הי"ו.

(ד) אם ח"ו א' מחברתינו הק' יהי' לו איזה אונס דמוכח אשר עפ"י הת' פטור מן המצוה פטור גם מזה וגם מתשלומין.

ה) אם יזדמן ח"ו איזה גופות ויהי איש מכובד אזי צריכים הגבאים להעמיד מנין מחה"ק עד אחר יציאת הנפש ב"מ והגבאים יהי מן המנין ויאמרו עליו המזמורים המבוארים בס' מע"י [=בספר מעבר יבוק] גם בעת הטהרה ובשעת הקבורה יעשו זה התיקון מס' מע"י.

ו) חברתינו הק' הי"ו מחוייבים לעשות החסד הזה בחינם בלי שום קבלת שכר אפי"א.

ז) אם יזדמן שלא יהי א' מחה"ק בביתו לעת הצורך אזי מחוייב ליתן רבע מגידע [-מטבע טורקית] להכנסת החברה.

ח) מי שיכתוב צואה על עזבון שלום ויעמיד אפוטרופיס אזי צריך ברצונו הטוב להשאיר אחריו איזה ברכה סכום להכנסת החברה כ"א כפי כחו ויכולתו.

ט) כ"א מחה"ק אם ירצה לקנות קרקע בחיים חיותו אזי מחוייב לקנות אצל חבה"ק ויהי להכנסת חה"ק.

י) אם יבא אחד מחו"ל ממדינתנו (או ממדינה אחרת) וירצה להתחבר לחברתינו הק' אזי מחוייב ליתן איזה סכום לפי חוות דעתם של הגבאים וזקני חברתינו הק' הי"ו לו כל הזכותים של אה"ק.

יא) כל הכנסת חברתינו הק' שייכים רק על הוצאות הנחוצים לפי הזמן והשעה.

יב) כ"א מחברתינו הק' יש לו זכות וחזקה לו ולזרעו אחריו עדי ביאת גו"צ בב"א.

יג) האנשים אשר הם ואבותיהם הם מכולל אחר ולוקחים חלוקה אצל כוללם ונקראים ע"ש כוללם ובאו להתקשר בברית אחים בחברתינו הק' בכריתת ברית באמונה וקבלו עליהם כל התקנות המבוארים בפנקס הזה דחברתינו הק' נתקבלו ברצון להכניסם בחברתינו הק' ויהי להם כל הזכותים בהמצוה הזאת כ"א מאתנו רק באופן שאין להם שום זכות לחוות דעה הם בדברים שבממון והן בהנהגת החברה הק' רק זכותם בהמצוה להם ולזרעם אחריהם וכל התקנות שייך אצלם כמבואר.

יד) אם יזדמן ח"ו אחד מבני חה"ק אשר יתנהג ח"ו כשורה וכדת אשר לא יהי לכבוד חברתינו הק' אזי מחוייבים להוכיחו על פניו פעם ושתים ושלוש עדי ישוב ממעשיו המקלקלים כי אין עונשין וכו' ואם יתן כתף סוררת ולא ישמע אל מוכיחיו ולא ישוב אזי אבד זכותו וחזקתו מחברתינו הק' ואין לו שום טענת חזקה מאבותיו לגמרי בהסכמת כל החה"ק עפ"י דת תוה"ק.

טו) אם יזדמן אשר הגבאים לא יוכלו להשוות דעותם באיזה ענין מצרכי החה"ק אזי מחוייבים לצרף אצלם שני אנשים בעלי דעה מחברתינו הק' להשוות דעתם וכפי אשר יאמרו השנים הנז' כן יקום.

טז) כל הכנסות החה"ק הכל יהי' נמסר ליד הקאסיר הנבחר הנז' ומחוייבים הגבאים להראות חשבון בכל שנה לפני שני ב"א מחה"ק בעלי דעה ובכל שנה יתחלפו שניים אחרים.

יז) הקאסיר הנ"ל אין לו רשות להוציא או ליתן אפי' פ"א בלי קוויטל מהגבאים הנז'.

יח) אם יזדמן איש זר מכולל אחר אשר ירצה להתחבר לחברתנו הק' אזי יתן לחברתנו כפי אשר ישומו עליו הגבאים כן יתן ודיני זכותיו כמבואר בס' י"ג. ובכל שנה יעשו הגבאים סעודה לחה"ק כפי יכולת החברה.

כל אלה התקנות קבלנו עלינו אנחנו הח"מ בלב ונפש חפצה וקבלנו עלינו עול המצוה הגדולה הזאת חסד של אמת. ויה"ר מלפני אבינו שבשמים המחי' את כלם שהי' כלנו חיים וקיימים בריאים ושלימים ושלוש עלינו ועל כל ישראל ונזכה לראות בנחמות ציון וירושלים ובקיבוץ גלויות ב"ב אכי"ר דברי מייסדי חברתנו הק' החותמים בקודש ברוב עוז ושלוש.

הק' יהודא ברוך במו"ה נתן ז"ל [בלויא, נפטר ביום י"ג חשון תרנ"ה ומנו"כ בצפת. ראה עליו ב'עלי זכרון' מס' 18 עמ' סה-סו, ומס' 17 עמ' סט-ע]

הק' חיים דוד הארטמאן במו"ה יחזקאל זלה"ה [נולד בשנת תקפ"ה לערך בסאבראנץ, ונפטר ביום ז' כסלו תרנ"ח ומנו"כ בצפת. על אביו רבי יחזקאל ראה ב'עלי זכרון' מס' 10 עמ' נ-נב]

דוד מרדכי בן התו' מהו' אברהם יצחק סג"ל

הק' יצחק בה"ר אברהם ז"ל בלאו [נולד בשנת תר"ג בארישאהר ונפטר ביום ל' חשון ומנו"כ בצפת. זוג' מרת חיה דבורה בת רבי יצחק אייזיק נכד הרה"ק בעל "באר מים חיים"]

נפתלי צבי בהרב ר' זאב זצ"ל [גאלדבערגער מצפת-ירושלים, נולד בשנת תקפ"ח לערך לאביו רבי זאב אב"ד ראצפערט שאח"כ עלה לצפת. נפטר ביום ו' תמוז תר"ס ומנו"כ בהר הזיתים בירושלים]

דוד בן מרדכי צבי? שו"ב? ז"ל [?] אולי, נולד בשנת תרי"ד ברומניה. זוג' מרת שרה הינדא נולדה בשנת תרי"ד]

חיים גראסמאן בן מהו' ר' יואל

הק' אליעזר ב"ר דוב [מזיבנירגען, נפטר ביום כ"ד טבת תרנ"ו ומנו"כ בצפת] **נפתלי בלאוי בה"ר יהודא ברוך** [בלויא, נפטר ביום ב' אלול תרע"א ומנו"כ בצפת. ראה עליו ב'עלי זכרון' מס' 17 עמ' סט-ע]

בן ציון בהר"ר חיים דוד [הארטמאן, נולד תר"כ לערך ונפטר ביום ה' כסלו תר"צ ומנו"כ בצפת. זוג' בזיו"ר מרת רבקה נולדה תר"כ לערך ונפטרה ביום

ד' אייר תרמ"ט ומנו"כ בדעעש. ובזיוו"ש מרת חנה ליבא נולדה בשנת תרכ"א לערך לאביה רבי אשר זעליג בראנפעלד מצפת ואמה מרת רעכיל, ונפטרה ביום כ"ג סיון תרע"ו ומנו"כ בצפת]

הק' משה ליב ב"ה יצחק בלאה [נולד בשנת תרל"ב לאביו רבי יצחק ואמו מרת חיה דבורה, ונפטר ביום י' אדר ב' תשי"א ומנו"כ בצפת. זוג' מרת פייגא גיטל נולדה בשנת תרל"ג לערך לאביה רבי דוד ראמאן מצפת ואמה מרת אביגיל געלא, ונפטרה ביום ט' תמוז תרע"ז ומנו"כ שם]

הק' יצחק שמחה בלא"א מו"ה יחיאל מיכל ז"ל [בערגער מלאפאש-צפת בעל "שמחת יצחק", נולד ביום כ"ה אלול תקפ"א לאביו רבי יחיאל מיכל ואמו מרת לאה, ונפטר ביום ב' חשון תרנ"ה ומנו"כ בצפת. זוג' בזיוו"ר מרת ברכה לאה, נולדה בשנת תקפ"ה לערך לאביה רבי בנימין הארטמאן אב"ד שאמלווא, ונפטרה ביום א' אב תרמ"א. ובזיוו"ש מרת חוה בת הגה"ק בעל "מראה יחזקאל"]

הק' ישראל קרויז בן הר"מ ארי' ליב ז"ל [שו"ב, נפטר ביום י"ב כסלו תרע"ח ומנו"כ בצפת]

הק' חיים ב"ה יוסף יצחק ז"ל [מזיבנירגן]

הק' אברהם חיים אלטער [אולי מדובר ברבי אברהם חיים שטיינמעץ מבארשא-צפת, וכנראה הוסיפו לו השם 'אלטר'. ב"ר נחום יהודה, נפטר ביום י"ז אלול תרנ"ו ומנו"כ בצפת. צאצאיו: א) רבי גדליה שטיינמעץ מאונטער ווישאווה ואח"כ שו"ב בבארשא. ב) רבי מאיר פנחס שטיינמעץ מבארשא. ג) רבי נחום יהודה שטיינמעץ מבארשא]

הק' מנחם מענדל מדעעש [שטערנבערג, נולד בשנת תר"ג לערך לאביו רבי יצחק מדעעש, ונפטר ביום ג' ניסן תרע"ו ומנו"כ בצפת. זוג' מרת רבקה בת רבי אברהם יוחנן, נפטרה ביום ז' שבט תר"ס ומנו"כ בצפת]

הק' גדלי' ב"ר דוד ז"ל קליין [ראה עליו בעלי זכרון' מס' 16 עמ' טו-כט]

הק' חיים יצחק אייזיק ב"ה פייבש ז"ל [טעסלער, נולד בשנת תר"ה לערך בוויחלאוויץ, ונפטר בשנת תרס"ח בצפת, זוג' מרת חאנצא. צאצאיהם: רבי חיים, רבי אליעזר, רבי שלמה, ומרת פייגא]

הק' שלמה ברח"א טעסליר [נולד בשנת תרכ"ט לערך ונפטר ביום ו' טבת תש"י ומנו"כ בצפת. זוג' מרת אידל]

הק' יצחק יחיאל ברמ"ם ז"ל מאינגערין ט"ב?

הק' צבי בה"ר אברהם ז"ל מקאליש סג"ל [רבי צבי יחיאל מיכל סג"ל פרידפערטיג נולד בשנת תרכ"ח לערך לאביו רבי אברהם סג"ל פרידפערטיג מקאליש-צפת ואמו מרת קעניא רחל, ונפטר ביום ד' אדר א' תרס"ט ומנו"כ

בהר הזיתים בירושלים. זוג' מרת פעסיל יוטא נולדה בשנת תרכ"ד לערך לאביה רבי יצחק בלאה מצפת ואמה מרת חיה דבורה, נפטרה ביום י"ג תמוז תרע"ח ומנו"כ בצפת]

הק' מיכל קא"ם [=קאלאמיא. רבי יחיאל מיכל פריעדמאן נולד בשנת תרי"ב בצפת לאביו רבי אפרים פישל מקאלאמיא-צפת ואמו מרת ביילא טשארנא לבית פריעדמאן מיאס, ונפטר ביום ה' אב תרצ"ב ומנו"כ בצפת. זוג' מרת אסתר מלכה נולדה בשנת תרט"ז בהונגריה לאביה רבי שמעון, נפטרה ביום י"א טבת תרצ"ג ומנו"כ בצפת]

הק' יוסף שלמה חזן ב"ר מרדכי הירץ ז"ל [זינגער, שימש כחזן משך יובל

שנים בביהמ"ד הארז"ל בצפת, נולד בשנת תרי"ז לערך לאביו רבי מרדכי נפתלי הירץ ואמו מרת מרים הינדא, ונפטר ביום א' תמוז תרצ"ו ומנו"כ שם. בנו רבי פנחס מרדכי זינגער דיין בצפת ורב ביהמ"ד רידב"ז שם, מגדולי חסידי קארלין, נפטר בשנת תשכ"ז]

הק' ישעי' יוסף ב"ר אברהם ישראל נ"י [ראזענבליט מצפת-מטולה. זוג' מרת חיה פייגא נולדה בשנת תרכ"ז לערך לאביה רבי יוסף משה הורוויץ מצפת-מטולה ואמה מרת שרה בת הגה"ק רבי שמואל העליר זצ"ל אב"ד צפת]

הק' זלמן ברזל בר"צ ברז"ל [נולד ביום כ"ו ניסן תרל"ב לאביו רבי אפרים צבי הערש ואמו מרת חיה מלכה לבית שפירא, ונפטר ביום ד' חשון תש"ו ומנו"כ בצפת]

הק' שמואל לוריא ב"ר אהרן יוסף ז"ל [ראב"ד צפת, נולד בשנת תר"ל לאביו רבי אהרן יוסף ואמו מרת חיה נחמה, ונפטר ביום כ"ב שבט תש"ו ומנו"כ שם. זוג' מרת בלומא בת רבי מנחם מענדיל שטערנבערג, נפטרה ביום כ"ג אדר א' תרצ"ו ומנו"כ שם]

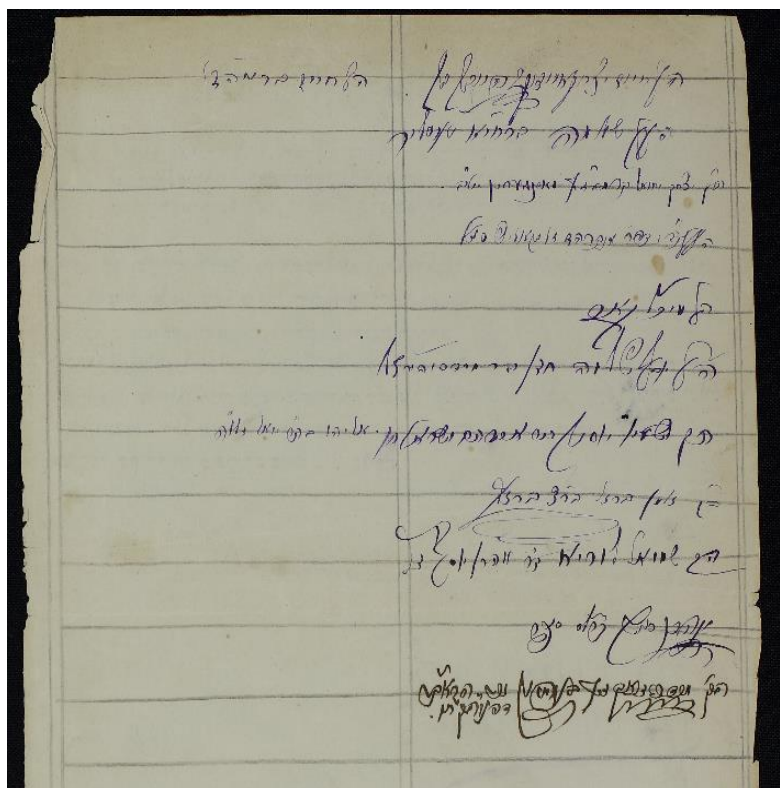
אהרן סג"ל ברל"ס סופר [נולד בשנת תרל"א לאביו רבי יהושע אריה ליב סופר מפאטרא נימאץ-צפת ואמו מרת מרים, ונפטר ביום ח' תשרי תש"ח ומנו"כ בקליבלנד שבאוהיו ארה"ב. זוג' מרת אסתר]

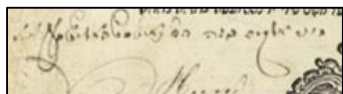
הק' מרדכי זאב זילבערמאן נכד
הראב"ד דפעה"ק ת"ו [נולד
בשנת תר"מ לערך לאביו רבי
יצחק דוב בערל בן רבי רפאל
זילבערמאן ראב"ד צפת, ואמו
מרת שרה סויבל בת רבי דוד
לאנדא מאורהייב. נפטר ביום ו'
תשרי תרפ"ז ומנו"כ בצפת. זוגי
מרת חוה געלא בת רבי יצחק]

הק' חיים ברמ"ה ז"ל

אליהו בה"ר יואל זל"ה [גוטבעטער, שימש כמנהל בית היתומים "עזרת
הגליל" בצפת, נולד בשנת תרל"ג לאביו רבי יואל, ונפטר ביום א' דראש השנה
ת"ש ומנו"כ שם. זוגי מרת אלטא פייגא דבורה בת רבי אליעזר, נפטרה ביום
י"א ניסן תרע"ו ומנו"כ שם]

הרה"ג ר' משה אלי' וויינסבערג מקראקא אב"ד קערעסטור

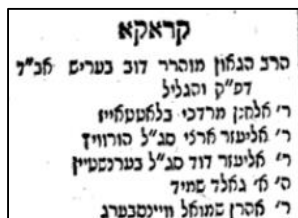

על ס' חות דעת, [שהי' שייך מקודם להג"ר אפרים זלמן מרגליות, ולר' ישראל זאב הלוי הורוויץ דיין באוהעל] חתני אלקים בזה הס' נאום משה אלי' מק"קראקא

הגאון ר' משה אלי' וויינסבערג אב"ד קערעסטור נולד בקראקא בשנת תקנ"ט [בנישואיו נרשם שהוא בן י"ח שנה, ובלידת בתו בשנת תקפ"ב נרשם שהוא בן כ"ח שנה לפי"ז נולד כבר בשנת תקנ"ד], לאביו ר' לייב.

אביו ר' ליב וויינסבערג מקראקא

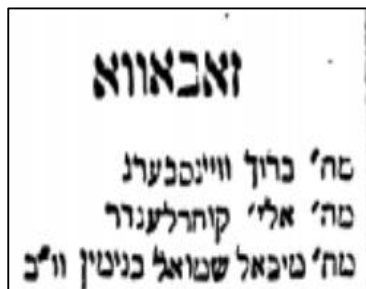
אביו ר' ליב נולד בשנת תקל"ד, נשא את מ' רבקה שנולדה בשנת תקל"ה לר' שלמה [זלמן?] פישלאוויטץ [כנראה ששם אביו ר' פישל] מקראקא.

למודי הטבע תקצ"ו

ר' שלמה פישלאוויטץ נולד בשנת תקט"ז, נשא את מ' נעכא שנולדה בערך בשנות תקי"ד-ז. ר' שלמה נפטר בקראקא ביום י"א תמוז תקצ"ג, זו מ' נעכא נפטרה בקראקא בת ע"ה שנה ביום ח' תמוז תקפ"ט, [כמה פרטים באו מהצענזוס דשנת תק"ן בקראקא, בני ר' שלמה בהצענזוס הם: א) ר' ברוך נולד בשנת תקל"ג עם אשתו אסתר, ב) ר' ליב וזוגי רבקה, ג) אברהם נולד בשנת תקל"ז, ד) איצק נולד בשנת תקל"ט].

בני ר' ליב וויינסבערג:

מספר פני שלמה תר"ו

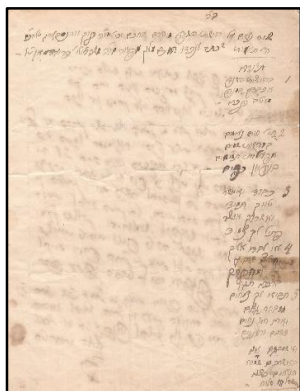
א) ר' אהרן שמואל וויינסבערג נולד בערך בהשנים תקנ"ה-ט.

נשא בשנת תקע"ד את מ' פרידא בת ר' יצחק וואלף טייטעלבוים וזו מלכה אסתר. בשנת תרי"ט כבר לא הי' בין החיים שאז כבר נקרא נכדו על שמו.

נזכר ברשימת הפרענומערענטען ל'למודי הטבע' שנדפס בקראקא בתקצ"ו, [אגב יש שם בסטאניסלאב השם ר' אהרן

וויינסבערג אולי שייך להם], גם נדפס מר' אהרן שמואל שיר ב'צדק ורשע' [קראקא תקפ"ב].

ילדיו: א) **שרה יודית** נולדה בתקע"ז נפטרה בתק"ף. ב) **הערשל** נולד בתק"ף נפטר בתקפ"ו. ג) **חיילא** נפטרה בתקפ"ט. ד) **ברכה גיטל**. ה) **קיילא**. ו) **רייצא רחל**. ז) **נעכא**. ח) **בילא** נפטרה תר"ח.

שיר נעים על ראשית השנה מהרב החכם וכו' מו"ה ברוך וויינסבערג ז"ל הכ"מ, שכתב לנכדו החכם מליץ מופאז מו"ה משה אלי' פריעדמאן ז"ל

ב) התורני והרבני ר' **ברוך וויינסבערג** נולד בקראקא בשנת תקנ"ח.

עבר למדינת הגר בשנת תקפ"ג, נשא את מ' זוסי? שנולדה בכפר זאבאווע הסמוך לבארדיוב בשנת תקע"ב [כנראה זיווג שני] ודר שם במקומה, מזאבאווע נותן מעות קדימה לספר 'פני שלמה' בשנת תר"ו יחד עם בנו ר' מיכאל שמואל בנימין [ראה התמונה, בעת הצענוזוס דשנת תר"ח נקרא שם הכפר בו הוא נמצא בשם 'הערווארטא' כנראה זה הי' אחד עם זאבאווא].

מציאה מצאתי בעמוד השני של אגרת אחת שכתב הרה"ק בעל מעגלי צדק מדעעש להגאון המהר"ם שיק, נמצא שם כתב מאיש אחד שהוא הי' כנראה מתלמידי ר' ברוך וויינסבערג, [כיון שכותב עליו בשנת פטירתו 'הריני כפרת משכבו', ומזה שהי' לומד ר' ברוך עם תלמידים, וכן מהתוארים נראה שהי' ת"ח ואיש מכובד], ומעתיק שיר נאה מרבו, ראה מצורף.

בני הרב ר' ברוך וויינסבערג:

1. הרבני ר' **מיכאל שמואל בנימין זאב וויינסבערג**, נולד בזאבאווא בשנת תקפ"ה.

נשא את מ' **גיטל** שנולדה בתק"ץ בפאטאק לאביה הרה"ג ר' **שמעון הכהן שאטין** אב"ד פאטאק, דר בזאבאווא יחד עם אביו.

מ' גיטל אשת ר' מיכל שמואל בפרעשוב

בני ר' מיכאל שמואל בנימין זאב וויינסבערג: א) רימטשא? נולד בזאבאווא בשנת תר"ה. ב) רבקה נולדה בשנת תר"ז בכפר לאפאלו. ג) ליבל נולד בבארדיוב ביום י"א תמוז תר"י. ד) ישראל נולד שם ביום ט' טבת תרי"ג, נפטר בן כ' שנה ביום ח' אייר

מצבת ר' מיכאל שמואל בנימין בבארדיוב

תרל"ב בפטירתו נרשם שנולד בזאבאווא, כנראה כל שאר הרשימות ג"כ מזאבאווא ולא בבארדיוב. (ה) אולי גם תינוקת רבקה [אולי בתו רבקה הנ"ל נפטרה, ואולי זו בת אחיו] נולדה בזאבאווא נפטרה אחר הלידה ביום ט"ו טבת תרי"ז. (ו) דיולא נולד שם בשנת תרי"ח. (ז) מארי נולדה בשנת תרכ"ט, נפטרה ביום י"ג שבט תרמ"ד.

ר' מיכאל שמואל בנימין נפטר בבארדיוב, על מצבתו כתוב: 'פ"נ איש תם וישר הלך בדרך תמים ממשפחת רמים, ה"ה הרבני מו"ה מיכאל שמואל בנימין זאב בן התרני והרבני מו"ה ברוך ז"ל נפטר אחרון של פסח שנת תר"מ לפ"ק תנצב"ה'

זוג' הרבנית גיטל נפטרה בפרעשוב. על מצבתה כתוב: 'פ"ט אשה צנועה מ' גיטל ווינסבערג בת מורי מורינא הרב ר' שמעון הכהן שאטטין זצ"ל אב"ד דק"ק

מצבת צארטל נעכא בשיראקע, תשוח"ח למכון ימי קדם' על עזרתו בהמצבות

שארש פאטאק, מגזע תרשישים, אשת ר' שמואל בנימין ז"ל נפטרה ר"ח שבט תרס"ה לפ"ק תנצב"ה'

2. מ' צארטל נעכא.

נולדה בזאבאווא [בצענזוס תרי"ז וגם בצענזוס תרכ"ט נרשם] בשנת תקצ"ב [כן היא בצענזוס תרי"ז, ובצענזוס תר"ח נרשם (שרה) בתקצ"ג, ובצענזוס תרכ"ט נרשם שנולדה בתקצ"ה], אשת ר' דוד יוסף פריעדמאן, [לפי הנרשם בצענזוס תרי"ז משמע שגם הוא מבארדיוב], שנולד בשנת תק"ץ.

דרו בבארדיוב [שם נולד להם בן בתרי"ב], ובשנת תרי"ז בעת הצענזוס נמצאו בהכפר שעבעש-קעלעמעש הסמוך לפרעשוב.

כנראה נפטר ר' דוד פרידמאן צעיר לימים בסביבות שנת תרכ"ח, כי בשנת תרכ"ח נישאת מ' צארטל נעכא שנית לר' אשר בנימין פאבער [ר' אשר לעמל פאבער משיראקא חותם לס' תהלים ע"פ 'תרועת מלך' בשנת תרכ"ג. הוא נולד בשנת תק"ף לר' אברהם חיים ולאה מירל, בנו הר"ר יעקב פאבער דר ל"ח שנה בטארנא ואח"כ בפרעשבורג, הו"ל ס' רבו 'תורת מהר"ם סופר' ושם בתחלת הספר העתיק מכתב שכותב אליו רבו, כשכיבדו להיות שושבין לחתונתו בהיותו יתום מאמו, וגם מזכיר שם: 'כבוד קדושת אדוני אבי מורי ורבי מו"ה אשר בנימין פאבער זצ"ל שיראקע' וכן שם בדף כ"ב כותב 'כ"ק אדוני אבי הצדיק הנקרא בפי כל בשם ר' לעמל

פאבער ז"ל פירש צדיק וטוב לו צדיק גמור צדיק ורע לו שאינו גמור, ע"פ מהרש"א שהגם שכר מצוה בהאי עלמא ליכא אבל לשמחה של מצוה ביתרון וחומרות גם בעוה"ז יש שכר כבבני יששכר, וזה צדיק גמור שעושה מצותיו בשמחה וטוב לב יקבל שכרו גם בעוה"ז. מבני ר' יעקב היו: ר' חיים פאבער מרביץ תורה באוהעל מח"ס תוצאות חיים, ר' יואל, ר' אלעזר, אברהם], שהי' דר בשיראקע, ואחרי שנפטרה זוג' הראשונה מ' פאני [נולדה בתקפ"ה] לבית בעטער ביום י"ט חשון תרכ"ח נשא את מ' נעכא צארטל. רשימות ילדי ר' אשר פאבער מזוג' הראשונה נמנו בצענזוס דשנות תרי"ז ותרכ"ט.

מ' צארטל נעכא נפטרה בשיראקע ביום ער"ח אייר תרנ"ג ומצבתה נמצאה שם, עליה נחרט:

פ"ט האשה הצנועה והחשובה מ' **צרטל נעכע** בת מו"ה **ברוך וויינסבערג**

מצבת ר' משה אלי' בן נעכא צארטל באונגוואר

זצ"ל, צ'דקתך תרוממך למאירת עינים, ר'אשיתך לאחריתך נשאת לבך לשמים, ט'הרת כפיך פרשת לעניים ולאביונים, ל'כן ילויך ממרום מלאכי עליונים, נ'אספת בשם טוב אל אבותיך, ע'די עד פה תזרע בצדקת מעשיך, כ'לית מלאכתך בעזבך חיי הבליד, ע'ל כן בגנזי עדן תהי מושבך, יצאה נשמתה בטהרה מש"ק **ערב ר"ח אייר תרנ"ג** לפ"ק

בנם [החכם מליץ מפואר, ראה המובא לעיל] ר' **משה**

אלי' פרידמאן נולד בבארדיוב בשנת תרי"ב, נשא את מ' פיגא בת הרה"צ ר' **דוד פייגעלעס** [קרויז] מאונגוואר מח"ס נפש אד"ס, ונפטר צעיר לימים מאד בן כ"ו שנה בלבד ביום ה' אייר תרל"ט ומנו"כ באונגוואר, ושם נמצאה מצבתו.

ר' משה אלי' הניח אחריו יתומה קטנה בשם רבקה שנישאת לבן דודה ר' **חיים אהרן עסטרייכער** מקליינווארדיין, ר' חיים אהרן נולד בשנת תרל"א לר' יהונתן בנימין עסטרייכער [שנשא את שם זקינו הגאון הקדוש מטשענגער זצ"ל] ולאמו מ' גאלדא בת ר' דוד פייגעלעס הנ"ל, נעדה"ש ביום י"ב סיון תשי"ד הי"ד.

בנו של ר' חיים אהרן הוא ר' משה אלי' עסטרייכער מדעברעצין-ברוקלין, ובנו ר' יעקב עסטרייכער ז"ל מלאנדאן אמר לי פעם ששמע מאביו שר' איציקל טייטלבוים הדיין מבארדיוב (ראה להלן) הי' קרוב משפחה, ואביו ר' אלעזר טייטלבוים היה דוד שלו, והחזיק הקירבה עם [חו"ז] נכדו ר' יעקב מרדכי ט"ב אחר המלחמה.

מי ברכה ב"ר ברוך וויינסבערג בבארדיוב

בני ר' חיים אהרן עסטרייכער: (1) ר' משה אלי' עסטרייכער מדעברעצין ניצל עם בניו הנגידים ודר אחר המלחמה בברוקלין. (2) **דיינא** אשת ר' **אברהם יונגרייז** [ב"ר אשר אנשיל אב"ד טשענגער ב"ר אברהם בן המנוחת אשר], (3) ר' **פנחס**. (4) ר' **דוד**. (5) **נענא צארטל** אשת ש"ב ר' **פנחס אסטרייכער** ב"ר מאיר גדלי'. (6) **לאה** א"ר יושע. (7) **הילד צבי**. (8) **הילדה בלומא**.

3. מ' **ברכה** נולדה בזאבאווא בשנת תקפ"ט, [בצענזוס דשנת תר"ח נרשם 'אננא' נולדה בתק"ץ כנראה הכוונה לה] נישאת לר' **שמואל נסים** ז"ל לבית **ליכטיג**.

מצבת ר' שמואל נסים בבארדיוב

דרו בזאבאווא, ר' שמואל נפטר ביום כ"ב כסלו תרל"ח ומנ"כ בבארדיוב, על מצבתו כתבו: 'פה נטמן איש ירא שמים, ישר בר לבב ונקי כפים, משאו ומתנו באמונה, יראת השם בקרבו טמונה, גמל חסד בנפשו ומאודו, בענות צדק ולב כבודו, יודעיו מתפללים ליושב שמים, תהי נפשו צרורה בצרור החיים, **שמואל נסים בן צארטעל** נפטר בשם טוב **כ"ב כסלו שנת תרל"ח לפ"ק** זוג' מ' ברכה נפטרה בת ס"ד שנה ביום י"ז חשוון תרנ"ד, ונטמנה בבארדיוב, על מצבתה כתבו: 'פ"ט, אשה

צנועה חשובה ומשכלת, לצאצאיי היתה לנזר תפארת, צדקה נהנה לעניים בפנים יפות, לכן עתה גמולה ישוב לה שבעתים, ותהי נפשה צרורה בצרור החיים, מר' **ברכה** בת מו"ה **ברוך וויינסבערג** אשת המנוח מו"ה **שמואל נסים** ז"ל, נפטר' י"ז **מרחשון ה' תרנ"ד** תנצב"ה

בני ר' שמואל ליכטיג: א) לעאפאלד, נולד בזאבאווא בשנת תרכ"ב, נשא בבארדיוב ביום כ"ב סיון תרמ"ז את גיצעלע בת עוזר והאני בלומענבערג מטאט-ראסלאוויץ. ב) ר' **משה אלי ליכטיג**, נולד בזאבאווא בשנת תרכ"ד, נשא בן כ"ד שנה ביום א' ניסן תרמ"ח, את מ' **עטל** ב"ר שמואל מאיר האלדשטיין וזו' רחל, הרה"ק ר' משה'לע בארדיובער המסדר קידושין. ג) גיטל, נולדה בתרל"א בבארדיוב, נישאת [יתומה מאב] ביום י"ז אלול תר"ן לר' **אפרים בערקאוויטש** מעדעלין. הוא נולד ביום כ"ו טבת תרכ"ז בהאנגאטש הסמוך לעדעלין לר' משה בערקאוויטש השוחט בעדעלין ומארי פרידמאן. דר אחרי נישואיו בעדעלין אצל אביו ונולדה לו שם בת בסעני בקיץ תרנ"א, אח"כ עבר להיות שוחט באפאטפאלו [בגליל סענפעטער] שם נולד לו בקיץ תרנ"ה בנו ר' מתת"י שדר בדעברעצין הי"ד.

4. ר' **מיכאעל** [כך שמו בלע"ז, ובצענזוס תר"ח נקרא מיהאלקא, וצ"ע מה הי' שמו היהודי. כי אחיו הגדול הנ"ל שמו ג"כ מיכאל ושמו בלע"ז הי' שאמועל. אגב, גם למאריא בת ר' משה אלי היה בן בשם מיכל] נולד בזאבאווא בשנת תקצ"ט, נשא את מ' רייזא לבית פענינגער, דרו בבארדיוב, בנו הילד יוקל נולד בבארדיוב ביום י"ח אדר א' תרי"ט.

5. כנראה גם מ' **רחל**.

מצבתה בבארדיוב: 'אשת חיל הצנועה החסידה הנדיבה טובת שכל מרת **רחל** בת **הרבני המופלא מהו' ברוך ז"ל** מסרה נשמתה הטהורה **כ"ז טבת שנת תרי"א לפ"ק**, תנצב"ה. אם היא אכן בתו נמצא שנפטר ר' ברוך בשנות תרי"ט-תרי"י.

בבארדיוב דרה גם מ' **רחל** לבית וויינסבערג שנישאת לר' בעריש קארנפעלד, בתם הענדל נולדה ביום ו' ניסן תרל"א, לפ"ז אולי המצבה דלעיל טעות בהשנה וצ"ל תרנ"א.

ג) **ר' וואלף וויינסבערג**, נולד בשנת תקע"ב, נשא בשנת תקצ"א את מ' שרה פישלאוויטץ [אולי ממשפחת אמו ראה לעיל], נפטר ביום כ"א אדר ב' תרמ"ג. דרו בקראקא. ר' וואלף עדיין חי' בשנת תר"ס, כי בהצענוס של אותו שנה עדיין נרשם בקראקא כאלמן.

בני ר' וואלף וויינסבערג: א) מ' **נעכא** נישאת בשנת תר"ך לר' **אהרן ליב וואהלמאן** ב"ר שאול. נולד להם בן שקראו בשם 'משה אלי'. ב) **חי' איטא**, ג) **פיגל**, ד) **רחל יודית**, ה) **ציפרה**, ו) **ליבל** נולד בשנת תר"ב, נרשם בצענוס של קראקא בשנת תר"ס ותר"ס עם משפחתו. ז) **אייזק**, ח) **ליפוס**. [אולי גם מצאצאיו, קריינדל וויינסבערג נולדה בקראקא בשנת תר"ל היגרה לאנטווערפן בשנות תרס"א-ע"ה רשום אצלה השם מיכל מאנקירצקי? אולי שם בעלה].

ד) ראזילע נולדה ביום י"ב אב תקע"ה.

ה) **ציפער** [ציפרה?] נולדה בשנת תקע"ז.

רבי משה אליהו וויינסבערג

ר' משה אלי' נשא בעיר קראקא ביום י"ד אלול שנת תקע"ז את הרבנית **שרה רחל** שנולדה בעיר קראקא ביום כ"ד סיון תקס"ג [כן נרשם בקראקא, מגיל נישואיה שהיא ט"ז שנה יוצא שנולדה בתקס"א, ובלידת בתה בשנת תקפ"ב נרשם שהיא בת כ"ד שנה לפי"ז נולדה בתקנ"ח, בלידת בתם מלכה בחורף תקפ"ז נרשם שהאב בן כ"ו והאם בת כ"ב ולפי"ז נולדה בתקס"ד] לר' **שמואל געזאנג** מקראקא.

חותנו ר' שמואל געזאנג מקראקא

ר' שמואל נולד בשנת תקל"ט לאביו ר' **נתן** המכונה **פייטל** [נולד בשנת תקכ"ב, כנרשם בצענוס דשנת תק"ן, נפטר בקראקא ביום א' אייר תקפ"ז] ולאמו מ' **טויבא** ב"ר **אנשיל** [קאלהאריי]. נשא בזיווג ראשון את מ' גיטל שנולדה בשנת תק"ס לר' מרדכי, [כל הפרטים מצענוס שנת תקנ"ה בקראקא, ונוסף אח"כ עוד פרטים עליו]. בזיווג שני נשא ביום ל' אב תקס"א את מ' חי' שנולדה בשנת תקמ"ב ל'אלזאר'. ר' שמואל דר בקראקא וזוג' מ' חי' נפטר בקראקא ביום כ' ניסן תק"ף. בהיותו בן נ"א שנה נשא בזיווג שלישי ביום י"ד שבט תקצ"א, את מ' אסתר ב"ר אברהם ורחל פעדער [בת מ"ב שנה]. ר' שמואל נפטר בן ע' שנה ביום כ' חשוון תר"י.

בני ר' שמואל געזאנג:

א) **אברהם** נולד ביום ל' אב תקס"א.

ב) **שרה רחל** הנ"ל, נולדה בשנת תקס"ג.

ג) **חיים** נולד ביום י"ד טבת תקס"ו.

ד) מ' **הינדא** \ הענדל נולדה בשנת תקס"ז, נישאת ביום ח' חשוון תקפ"ג

לר' **אייזק קאראל** ב"ר אברהם הירש ופרומט.

בניהם: א) **נתן** נולד בשנת תקי"ץ, נשא בשנת תר"ח את מ' אסתר רחל ב"ר שמעלקא הורוויץ ואמה פעסל. ב) **אברהם הירש**, נפטר בשנת תקצ"ב. ג) שרה, נפטרה בשנת תר"ב. ד) **נפתלי**, נפטר בשנת תר"ג.

ה) ר' **יעקב געזאנג**.

נולד ביום ו' חשוון תקס"ט, נשא בן י"ט שנה ביום י"ד אייר תקפ"ז את מ' חי' ב"ר חיים כעבאלדוטשעבאלדהעבאלד ואמה אידל ב"ר פרץ. כנראה הוא מחבר הספר 'דברי חכמים וחידותם' שנדפס בקראקא בשנת תרל"ט. נפטר בקראקא ביום כ"ט אלול תרמ"ו, זוג' חי' נפטרה ביום כ"ג אלול תרל"ט. בניהם: א) פייצא נולדה בשנת תקצ"א, נישאת בת י"ז שנה בשנת תר"ט לסענדר לעבענהיים בן משה מענדל וטויבא לייכטאג. ב) גאלדא, נולדה בשנת תקצ"ד. ג) לאזאר, נפטר בשנת תקצ"ז. ד) שרה, נפטרה בשנת תקצ"ט. ה) יוסף, נפטר בשנת תר"ב. ו) פרץ, נפטר בשנת תר"ד. ז) נתן, נולד בשנת תר"ג. ח) שמואל, נולד בשנת תרי"א. בצענזוס דשנת תר"ל בקראקא נמצאו עוד בבית ר' יעקב בניו נתן ושמואל.

ו) **שינדל**, נולדה בקראקא ביום א' סיון תקע"ב, נישאת ביום ו' חשוון תקצ"ג לר' **יעקב פנחס שולדענפריי** ב"ר אברהם ואמו רחל מייער.

ז) **עלל**.

מצבת עלל ב"ר שמואל געזאנג

נולדה בשנת תקע"ב נישאת בת י"ח שנה ביום ט"ו אדר תקי"ץ לר' **יעקב קארמעל** ב"ר הירש אלי' ופייגל. מ' עלל נפטרה ביום כ"א אלול תרמ"ב, מצבתה נמצאת בקראקא. בניהם: א) הערשל, נפטר בשנת תקצ"ז. ב) חי', נפטרה בשנת תר"א.

ח) **יונה**, נולד ביום י"ד אלול תקע"ג, ונפטר ביום ב' אדר תקע"ד.

ט) **אייזק**, נולד ביום כ"א שבט תקע"ה.

י) ר' **יוסף געזאנג**, נולד בשנת תקע"ו, נשא בשנת תקצ"ה בן י"ח שנה את מ' בילא ב"ר אברהם באדער וריזל גימפלאוויטש, ר'

יוסף נפטר צעיר לימים בן כ"ד שנה ביום י' אלול ת"ר. בנו נתן נולד בשנת תקצ"ו ונפטר.

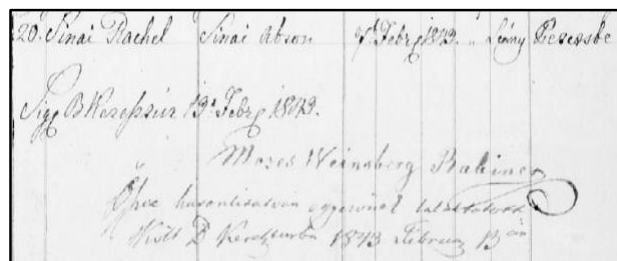
יא) ר' **דוד געזאנג**, נולד ביום י"ד תמוז תקע"ז, נשא את מ' חי' יוטל שנולדה בשנת תק"ף, דר בקראקא, נפטר בן ע' שנה ביום י"ז אב תרמ"ז, בצענזוס

דשנות תר"ל ותר"ם נרשם עם בניו: א) אידל נולדה בשנת תר"ט. ב) טויבא נולדה בשנת תר"י. ג) שמואל נולד בשנת תר"י. ד) יוסף נולד בשנת תרכ"א [בצענזס תר"ם נרשם ששם אמו היא הענא, אולי היתה חי' יוטל זיוו"ש של ר' דוד, ושם גם נרשם בתו טויבא]. ה) הינדא לאה נולדה בשנת תרכ"ג.

יב) **טויבא**, נולדה מזיווג שלישי ביום כ' אייר תקצ"ד ונקראה על שם אמו. נישאת להר"ר **יצחק באכנער** שנולד בשנת תקצ"ד להרה"צ ר' ישראל יהודא [בן הרה"ק המפורסם ר' שלמה באכנער מקשאנוב, ר' ישראל יודא נפטר בירושלים עיה"ק ביום י"ב חשון תרמ"ו ומנ"כ בהר הזיתים], דרו בקראקא, בניהם: א) ראזאליע, נולדה בשנת תרל"א. ב) ר' אברהם אשר, נולד ביום ה' שבט תרל"ה, נשא בשנת תרס"ג את מ' חי' טויבא ב"ר שמעון פישער ושינדל שארף. ג) כנראה גם מ' אסתר אשת ר' הירש מאנדעלבוים שנולד להם בקראקא בן בשנת תרמ"ט.

תולדותיו:

ר' משה אלי' עבר למדינת אונגארן ונתקבל לרב בקערעסטיר בשנת תק"ץ [בחשון של אותו שנה עדיין הי' בקראקא ראה להלן] אחרי שנתרוקן שם כסא

חתימת הרב במעטריקל דקערעסטיר בשנת תר"ג Moses Weinsberg Rabiner

הרבנות כשעזב הרה"ג ר' צבי הירש כ"ץ גלאנץ חתן הארי' דבי עילאה את העיר כדי לשמש בעיר שאראש-פאטאק. ר' משה אלי' חתם את שמו כל ימיו

כזה 'הק' משה אלי' מקראקא'.

החתם סופר [בשו"ת חלק חו"מ סי' קפ"ד, ביום כ"ה שבט תקצ"ג] מתארהו בזה"ל: 'שלום וכ"ט לידידי ה"ה הרב המאה"ג החרוץ ושנון המופלג מו"ה משה אלי' אב"ד דק"ק קערעסטיר יע"א'.

ובתשובה אחרת [בחלק אה"ע חלק ב' סי' י"ד, ביום י' תמוז תקצ"ז] כותב: 'שלום וכ"ט לה"ה הרב המאה"ג המופלג זית רענן יפה פרי תואר קרא שמו מפורא כמ"ה משה אלי' נ"י אבדק"ק קערעסטיר יע"א'.

הגאון ר' מאיר אי"ש אב"ד אונגוואר [בשו"ת אמרי אש חלק אהע"ז סי' נ"ח] כותב אליו בזה הלשון: 'בעזה"י אור ליום ה' ח"י כסלו תר"ב לפ"ק, אונגוואר יע"א, ישאו הרים שלום חיים וברכה עד עולם לכבוד הרב המאור הגדול המופלא ומופלג מו"ה משה נ"י אב"ד דק"ק קערעסטוהר יע"א'

הוא נמצא ברשימת הפרענומערנטען לספר 'פני שלמה' להגאון בעל קיצור שלחן ערוך שנדפס בשנת תר"ו, וגם ברשימת פרענומערנטען לספר 'ארץ צבי ותאומי צבי' שנדפס ג"כ בשנת תר"ו.

ר' משה אלי' נפטר בקערעסטור צעיר לימים בן מ"ט שנה ביום ט"ו טבת שנת תר"ז.

אחרי פטירתו חזרה אשתו הרבנית לבית אביה למקום מולדתה קראקא, שם נמצאה בעת הצענוזוס בשנת תר"ל, ובצענוזוס דשנת תר"ס כבר לא נמצאה, כנראה נפטרה בין השנים הללו [ראה גם להלן אצל בני ר' מיכל גאלדמאן חתנו ששיערתי שבתו שנולדה בחשון תרל"ו נקראה אחריה].

בני הר"ר משה אלי' אב"ד קערעסטור:

א) הרבנית **טויבא** [ע"ש אם חותנו] נולדה בקראקא ביום ט"ז אב תקע"ט. נישאת בעיר קערעסטור ביום י"א תמוז תקצ"ו להר"ר **אלעזר טייטלבוים** מליסקא, בן ר' יעקב טייטלבוים ומ' חוה אחות הגה"ק הישמח משה זי"ע. רבו ודודו הגדול בא מאוהעל להשתתף בשמחתו ולסדר קידושין. ר' אלעזר שימש במקום רב בקערעסטור אחרי פטירת חותנו בשנת תר"ז בעת שביקשו אחרי רב חדש, משם עבר לגאווא ואח"כ לליסקא שם נפטר בן ע"ד שנה ביום י"ד סיון תרמ"ה.

מבניו הרה"ג ר' **יצחק טייטלבוים** הנקרא ר' איציקל דיין, מו"ץ בבארדיוב ונעקה"ש הי"ד, [בנו הר"ר ר' חיים אלי' ט"ב מרביץ תורה ותופס ישיבה בבערעגסאז הי"ד, אבי חו"ז הרה"ח ר' יעקב מרדכי ט"ב ממאנטריאל ומאוונט-קיסקא, אבי חותני ר' מנחם מנדל ט"ב מקר"י נ"י].

ב) מאריא נולדה בשנת תקפ"א, נישאת לר' **דוד קאהן** שנולד בווענטשעלע הסמוך לקערעסטור בשנת תקע"ז.

עבר לעיר באלשא הסמוך בשנת תקצ"א, דר שם לאחר חתונתו, וכן בעת שהתקיים הצענוזוס בשנת תר"ח [נרשם שם עליה שנולדה בקערעסטור והכוונה שבאה משם לפני נישואיה כי בשנת לידתה עדיין הי' אביה בקראקא]. בניהם: א) מיכל נולד שם בשנת תר"א. ב) טערעזיא נולדה שם בשנת תר"ז.

ג) מ' **חי'**, נולדה בקראקא ביום י"ט סיון תקפ"ב, כנראה היא בתו שנרשמו נישואיה בקערעסטור ביום ב' תמוז שנת תקצ"ז. שם מחותנו הוא ר' ישראל האז מסטראפקוב.

ד) **מלכה** נולדה בקראקא ביום י"ח תשרי תקפ"ז.

ה) **נתן** [פייטל] נולד בקראקא ביום ח' חשון תק"ץ.

(ו) **בתו נעכא**, נולדה בשנת תר"ב, כשנתימה מאביה הלכה לדור אצל אחותה בבאלשא, ושם נישאת ביום כ"א כסלו תרי"ט עם ר' **יחיאל דוב גאלדמאן**.

ר' יחיאל דוב נולד בליסקא בשנת תקצ"ח לאביו הגביר ר' מנחם מניס, [ר' מניס נולד לר' יחיאל בשנת תק"ע, נשא את מ' אסתר ווייס, דר בליסקא, חותם בשנת תרל"ב על ס' תהלה לדוד, נפטר שם בן ע"ב שנה ביום ל' כסלו אדר"ח טבת שנת תרמ"ב, מנו"כ בליסקא. על מצבתו כתוב: פ"נ איש תם וישר וירא ה', רודף צדקה ועושה חסד כל היום, ידו שלח לאביונים בבית מלונו הכניס אורחים,

מצבת מ' נעכא בליסקא

מכבד תלמידי חכמים ומוקיר רבן, מו"ה **מנחם מניס** בן מו"ה **יחיאל** ז"ל, ... בשיבה טובה ביום].

ר' יחיאל דוב דר בליסקא במקום אביו, משם חותם בשמו ושם אביו בשנת תרל"ב על ספר 'אמרת הצרופה'. זוג' נעכא נפטרה בליסקא בחיי בעלה בת נ"ה שנה, וזה נוסח המצבה:

פ"נ האשה החשובה והצנועה במעשיה, אשת חיל מנשים באהל תברך יראת ד', מרת **נעכה** בת הה"צ מו"ה **משה אלי**, אבד"ק קערעסטור ז"ל, נפטרה בש"ט ה' אדר שני, תרנ"ז תנצב"ה

בני ר' מיכל גאלדמאן:

1. בתם ח'י רבקה [כשמות אמו של ר' משה אלי וזוגי] נולדה בליסקא בשנת תרכ"א.

נישאת ביום י"ב סיון תרמ"ב להרה"ח ר' יודא מאשאקאוויטש בן ר' יעקב מליסקא [ואמו בריינדל, נולד במעזאלאבארץ] שהי אלמן בן מ' שנה, ר' יודא הי' השוחט המיוחד של הרה"ק מליסקא, וגם מהמשמשים בקודש, חיבר ספר 'לבושי יהודה' על השמלה חדשה.

ח'י רבקה נפטרה בליסקא, ועל מצבתה כתבו:

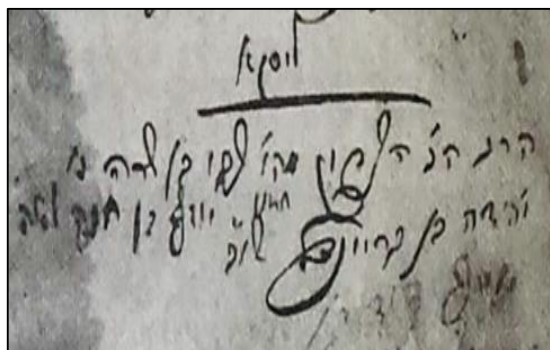
פ"נ, אשה חשובה וצנועה, מ' ח'י **רבקה** בת נעכא ע"ה, אשת המפורס' מו"ה **יהוד'** שו"ב

זצ"ל, נוי"נ בש"ק ז' של פסח תרצ"ז. בתחתית המצבה ש"א [שם אביה] יחיאל דוב [זצ"ל?]

מצבת ח'י רבקה מאשאקאוויטש בליסקא

בני ר' יודא מאשקאוויטש : א) מניס, נולד ביום י"א אדר ב' תרמ"ג. ב) היימאן נולד ביום כ"ה אדר תרמ"ד. ג) משה [אלי:] נולד ביום כ"א אב תרמ"ה. ד) עטל נולדה ביום כ"ז כסלו תרמ"ז. ה) יענטא, נולדה ביום כ' סיון תרנ"ד.

יהודה בן בריינדל שו"ב - בפנקס התורמים לר' עקיבא יוסף שלעזינגער בתרל"ג

2. ר' שמואל גאלדמאן, נולד בשנת תרכ"ז, נשא ביום א' טבת תר"ן את מ' שרה ב"ר משה מאשקאוויטש שנולדה בגאווה בשנת תרכ"ח [אמה מארי לבית גאלדמאן נולדה בליסקא בשנת תקצ"ו, נפטרה בגאווה ביום א' ניסן תרמ"א בת מ"ה שנה].

בעת ארוסיה נמצאה בליסקא, אחר הנישואין דרו בווענטשעלא הסמוכה, שם נולד להם בנם 'משה' ביום ה' אב תרנ"א.

3. ראזי [כנראה שרה רחל כשם אמה] נולדה ביום ט"ו חשון תרל"ו, נפטרה ג' טבת תרל"ט.

4. ר' צבי גאלדמאן, נולד בליסקא ביום ט"ז שבט תרמ"א, נשא את מ' מרים שבע ב"ר ישי הלוי מאנדל מטעגלאש [וזהו] ח"י שרה בת הצדיק ר' שמואל וויילער ממאד, מזיווג ראשון עם מ' מרים ב"ר יצחק ברייער ממאד, ראה מה שכתבתי במקו"א לתולדות משפחת ברייער ממאד].

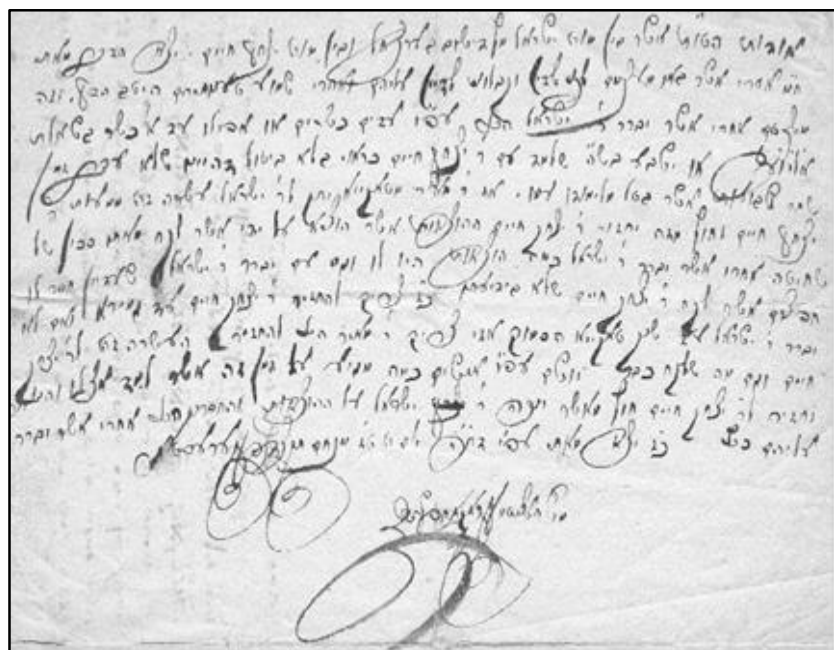
ר' הערשל דר במקום חותנו, אחר הרבה שנים שלא הי' להם זש"ק נתברך מאת הרה"ג ר' שאול ראזענבערג אב"ד ראצפערט [ראה בהקדמת ספרו 'חמדת שאול'] ונולדה לו בת שנישאת לש"ב ר' ליפא וויילער נכד ר' שמואל הנ"ל, נעקה"ש עם ה' ילדיה, הי"ד. ר' ליפא ניצל ונשא שנית אחר המלחמה.

*

ישנו פסק דין כתוב וחתום ביד הרה"ג ר' משה אלי אב"ד קערעסטור בעת שבתו על כסא הרבנות שם ביום ט"ז אב תקצ"ד, וכיון שלא נשאר כלום מהגאון, אעתיק דברי הפסק דין או"ב.

אודות הטו"ת אשר בין מו"ה ישראל מ"ץ **דישוב בערצאל** ובין מו"ה יצחק **חיים**, יצא הדבר מאתי ח"מ [חתום מטה] אחרי אשר באו מעצמם לפני לדין וקבלוני לדין עליהם, ואחרי שמוע טענותיהם היטב הדק.

וזה משפטם, אחרי אשר יברר ר' ישראל הנ"ל, עפ"י עדים כשרים או אפילו עד א' כשר בשאלת אליו"ע, [אם לא יגיד ונשא עונו] או ישבע בש"ה [בשבועת היסת] שלמד עם ר' יצחק חיים כראוי בלא ביטול, דהיינו שלא עבר זמן שתי שבועות אשר בטל מלימודו עמו, אז ר' מאיר מטאקייא [אולי הוא הרבני המופלא ר' מאיר יפה מטאקאיי שחותם על ס' שני עפרים בתקפ"ה, ועל ס' פרי צדיק בתקצ"ט] יתן לר' ישראל עשרה זה' ממעות ר' יצחק חיים, וחוז' מזה יחזור ר' יצחק חיים ההוצאות אשר הוציא על ידי אשר לקח מאתו סכין של שחיטה, אחרי אשר יברר ר' ישראל כמה הוצאות היו לו, וגם אם יברר ר' ישראל שעדיין חסר לו חפצים אשר לקח ר' יצחק חיים שלא בידיעתו, כ"ז צריך להחזיר ר' יצחק חיים עד גמירא.

ואם לא יברר ר' ישראל עד שוק טאקייא הסמוך, אזי צריך ר' מאיר הנ"ל להחזיר העשרה זה' לר' יצחק חיים, וגם מה שלקח כבר יושם עפ"י אנשים כמה מגיע עד זמן זה אשר למד אצלו, והיותר יחזיר לר' יצחק חיים, חוז' מאשר ינכה ר' ישראל על ההוצאות והחסרון הנ"ל, אחרי אשר יברר אשר יברר עליהם כנ"ל.

כ"ז יצא מאתני עפ"י דת"ה יום ה' ט"ז מנחם תקצ"ד לפ"ק קערעסטיר.

משה אלי' מק"קראקא חפקה"ק

רבי יחיאל קליין ממונקאטש

משפחתו וצאצאיו

אחד מאבות משפחתי, היה רבי יחיאל קליין ממונקאטש. הוא היה אביה של זקניתי מרת רבקה ווייס ע"ה הי"ד, אמה של זקניתי מרת ריזל ווייס ע"ה אשת אא"ז הגה"צ רבי משה יעקב ווייס זצוק"ל גאב"ד נוה אחיעזר, בני ברק. לא היה ידוע לי פרטים רבים אודותיו, ובתקופה האחרונה אני מנסה לדלות פרטים אודותיו ואודות משפחתו. לאחר שיחות עם כמה מבני המשפחה מצאצאיו, ובעזרת איסוף מידע שאספו עבורי ידידי הרב שמחה בונם סיימון, הרב יואל וויינשטאק מקרית יואל, ש"ב הרב שמואל צבי שפיטצער מקרית יואל, ש"ב הרב מרדכי יודא שווארטץ, וכן מהמומחה לעיר מונקאטש הרב ישראל זאב גוטמאן ועוד, הצלחנו בס"ד להבהיר קצת את התמונה, ואקווה שבאמצעות פרסום מאמר זה, נתוודע לידיעות ופרטים נוספים שישפכו אור על תולדות משפחה זו.

רבי אברהם שמחה קליין (הראשון) ממונקאטש

לפי רישומי הנישואין והלידות למדנו שאביו של רבי יחיאל היה הרב רבי אהרן זאב (וואלף) קליין מהעיר מונקאטש. כרגע אין בידינו מידע מי היו הוריו של ר' אהרן וואלף, אולם לפי מסורת מסויימת או השערה הוא היה ככל הנראה בן או נכד של החסיד המפורסם הרה"צ רבי אברהם שמחה קליין (הראשון) ממונקאטש (הרב שמואל הכהן פריעדמאן שליט"א, שהוא מצד אביו צאצא של ר' אברהם שמחה קליין הנ"ל אמר לי מה ששמע מחמיו רבי יחיאל שלמה גאלדשטיין ז"ל שר' יחיאל ג"כ צאצא של אותו ר' אברהם שמחה. ואכן ברשימת ילדי ר' יחיאל מצאנו בן שנקרא בשם זה - ר' אברהם שמחה, אמנם עדיין צריך בירור העניין, שכן יתכן שהשם "אברהם שמחה" הגיע מצד אחר ולאו דווקא כסבא בן-אחר-בן).

רבי אברהם שמחה היה מתלמידי החוזה מלובלין ומסופר אודותיו שבכל פעם שהיה חסיד נוסע מלובלין למונקאטש, היה החוזה שולח לו פריסת שלום, ואומר: "איר זאלט מיר לאזן גריסן ר' אברהם שמחה חכם".

כמו כן היה מראשי חסידיו של העטרת צבי מזידיטשוב במונקאטש, ואליו ממוען מכתבו המפורסם של העטרת צבי לעיר מונקאטש, (יחד עם זקני הרה"ק המפורסם הדיין רבי צבי הירש זאלצבערגער (זה היה שם משפחתו, ולא עסטרייכער כפי המסורת השגוייה במשפחתנו), אבי-אמו של האמרי יוסף

וזקיני המדרש אהרן. כמו ר' אברהם שמחה כך גם הדיין רבי צבי הירש היה מראשי חסידי העטרת צבי והיה תלמיד החוזה מלובלין אשר קרא עליו "אשריך אברהם אבינו שיצא זה מחלציד".

למרות שחיפשתי לא מצאתי מי שכתב וסידר תולדותיו ותולדות משפחתו, ומעט מאד ידוע לנו אודותיו. הלואי ומאן דהוא יתנדב לחקור ענין זו לשורשו אודותיו ואודותיו משפחתו. ר' אברהם שמחה מופיע כבר בשנות התק"ן כנשוי בספר "תמכין דאורייתא". כמו כן, מופיע שם גם בתקפ"ח.

במפקד העיר מונקאטש בשנת תקפ"ח ככל הנראה הוא המופיע בשם "אברהם קליין", כמו כן מופיעים במפקד תקפ"ח גם "מיכאל קליין" ו"וואלפגאנג (וואלף) קליין" שאולי אלו בניו או שאחד מהם בן והשני נכד וכדומה, ואולי "וואלפגאנג" הוא זקיני ר' אהרן זאב.

ארבע שנים לאחר מכן במפקד שנת תקצ"ב השם "אברהם קליין" כבר אינו מופיע, מה שמלמד ככל הנראה שר' אברהם שמחה נפטר בין שנת תקפ"ח לתקצ"ב. כמו כן גם "מיכל קליין" שמופיע בתקפ"ח לא מופיע בתקצ"ב. במיפקד שנת תקצ"ב רשומים במונקאטש ששה משפחות בשם קליין: "פארקאש" (וואלף) עם אשה, בן ובת, "berko moyses" (משה בער) עם אשה ב' בנים וג' בנות, "הערש" עם אשה ב' בנים וג' בנות, "ליב" עם אשה ובת, "אפרים" עם אשה וב' בנים. אדם נוסף בשם "הערשקו" עם אשה ובן. כאמור יש לחקור מי כל אלה, מי מהם היו בניו ונכדיו של ר' אברהם שמחה, ועוד.

בשנים שלאחר מכן מוצאים אנו במונקאטש רבים הנקראים בשם "אברהם שמחה" או "אברהם שמחה קליין", וסביר להניח שכולם צאצאיו. הראשון שמצאנו לע"ע הוא "ר' אברהם שמחה וויינבערגער" שנולד בתר"ד.

לדוגמא: בפרענומערנטון של ספר "דברי דוד" (ט"ז) על התורה, שנדפס במונקאטש תער"ב שהו"ל אחד מצאצאיו רבי מנחם מענדל קליין, מוצאים אנו "ר' אברהם שמחה קליין ב"ר יחיאל ע"ה" "ר' אברהם שמחה קליין ב"ר משה ע"ה", "ר' אברהם שמחה פריעד", "ר' אברהם שמחה כהנא". כן ידוע על "ר' אברהם שמחה ב"ר יעקב קליין", "ר' אברהם שמחה מיזליש" והיו עוד כמה וכמה שמות כאלו בעיר מונקאטש לבדה, חוץ משמות "אברהם שמחה" הפזורים בערים אחרות.

מצאצאי רבי אברהם שמחה הידועים, אכן ידוע על האחים המו"ל דברי דוד הנ"ל, רבי מנחם מענדל קליין (חמיו של ר' חיים מנחם הכהן פריעדמאן מהארשפאלווע אבי ר' אברהם שמחה הכהן פריעדמאן מסאטמאר), ואחיו המפורסם הגאון רבי שלום יוסף קליין זצ"ל סופר סת"ם ואח"כ ראש ישיבה בפעטראוואסעלי, מח"ס קול סופרים ודרך הטובה והישרה ושא"ס, [נאחותם

יהודית קבורה בביה"ח הישן דמונקאטש מח' ט' שורה ב', אשר אביהם היה ר' אברהם שמחה קליין, המכונה ר' אברהם שמחה "טויבעס" (ע"ש אמו) [זוגתו חנה קבורה בביה"ח הישן מחלקה ז' שורה ב'], שהיה ב"ר אלכסנדר דוב אשר היה בנו של רבי אברהם שמחה הראשון.

רבי אהרן זאב קליין ממונקאטש

כאמור, ככל הנראה נכדו של ר' אברהם שמחה הראשון, היה הרב רבי אהרן זאב (וואלף) קליין ממונקאטש אביו של זקני ר' יחיאל קליין. מרישום הנישואין של בנו אנו למדים שככל הנראה הוא היה יושב אהל שכן רשום עליו "תלמוד טאניטא", שכנראה פירושו שהוא לומד תורה או מלמד תורה. ר' אהרן זאב קליין נפטר לפני שנת תרי"ט (שאז נולד בן-בתו הג"ר אהרן זאב כ"ץ).

אשתו, אמו של זקני רבי יחיאל, היתה מרת ריזל, והיא נפטרה לפני שנת תרכ"ח (שכן בתרכ"ח מצאנו נכדה הקרויה על-שמה). מהרשום בתעודת הפטירה של בנה רבי יחיאל, אנו למדים ששם משפחת הוריה היה קליין (בטעות נרשם גלויבער ותוקן אח"כ). לע"ע מצאנו ארבעה ילדים לבני הזוג ר' אהרן וואלף וריזל:

א] בתם הראשונה (ככל הנראה) מרת מלכה ע"ה. נלב"ע כ"ז בטבת תרפ"ב. אשת רבי **אברהם כ"ץ** ממונקאטש. נלב"ע י' בשבט תרע"ו. הם עלו לארה"ק לעיה"ק ירושלים, ומנז"כ בהר הזיתים. רצו"ב צילום מצבותיהם. יוצ"ח:

1. הגאון המפורסם רבי **אהרן זאב כ"ץ** ממונקאטש מח"ס שערי ישועה (על ההושענות), שפתי אהרן, ועוד. תלמיד הייטב לב. נולד כ"ד כסלו תר"כ (20 דצמבר 1859).

נישא בזיוו"ר ללאה גרינפעלד נכדת הגאון רבי שאול יחזקאל גרינפעלד בעל "מגן שאול" מליטשיק. [ממנה נולדו לו כמה ילדים, (שכמה מהם נפטרו בילדותם ה"י), כדלהלן: א. ריזל נולדה כ"ח אייר תרמ"ה (13 מאי 1885). נפטרה י"א אדר"א תרמ"ו (16 פברואר 1886) כבת 9 חודשים ב. זיסל. נולדה כ"ז

כסלו תרמ"ו. נישאה לר' חיים צבי ראטענשטיין מפאלדעש, נעקד"ה כבת 55 באוישוויץ. ג. זלמן לייב. נולד י"ט אייר תרמ"ו. ד. שרה נולדה ז' אב תר"נ (24 יולי 1890) נפטרה 31 יולי 1890 כבת 8 יום. ה. טויבא חנה נפטרה כ"א תמוז תרנ"ה (13 יולי 1895) כבת 3 שנים [קבורה בביה"ח הישן מח' ט' שורה ח']. ו. מאיר יעקב נפטר י"ט תמוז תרנ"ה (11 יולי 1895) כבן שנה. ז. שאול יחזקאל. נולד 1898 או 03/1889. אחד מהדיווחים טעות. נפטר 1944. ח. חני? נולדה 1896/6. ט. שאלאמון? נולד 04/1898. י. מרים? נולדה 10/1899.

לאה לבית גרינפעלד נפטרה 04/1900 אביב תר"ס [קבורה בביה"ח הישן מח' ט' שורה ז']. מזוגתו בזיוו"ש מרת רויזא [קבורה בביה"ח הישן מח' ז' שורה ד'] נולדו ככל הנראה רק 2 ילדים: ר' אלימלך צבי, ונוי? נולד 03/1903.

2. סימא. נולדה כ"ג תשרי תרכ"ג (17 אוקטובר 1862).

3. ר' לייביש כ"ץ. נולד ח' אייר תרכ"ה (4 במאי 1865). אשתו זאלי גאלדבערגער ב"ר יעקב דוד וגאלדא. התחתן ב"יג בשבט תרמ"ו (19 ינואר 1886).

4. ריזל. נולדה י"ד אב תרכ"ז (15 אוגוסט 1867).

נישאה בח' בתמוז תרמ"ט (7 יולי 1889) לר' מאיר מערמעלשטיין ב"ר מאנעס ומלכה מסוואליווא?.

5. ר' מנחם מענדל בברעזנא. נולד בא' כסלו תר"ל (5 נובמבר 1869). נישא לבערטא קראוס. נפטר כבן 69 בכ' בשבט תרצ"ט (9 פברואר 1939) בברעזנא ושם מנו"כ. רצו"ב צילום מצבתו.

6. שבע. נולדה י"ז אדר תרל"א (10 מרץ 1871).

נישאה (בזיווג שני?) בכ"ד ניסן תרס"ט (15 אפריל 1909) לר' בנימין אהרן ראטענבערג ב"ר לייביש ומרים לבית גאלדפארב ממונקאטש.

7. אסתר גיטל. נולדה ט' חשון תרל"ג (10 נובמבר 1872).

8. לאה. נולדה ד' אדר א' תרל"ה (9 פברואר 1875). נפטרה 1 דצמבר 1874???

(יש כנראה טעות בא' הרישומים).

9. ר' יצחק אייזיק במונקאטש. נולד ח' סיון תרל"ח (9 יוני 1878). אשתו ייטא? לבית לעפקאוויטש. נלב"ע כבן 32 בכ"ב טבת תרע"ב, ומנו"כ במונקאטש.

ב] בתם השניה של ר' אהרן וואלף וריזל קליין היתה מרת פערל ע"ה, נולדה בשנת תר"ז. היא היתה אשת ר' **משה משולם זלמן הכהן שעהנקאפף** ממונקאטש, נפטרה ביום כ"ז אדר תרע"ח (11 מרץ 1918) כבת 71 [קבורה בביה"ח הישן מח' ז' שורה ד'] ליד רויזא אשת ר' אהרן זאב כ"ץ הנ"ל]. ר' משה

זלמן נולד בשנת תר"ב, ונפטר בב' תמוז תרמ"ד (25 יוני 1884) כבן 42 ונטמן במונקאטש.

יוצ"ח: 1. בתם הינדא רחל. נולדה תרכ"ד. נישאה בז' אלול תרמ"ו (7 ספטמבר 1886) כבת 22 לר' שלום קליינמאן ב"ר אברהם זישא? ויענטא. 2. בתם בילא. נולדה בט' סיון תרל"א (29 מאי 1871).

3. ר' אהרן זאב הכהן שעהנקאפף ממונקאטש.
[נוצ"ח: א. ר' יחזקאל שרגא הי"ד. זוגתו שינדל ב"ר
יהודה דייטש מברעזנא הי"ד. נותרה לפליטה בתם
חנה אסתר ע"ה. נלב"ע א' חשוון תשפ"ב. בזוו"ר
היתה אשת הרה"ח ר' ישכר דוב רוזנברג ז"ל ב"ר
אהרן אריה ז"ל. (בניהם הרה"ג ר' אהרן אריה, ר'
יחזקאל שרגא, ור' לוי יצחק רוזנברג שליט"א
מחסידי אלכסנדר בב"ב, ובתם יפה אשת הרה"ח ר'
יצחק מרדכי ברנדסדורפר שליט"א מחסידי צאנז
ב"ב), ובזוו"ש אשת הגה"צ ר' יעקב שלום פריינד
זצ"ל אב"ד סאסרעגען. ב. רבקה הי"ד אשת הרה"ח
ר' שלמה הלוי יונגרייז זצ"ל מחסיד מונקאטש

וראה"ק דקהל מחזיקי הדת בווינן (אחי הג"ר אשר אנשיל זצ"ל מח"ס שפתי אשר). נלב"ע כ"ז חשון תשל"ד. ג. בנו הנגיד ר' יצחק שעהנקאפף גר בארה"ב, נלב"ע י"ז בטבת תשנ"ו, ומנו"כ בהר המנוחות בעיה"ק ירושלים (בנו הרב אשר ישעיה שליט"א בלורנס ארה"ב). ד.

כנראה היה עוד בן – ר' מנחם שעהנקאפף
הקבור בבית החיים הישן במונקאטש
(במחלקה ד' שורה ד').

4. ר' יצחק אייזיק הכהן שעהנקאפף ממונקאטש. מופיע בספרי וידבר משה ותיקון משה להג"ר משה פאללאק מבאניהאד כתלמיד הישיבה ו"גבאי דמזונות".

ג] הילד השלישי היה זקני רבי יחיאל קליין. ראה אודותיו להלן.

ד] בתם השלישית של ר' אהרן וואלף
וריוזל קליין, היתה מרת גאלדא ליבא

ע"ה, נולדה בשנת תרי"ב. נישאה כבת 18 בי"א כסלו תר"ל (15 נובמבר 1869)

עב"ג ר' יונה גלויבער (שהיה בן 23) ב"ר אברהם ומרת אסתר מכפר נאדי-שאלוי. ר' יונה נפטר ר"ח אב תרמ"ו ומנו"כ בפעטראוואסעלי. מרת גאלדא ליבא נלבי"ע כ"ח שבט תרח"ץ כבת 86 ונטמנה אף היא שם.

יוצ"ח: 1. בגי תשרי תרל"א (28 ספטמבר 1870) נולד בנם הגאון רבי אהרן זאב גלויבער זצ"ל. זוגתו מרת רבקה ב"ר אברהם זאב קעלנער ע"ה הי"ד. היה ת"ח גדול ומפורסם בזענטא, ומח"ס "עץ ארז" (תשובה אליו בבית שערים יו"ד ב, תמח). נלבי"ע י"ג תשרי תרצ"ז. [בנו הג"ר אברהם יונה הי"ד אבדק"ק פאלאנקא].

2. בתם ריזל. נולדה בכ"ה אד"א תרל"ב (5 מרץ 1872). נשאה לר' אברהם יודא (ב"ר שמואל) אלטמאן שו"ב בוויטצען. רא"י נלבי"ע כ' חשוון תרצ"א, וזוגי נעקד"ה כ' תמוז תש"ד בת 81.

3. שרה א"ר צבי הירש פעננער מקאווטשהאזא (נפטר ט"ז תמוז תר"פ כבן 45). נולדה בשנת תרל"ו (מאי 1876). נעקד"ה ח' תמוז תש"ד. חתנם הרה"ח הישיש ר' יצחק שלמה הלוי האפמאן ז"ל מבארא פארק.
4. ר' יעקב גלויבער הי"ד מזענטא. נולד כ"ז אדר תרל"ז, נעקד"ז ז' סיון תש"ד. זוגי גאלדא מירל ב"ר שלמה וויינבערגער. [בנו ר' יונה גלויבער הי"ד היה חתן דודו רבי יצחק אייזיק גאלדשטיין ממונקאטש ומאקאווא (ראה אודותיו להלן)].

5. ר' פנחס גלויבער. נולד י"ב תמוז תרל"ט. נפטר א' אב תש"ג בן 63 ומנו"כ בפטרה במושק הרפא ל. רב צב"ה קאווטשהאזא. זוגי יכט ב"ר ר' ברוך גליק מנאנאש. נעקד"ה ח' תמוז תש"ד.

6. מלכה אשת רבי ירמיה וויטריאל מפעטראוואסעלי, בן הג"ר חיים ויטריאל דומ"ץ דקהל ספרדים במישקאלץ ומ"מ במונקאטש. נלב"ע ט"ז שבט תרפ"ג.

רבי יחיאל קליין

בנם היחיד (הידוע עד כה) של רבי אהרן וואלף וריזל קליין, היה זקני רבי יחיאל קליין, נולד בעיר מונקאטש בשנת תר"ז.

בהיותו כבן 20, בט"ו בחשוון תרכ"ז התחתן ר' יחיאל בזיוו"ר במונקאטש עם מרת חיה דבורה (שהיתה אז כבת 18), שהיתה בתם של ר' יצחק יאקאב (נפטר כ"ז תשרי תרס"ב (10 אוקטובר 1901)) ומרת אסתר גיטל (לבית ברוין). לע"ע אין בידי מידע נוסף אודות הוריו ומשפחתם של ר' יצחק יאקאב ואסתר גיטל. מזיווג זה נולדו תשעה ילדים, שלושה מהם ידוע שנפטרו בילדותם, הרביעי ככל הנראה ג"כ, ואילו חמישה ילדים נישאו והקימו משפחות, ויש להם צאצאים גם בדורנו:

א. בט"ו ניסן תרכ"ח (7 אפריל 1868) נולדה בתם הראשונה ריזל (ע"ש אם אביה), אשר נפטרה בילדותה.

ב. ב"י שבט תרל"ב (20 ינואר 1872) נולד בנם הגדול הגה"ח ר' אשר זעליג קליין זצ"ל, ראה להלן.

ג. ב"א אדר תרל"ד (28 פברואר 1874) נולד בנם הילד חיים לייב. נפטר בילדותו.

ד. ב"י אדר תרל"ו (27 פברואר 1876) נולד בנם הרה"ח ר' אברהם שמחה קליין זצ"ל. ראה להלן.

ה. בכ"ה אדר א' תרל"ח (28 פברואר 1878) נולד בנם הילד משולם דוב. (ניסיתי לחפש מיהו משולם דוב ע"ש נקרא, ומצאתי את הדיין דמונקאטש הגאון רבי משולם דוב קאליש, וחשבתי אולי יכול להיות שהוא סבא, אבל כעת מצאתי שהוא נפטר כג' שבועות קודם לכן, בד' אדר א' תרל"ח, אז יתכן שנתנו שם על שמו, גם אם לא היה קשר משפחתי ביניהם, אך עדיין כדאי לבדוק). נפטר בילדותו.

ו. ז. בכ"ד אדר א' תרמ"א (23 פברואר 1881) נולדו התאומות אסתר גיטל (נקראה ע"ש אם אמה חיה דבורה) והינדא רחל. ראה להלן.

ח. ב"ג שבט תרמ"ד (9 פברואר 1884) נולד בנם שמואל צבי (הערש). (מעניין לברר ע"ש מי נקרא, והאם יש קשר משפחתי למשפחת רבי שמואל צבי ווייס ראב"ד מונקאטש).

ט. ב"א תשרי תרמ"ז (10 אוקטובר 86) נולד בנם ר' משה קליין. ראה להלן. מרת חיה דבורה א"ר יחיאל קליין נפטרה במונקאטש בכ"ג אב תרנ"ו (2 אוג' 1896) בהיותה כבת 45, בחיי אביה ר' יצחק יאקאב. היא נטמנה במונקאטש.

בשנת תרנ"ז נישא ר' יחיאל בזיווג שני לזקנתו מרת בריינדל ב"ר חיים גאלדשטיין, וממנה נולדו בן ובת:

י. בתרנ"ח נולד בנם ר' מרדכי יהודה קליין-גאלדשטיין הי"ד.

יא. בתם רבקה הי"ד, אשת רבי יעקב יצחק ווייס ממנוקאטש.

וראה להלן (במאמר אודות משפחת גאלדשטיין אצל זיווגה השלישי של ברינדל) באריכות אודות יוצ"ח.

וכעת נפרט אודות חמשת הילדים של רבי יחיאל וחיה דבורה:

ר' אשר זעליג (ב"ר יחיאל) קליין

כפי שהזכרנו לעיל, בנו הגדול של ר' יחיאל קליין היה רבי אשר זעליג זצ"ל. הוא היה שו"ב בעיירה שילאנק (שאלאנק) הסמוכה לסעליש. תלמיד המהרש"ג אשר השיב לו בשו"ת מהרש"ג ח"א או"ח סי' מ"ו. ר' אשר זעליג היה מחסידי ה"חקל יצחק" מספינקא שגר בסעליש, ובשנת תשי"א כשהגיע להסתופף בצל רבו בסעליש, נדם לבו בערב יום כיפור ונטמן בסעליש.

ר' אשר זעליג נישא למרת חיה שרה בת רבי נח? שמחה? קעניגסבערג (ב"ר חיים צבי משינאווא).

יוצ"ח: 1. ר' יחיאל הי"ד. נישא בזיווג ראשון לדינה. 2. מאיר. 3. בתו מרת אסתר גיטל, אשת הגה"ח ר' מאיר ווייס זצ"ל מסעליש, אשר היה בנו של הגאון רבי יוסף ווייס זצ"ל אב"ד טשיסנא וזבארוב. [יוצ"ח ר' מאיר: א. הגה"ח ר' משה ווייס זצ"ל מקרית צאנז ירושלים. בניו: הגאונים רבי יהונתן בנימין אב"ד מאנטריאל, רבי יוסף מאיר מיוניאן סיטי, רבי דוב אב"ד קרית צאנז ירושלים, רבי חיים אלעזר אב"ד ביתר עילית, רבי אשר זעליג אב"ד דרכי תורה ומח"ס מנחת אשר, רבי אברהם יצחק מירושלים, רבי מרדכי דוד מלאנדאן. ב. הרב ר' אהרן צבי זצ"ל. נלב"ע ג

אב תשנ"א. בניו: הג"ר משה מאיר שליט"א, הג"ר יוסף אשר שליט"א (חתן הג"ר ראובן פיינשטיין), ר' ישראל דוב, ר' יצחק זעליג. ג. יחיאל ז"ל. נלב"ע

כ"ט שבט תשע"ה. 4. ריזל. 5. יחזקאל. נפטר כבן שנה בכ"ד שבט תר"ס כבן 11 חודשים.

ר' אברהם שמחה (ב"ר יחיאל) קליין

כאמור, אחד מבניו של ר' יחיאל קליין היה ר' אברהם שמחה זצ"ל. הוא היה מחסידי החקל יצחק מספינקא זי"ע ומקים בית המדרש דחברה תנ"ך

רבי אברהם שמחה קליין

במונקאטש. היה נוסע גם להרה"ק מבעלזא זי"ע. נלב"ע כבן 63 ג' בתשרי ת"ש ונטמן במונקאטש, ואח"כ הועבר קברו לביה"ח החדש (קראפעטץ) [יחד עם קברי אדמו"רי ורבני נוכבדי העיר

מונקאטש]. זוגתו בזוו"ר מרת רחל [לכאורה היא הקבורה בביה"ח הישן מח' ז' שורה ו']. לאחר כעשר שנים נישא בזיוו"ש למרת מינדל ע"ה ב"ר ישעי' איסר ווינקלער מראצפערט. מרת מינדל נלב"ע י"ח תמוז תרפ"ז ואף היא נטמנה במונקאטש, ואח"כ בביה"ח החדש (קראפעטץ).

ילדיו מזיוו"ר: 1. ר' יחיאל הי"ד. נישא לשרה (לבית קליין?), וילדיו רחל אשת חיים זילבר ממונקאטש ואח"כ בב"ב [אמו של יחיאל שיחי' מב"ב] ושמעה מאונגוואר. 2. האשה מרת חיה דבורה ע"ה. אשת ר' ישראל בער ראזמאן. ז"ל נלב"ע כ' שבט תרצ"ו ונטמנה במונקאטש ואח"כ בביה"ח החדש (קראפעטץ). ילדיה רחל ושמואל הי"ד. בעלה נישא בזיוו"ש והיו לו ב' או ג' ילדים שנהרגו עק"ה. נישא בשלישית בארה"ב ונולדו לו בן

ובת. נפטר כבן מאה. 3. ר' חיים לייב קליין הי"ד. 4. מרת שרה ע"ה. 5. מרת ריזל אשת ר' מנחם מענדל הערשקאוויטש הי"ד. 6. ר' יצחק מאונגוואר. הוא וזוגתו שרה ובנם הי"ד 7. מרדכי זעירא, עלה לארה"ק לפני השואה וגר בצפת

ואח"כ ברמת גן. [ילדיו: א. בנו שמחה זעירא הי"ד נהרג במלחמת יום הכיפורים. ב. בתו מלכה ג. בנו אברהם זעירא מקצרין].

ילדיו מזוויש: 8. מרת רחל לאה ע"ה (נלב"ע ג' אייר תשי"ע) אשת ר' זאב דוב (וואלף בער) לעפקאוויטש ז"ל מקווינס. [ילדיו: א. הרב אברהם שמחה לעפקאוויטש מלונג איילנד, חתן הג"ר בנימין קמינצקי (בן הג"ר יעקב זצ"ל). ב. ר' שמואל לעפקאוויטש]. 9. מרת גאלדא ע"ה. (נולדה ג' אייר תרפ"ג, נלב"ע תש"פ). אשת ר' יוסף עסטרייכער ז"ל מקווינס [ילדיו: א. מרת מינדל רבקה שניי שתח"י. ב. ר' אברהם שמחה

עסטרייכער מברא פארק. ג. מרת אסתר דבורה וויינמאן שתח"י מפלעטבוש].

ר' משה (ב"ר יחיאל) קליין הי"ד

כאמור, אחד מבניו של ר' יחיאל היה ר' משה. הוא התחתן במונקאטש בשנת תרס"ט עם מאטיל ב"ר משה עסטרייכער ולאה האניג. ר' משה

היה יהודי אמיד וגר בבית גדול בפאתי העיר מונקאטש, שם החזיק גם בית מדרש בביתו. ר' משה וזוגתו נהרגו עקד"ה באוישוויץ ויום היא"צ נקבע לאי

סיון תש"ד.

ילדיו: 1. חיה

דבורה

שמואל

לעבאוויטש

מסעליש. נעק"ד

א' סיון תש"ד עם

ילדיהם מאיר

ואשר זעליג ולאה.

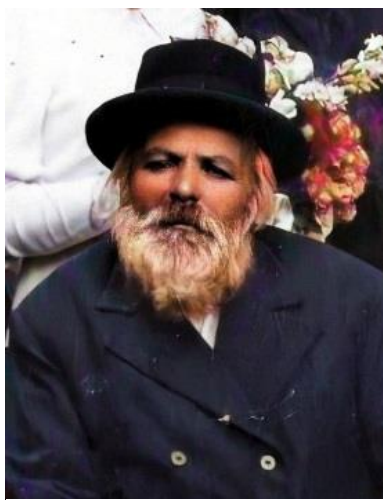
הי"ד. 2. הבחור

חיים צבי הי"ד.

נעקד"ה א' סיון תש"ד. 3. הרה"ח ר' יחיאל קליין ז"ל מלאס אנדזשעלעס.

נלבי"ע י"ב אלול תשנ"ט ומנו"כ בהר הזיתים. (בתו היחידה אסתר מאטיל אשת ר' משה בראון משם), 4. הרה"ח ר' אברהם קליין מלאס אנדזשעלעס (לא השאיר זשי"ק). 5. הרה"ח ר' יצחק יעקב קליין ז"ל מבארא פארק (אבי ר' משה קליין שיחי מפלעטבוש ומרת מלכה גולדשמיד). 6. מרת רבקה דאויד ע"ה אשת ר' שלמה דאויד ז"ל (אמם של הג"ר אשר דייויד שליט"א ראש כולל "עמק הלכה" בלעיקוואד [חתן הג"ר טוביה גאלדשטיין זצ"ל], ומרת מאטיל רעכיל שתחי בזוו"ר א"ר אברהם בערקאוויטש ז"ל וכיום א"ר שמעון אטלאס הי"ו). 7. מרת פרידא מאנדעל שתחי, אשת ר' מרדכי שלמה מאנדעל מלאס אנדזשעלעס (הורי ר' בנימין אליעזר שיחי מפאר ראקוואיי, ומרת מאטיל שרה וואגנער שתחי מבארא פארק). 8. מרת מלכה מארקאוויטש ע"ה, אשת ר' שלמה ז"ל (בנם יחידם הבה"ח משה ז"ל נפטר בצעירותו) 8. מרת יענטא רחל ענגעל ע"ה, אשת ר' יחזקאל ז"ל (בנם יחידם ר' משה בעריש ענגעל הי"ו מטאראנטא).

אסתר גיטל (ב"ר יחיאל קליין) הי"ד, אשת ר' ליפא גוטמאן הי"ד

ר' ליפא גוטמאן

אסתר גיטל, נולדה בכ"ד אדר א' תרמ"א (23 פברואר 1881). נישאה בפברואר 1898 (תרנ"ח) לר' יוסף אליעזר [יו"ט] ליפא הכהן גוטמאן. ר' ליפא נולד בתשעה באב תרל"ב במונקאטש לאביו ר' איציק ואמו עלקא לבית בערנשטיין.

ילדיהם: 1. חיה דבורה אשת ? בריגדה 2. ר' יחיאל גוטמאן (נולד בשנת תרס"ב) ממונקאטש. זוגתו וחמשה ילדיו נהרגו במלחמה, ומזיוו"ש נולד בנו ר' יעקב ליפא גוטמאן הי"ו מקליוולאנד וכיום בבארא פארק ארה"ב. 2. רחל לאה א"ר דוב מאנדעל.

[יוצ"ח: א. בתם אסתר גיטל (טובה) ע"ה א"ר יהודה אריה ליב ברוין מארה"ב. (ילדיה אליהו יצחק ברוין, רבקה הענדל דאנציגער, איטא קוגלער) ב. מאיר נתן הי"ו. ג. ליפא ז"ל. ד. שלמה שאול הי"ו]. 3. פיגא עלקא אשת צבי אריה (הירש ליב) הערשקאוויטש (מנו"כ בקרית גת ארה"ק), הורי ר' שמואל הערשקאוויטש הי"ו מארה"ב, מאיר בן-צבי מקרית גת ומלכה ליפשיץ מקרית גת. 4. גאלדא הי"ד. 5. ריזל הי"ד. 6. שלמה הי"ד. 7. משה הי"ד.

הינדא רחל (ב"ר יחיאל קליין) ע"ה, אשת ר' יצחק יחיאל ווייזער הי"ד

הינדא רחל, נולדה בכ"ד אדר א' תרמ"א (23 פברואר 1881). נישאה ביולי 1899

רבי יצחק יחיאל ווייזער

תרנ"ט לר' יצחק יחיאל (מיכל) ווייזער. ר' יצחק מיכל היה בנו של ר' אלקנה הלוי ווייזער ורוזא לבית גראס. גרו במונקאטש. היא היתה מאד חולנית ונלב"ע באוקטובר 1931 תרצ"ב. יוצ"ח: 1. מיקלוש אליקים. נולד 6/1900. 2. מורי. נולד 1/1902. 3. בנם ר' דוב ווייזער. נולד בשנת תרס"ט וגר במונקאטש שם נפטר ב"ב ניסן תשכ"ז. לא השאיר זש"ק.

4. בתה חיה דבורה. נולדה

בחודש 5 1907. שרדה לפליטה מהמלחמה, נישאה לר' ישראל ב"ר צבי זילבערפעלד. היא נפטרה בכ"ב תשרי תשמ"ח. בעלה ר' ישראל נלב"ע בכ"ה תמוז תש"ל.

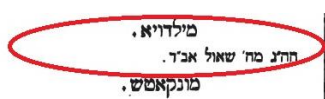
[ילדיהם: א. בתה מרת אסתר גיטל שתחי' נישאה לר' שמואל באראן וגרים בבאלטימאר. וילדיהם: שרה אשת ר' ישראל

שמחה הכהן יארמוש, ר' הלל משה שליו חב"ד במערילאנד, ר' יצחק מיכאל שלום, ר' דוב נפתלי, ר' ישראל ראובן שניאור זלמן ב. בתה הינדא רחל ע"ה נפטרה ב' תמוז תשע"ג. ג. מיכאל הי"ו בקאנאדא].

משפחת רבי שאול גאלדשטיין אב"ד מילדוי

הג"ר שאול גאלדשטיין אב"ד מילדוי

ברשימת מעות קדימה לס' שערי חיים

רבי שאול גאלדשטיין נולד בשנת תקס"ה-תקס"ו (1805) בעיר קעמענצע מחוז אבאוי. לא ידוע לנו לע"ע שם הוריו, יתכן שאחיו הוא ר' ישראל גאלדשטיין יליד קעמענצע שרשום במיפקד תר"ח בסקאראש.

רבי שאול דר בבאדאלא כבר בשנות תק"ץ, שם נולדו ילדיו. במפקד של שנת תר"ח הוא רשום כרב בבאדאלא.

במפקד שנת תרי"ז כבר רשום כרב במילדוי (שנקראה בעבר בשם סעפשי) הסמוכה לבאדאלא, בשנת תרי"ט נזכר בפרענומערנטן של ספר שערי חיים (פרעשבורג תרי"ט) כאב"ד מילדוי.

במגיי"ח "עמודי כסף" שכתב הר"ר יואל שטייער שיחי' מבארא פארק מביא בהערה מתוך מגיי"ח של "הרב ברוך יצחק כ"ץ" בשם הרה"ח ר' מאיר פאשקעז (פאשקוס) [ממילדוי] ז"ל שסיפר לזקיננו ר"מ כץ, שהג"ר שאול התכבד ע"י הקיסר פראנץ יאזעף במדליה, והעניק לו כח מטעם המדינה לשפוט את היהודים תושבי עירו, וזה קרה משום שכשעבר שם הקיסר בדרכו לבודאפעסט לא היה מי שידרוש בקבלת פנים בשפה גרמנית אלא הג"ר שאול, וגם יצא לקבל את פניו בס"ת בידו, ואז נתן לו כהוקרה את המדליה, והיא מונחת כיום במוזיאון. כמו כן כתוב שם שהישמח משה אמר עליו שהוא "אדם אחד מאלף". לע"ע לא מצאתי מגיי"ח זו, ואינני יודע מיהו ר' ברוך יצחק כ"ץ הזה ומיהו זקיננו ר"מ כ"ץ, ואבקש את עזרת הקוראים ליידע אותי.

הג"ר שאול נפטר לא יאוחר משנת תרל"ה, שאז נולד נכדו הקרוי ע"ש שאול בן בנו ר' מאיר.

לא ברור אם היו לו כמה זיווגים או אשה אחת. לפי רישום פטירת בנו ר' מאיר, שם זוגתו היתה מרת לינה לבית שווארץ. נולדה בשנת תק"ע-תקע"א (1810), אך מתעודת הפטירה של בנו ר' חיים נראה שזוגתו היתה לעני לבית קעניג. (הרב יואל וויינשטאק שליט"א העלה השערה שאולי היא ממשפחת הקול אריה, שאביו ר' פנחס זעליג שווארץ הי' בן ר' משה קעניג מזאמבארא), ואילו מהרשום במפקד שנת תר"ח נראה ששמה לינה לבית גוטמאן!. כאמור, לא ברור אם בשלושת הפעמים מדובר על אותה אשה ורק שם המשפחה התחלף, או שמדובר בשנים או שלושה זיווגים שונים, וצריך בירור. יוצ"ח:

א. בנו ר' חיים גאלדשטיין ממונקאטש. ראה להלן.

ב. בנו Josef [יוסף?] גאלדשטיין. נולד בשנת ת"ר. בשנת תרי"ז למד בקאשוו [לכאורה אצל הג"ר אבלי אב"ד דשם].

ג. בתו Fani פאני [פייגא?]. נולדה בשנת תר"ד (1844).

ד. בנו ר' דוד גאלדשטיין. נולד בשנת תרי"ו (1846). בתרי"ז רשום כלומד במונקאטש [הג"ר אפרים פישל הורוויץ כיהן כאב"ד דשם בשנה ההיא]. נישא בכ"ח אדר תרכ"ח בקליינווארדיין למאטי ב"ר יוסף בערנאט, ובזיווי"ש ב"י

אלול תרנ"ד בדעברעצין למרים בת הג"ר פנחס וויינבערגער אב"ד ניגרעשט וזוגתו לוטי גרוס [בנו: ר' פנחס נולד בתרנ"ה].

ה. בנו Samuel [שמואל:] גאלדשטיין. נולד בשנת תר"ט (1849).

ו. בנו מאקס?. נולד בשנת תרי"ב (1852).

ז. בנו ר' מאיר גאלדשטיין מאוהעל. נולד תרי"ד. נלב"ע כ"ה טבת תרפ"ה כבן

72. זוגתו חיה שרה ב"ר שמעון אהרן אלטער מאוהעל, נפטרה ט' אדר תרע"ז

כבת 67 ומנו"כ באוהעל. [בנם ר' שאול גאלדשטיין מאוהעל נולד בתרל"ה

ונלב"ע ה' כסלו תרצ"ו ומנו"כ באוהעל. ראה אודותיו באריכות בעלי זכרון 57,

וראה עוד הוספות בעלי זכרון 58]

ח. בתו חנה. נולדה בשנת תרט"ו (1855).

ט. בנו jakob [יעקב?] גאלדשטיין. מופיע במפקד שנת תר"ח.

רבי חיים גאלדשטיין ממונקאטש

רבי חיים גאלדשטיין זצ"ל ממונקאטש, נולד בשנת תקפ"ט (1855), בכפר

באדאלא (קיש-באדאלא) הסמוך למילדוי, לאביו הג"ר שאול גאלדשטיין זצ"ל

אשר היה אב"ד מילדוי (סעפשי), ולאמו מרת לעני/לינה לבית שווארטץ/קעניג?

רבי חיים גאלדשטיין נפטר ביי"ג/י"ד ניסן תרס"ו כבן 77, ונטמן בביה"ח הישן

במונקאטש [מח' י' שורה ב'].

אשתו של ר' חיים, מרת אסתר רבקה, נולדה ב-Frigyesfalva הסמוכה

למונקאטש בשנת תקצ"ד, לאביה הגאון רבי אריה לייביש כהנא ממונקאטש,

אשר היה אחד מבניו של הגאון רבי יהודה כהנא בעל הקונטרס הספיקות.

ולאמה מרת יהודית לבית מייזעלס, אשר היתה אולי ממשפחת הגאון רבי

עוזיאל מייזליש בעל "תפארת עוזיאל".

יש לציין, כי בקרב זקני המשפחה צאצאי ר' חיים גאלדשטיין היו ב' מסורות

האם רבי חיים עצמו היה חתן ר' לייביש כהנא או אביו רבי שאול אב"ד מילדוי

היה חתנו, אולם מבירור שנעשה ע"י ש"ב הרש"צ שפיטצער הי"ו בכמה

מהמסמכים (תעודת פטירה של אסתר רבקה ועוד) עלה בבירור שאסתר רבקה

בת רבי לייביש כהנא היתה אשת רבי חיים גאלדשטיין.

רבי ארי' לייביש כהנא ממונקאטש (בן הקונטרס הספיקות)

היות וכמעט שלא נכתב אודות הג"ר אריה לייביש כהנא הנ"ל ואודות יוצ"ח

אכתוב כאן מעט, על פי מה שכתב לי הרש"צ שפיטצער הי"ו, ונבקש את עזרת

הקוראים מי שיוכל להוסיף נופך מידיעותיו אודותיו ואודות משפחתו. לפי

מקור אחד, הוא נולד בשנת תק"ל, ונפטר בתר"כ בגיל 90. אם זה נכון, אזי

כשנולדה בתו אסתר רבקה, הוא היה בן למעלה משישים. בין ילדיו ידוע:

א. בנו הגי"ר יצחק אייזיק כהנא ז"ל וזוגתו מרת חוה ע"ה, בתו של הגה"ק בעל מראה יחזקאל מקארלסבורג זי"ע.

ר' יצחק אייזיק נלב"ע בגיל צעיר, ובין ילדיו היו: 1. בנו הגי"ר ארי' לייבוש כהנא זצ"ל אבדק"ק אפאהידא, ובסוף ימיו בקלויזנבורג, שם נלב"ע י"א חשון תשי"ג.

2. בנו הגי"ר זאב וואלף כהנא זצ"ל מבארגוי.

לאחר פטירת רבי יצחק אייזיק נישאה אלמנתו בזו"ש לרבי יוסף לייב כהנא ז"ל מסיגעט, שהיה בנו של רבי נחמן כהנא בן הקונטרס הספיקות.

ב. בנו רבי יעקב כהנא ז"ל וזוגתו מרת מלכה ע"ה מעטשעד. נולד בערך בשנת תקפ"ב, ונלב"ע כבן 75 ב'י' אב תרנ"ז, ומנו"כ בעטשעד. בין ילדיו היו: 1. בתו לאה ע"ה אשת רבי וואלף שטיינער ז"ל מעטשעד (הורי: א. מרת יהודית ע"ה א"ר אהרן סאלאנט ז"ל, הורי מרת חנה א"ר דוד שמואל גאלדבערגער ז"ל, הורי אשת ר' מענדל גאלדבערגער ז"ל ואשת ר' יעקב גליק ז"ל. ב. מרת אסתר ע"ה א"ר מרדכי לייב גליק ז"ל, אבי ר' יעקב ז"ל הנ"ל).

2. בתו ריזל ע"ה אשת רבי צבי אלימלך וויינבערגער ז"ל מסאטמאר (הורי מרת יהודית ע"ה אשת מוה"ר יחיאל קליין ז"ל, חמיו של הרה"ח מוה"ר יוסף אשכנזי זצ"ל משב"ק הרה"ק מסאטמאר זצ"ל).

ג. בנו רבי יהודא כהנא ז"ל. נלב"ע במונקאטש בערך בשנת תרנ"ז.

ד. בתו זקינתי מרת אסתר רבקה גאלדשטיין. נפטרה בכ"ד ניסן תרמ"ו בת 52, ונטמנה אף היא בביה"ח הישן במונקאטש [מח' ט' שורה ג'].

יוצ"ח של רבי חיים ואסתר רבקה גאלדשטיין:

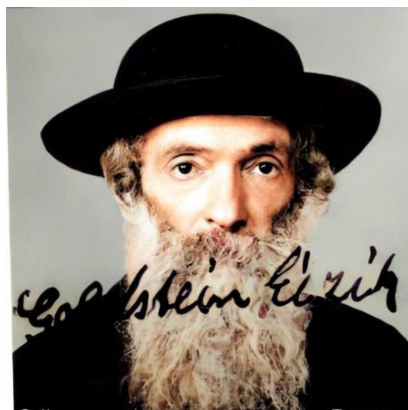
א. בתם מרת בריינדל קליין. ראה להלן. ב. בנם שאול. נולד כ"ו מרחשון תרכ"ה. נפטר כ"ד סיון תרכ"ה. המוהל היה ר' יצחק כהנא הסנדק ר' שמואל צבי ווייס. ג. בנם ר' יהודא גאלדשטיין, ראה עליו להלן. ד. בנם ר' יצחק אייזיק גאלדשטיין ממונקאטש ומאקאווא, ראה עליו להלן. ה. בתם יהודית, נולדה ו' טבת תרל"א. ו. בנם, יחזקאל, נולד ג' טבת תרל"ד המוהל היה האב"ד ר' חיים סופר והסנדק הדומ"ץ ר' משולם דוב קאלליש.

בנם ר' יהודה גאלדשטיין ממונקאטש, נולד י"ג סיון תרכ"ה המוהל היה הגי"ר שמואל צבי ווייס דומ"ץ, והסנדק הדומ"ץ הגי"ר משולם דוב קאלליש. נישא כבן 21 ביום 20 דצמבר 1887 במונקאטש לשיינדל ב"ר יוסף רייכמאן מבייטש [אשר בא מסטריזוב למונקאטש יחד עם הרה"ק השם שלמה זי"ע]. אבי: 1. הרה"ח המפורסם רבי משה גאלדשטיין ז"ל, נאמן ביתו של המנח"א, מח"ס מסעות ירושלים ומו"ל ספר תיקון עולם. 2. ר' שלמה גאלדשטיין ז"ל משב"ק המנח"א ומוהל מומחה (נפטר תשמ"ז בארה"ב, בתו לאה אשת הרה"ח ר' שמעיה ריגער, אבי הרב אברהם יעקב ריגער הי"ו מבארא פארק). 3. אסתר רבקה אשת ר'

יצחק מאיר פעלבראנד ממונקאטש (אבי ר' חיים יודא ז"ל אבי הג"ר מאיר פעלבראנד שליט"א מבארא פארק).

רבי יצחק אייזיק ב"ר חיים גאלדשטיין

נולד במונקאטש בכ"ג אב (ולא בל') תרכ"ח. הסנדק היה הדומ"ץ ר' משולם דוב

רבי יצחק אייזיק גאלדשטיין

קאליש והמהול ר' נתן יוסף מייזליש. תלמיד הגה"ק בעל ייטב לב מסיגעט ומקורבו של הדרכי תשובה ממונקאטש. בא' ניסן תרנ"ב נישא לרבקה ב"ר שלמה וויינבערגער ומרים (לבית לעבאוויטש) ממונקאטש ומאקאווא. היא נולדה בנובמבר 1870 ונלב"ע בי"א כסלו תרס"ז כבת 31. בזיוו"ש נשא את שיינדל ב"ר זאב ראזנוואסער מראצפערט.

ר' יצחק אייזיק גר במונקאטש ואח"כ עבר למאקאווא, שם נלב"ע כבן 73 בכ"ד כסלו תש"ב, ומנו"כ בביה"ח החדש במאקאווא.

נוסח המצבה :

פ"נ / איש יקר רוח מופלג בתורה ויראה / מו"ה יצחק אייזיק ז"ל / בן מו"ה חיים ז"ל גאלדשטיין / יצב גבילותיו בתורה ובחסידות / צנוע ולכת תמים בלתי עתידות / חבר אני לכל אשר יראוך קים זכה / קדומת יראתו הנחיל לזרעו ברוכה / נפטר בש"ט בן ע"ג שנה כ"ד כסלו תש"ב לפ"ק / ת' נ' צ' ב' ה' / שם אמו אסתר רבקה ע"ה

בנותיו מזו"ר: 1. מרת יהודית הי"ד אשת ר' עמרם הי"ד ב"ר יהודה קאהן. [ילדיו הינדא ברכה, שלמה ברוך, אסתר, ישראל, אשר פרץ נעקד"ה ז' תמוז

תש"ד, נשארו לפליטה: א. ר' אריה יהודה קאהן-לאוב ז"ל נלב"ע י"ח ניסן תשנ"ט ולא זכה לזש"ק. ב. רבקה ע"ה אשת רבי אהרן ווייס ז"ל מוומס"ב ומאנסי, נפטרה ט"ו אדר ב' תשע"ו ומנו"כ בקרית פאפא (בניו שיחיו: הרה"ג ר' חיים וואלף, ר' עמרם, יצחק משה, דוד מרדכי, כולם במאנסי). ג. מרים שתחי' אשת רבי מיכאל דוב הכהן הערמאן ז"ל מוומס"ב (בניו: הרה"ח ר' חיים שליט"א בקרית יואל, ר' עמרם הי"ו בלאנדאן, ר' עזריאל יצחק ר"מ בישיבה

קטנה סאטמאר וומסב"ג. חתניו: הרה"ח ר' משה טויבער בלאנדאן, ר' טובי צבי גראס בקרית יואל, ר' יושע חיים שווארץ בומסב"ג, ר' העניך פריעד בקרית יואל, הרה"ג ר' אליעזר מרדכי שטאלצבערג שליט"א דומ"ץ התאחדות הקהלות ודומ"ץ קיטל" סאטמאר בלאנדאן, והרה"ג ר' נפתלי הירצקא צוויבל שליט"א ראה"כ סאטמאר וומסב"ג. ד. מינדל ע"ה אשת רבי משה אפרים ווינקלער ז"ל. נפטרה כ"ו חשוון תשע"ב ומנו"כ בקרית יואל (בניו: ר' עמרם ז"ל, ר' אלימלך זאב הי"ו, ר' יצחק אייזיק ז"ל, ר' יוסף הי"ו. בנותיו: רחל א"ר משה שאלאמאן הי"ו ויהודית א"ר ברוך יהודה קיש הי"ו).

2. מרת גאלדא מירל אשת ר' מרדכי יהודא גאלדשטיין-קליין [בן דודתו מרת בריינדל קליין, ראה לקמן]. נולדה בשנת 1897 תרנ"ז-ח.

3. מרת לאה הי"ד, אשת ב"ד ר' יונה גלויבער הי"ד (ב"ר יעקב חתן ר' שלמה וויינבערגער חותן ר' יצחק אייזיק הנ"ל). [בתם רבקה ע"ה אשת רבי יצחק מנחם מענדל זופניק ז"ל הורי הרה"ח ר' חיים יעקב, ר' יונה, ר' יוסף לייב ממאנטריאל, הנה"ח ר' משה שמואל זופניק, ר' אהרן, ר' געציל ור' אברהם דוד. חתניו: ר' עוזר חיים פריעד, ר' אהרן הערמאן, ר' אברהם מאיר שפיטצער, ור' פינחס טרייביטש הי"ו].

יוצ"ח מזיו"ש: 4. ר' אהרן גאלדשטיין הי"ד (נהרג עקד"ה יחד עם זוג' בילא וששת ילדיהם). 5. ר' מאיר זאב גאלדשטיין ז"ל. נלב"ע שושן פורים תשע"ג ומנו"כ בקרית יואל. לא זכה להשאיר זשי"ק. 6. ר' חיים גאלדשטיין גר בארה"ק. נלב"ע ג' חשוון תשל"ז. לא זכה להשאיר זשי"ק. 7. פרידא ע"ה,

אשת ר' משה זילבערשטיין ז"ל. נלב"ע ט"ז אייר תשס"ד ומנו"כ בביה"ח בסקווירא. [יוצ"ח: שרה שתחי א"ר חיים פוקס ז"ל מוומס"ב, שינדל אשת ר' שלום שניצלר ז"ל מירושלים, ר' יצחק אייזיק הי"ו מקרית יואל, ר' אהרן הי"ו מוומס"ב, ר' יעקב יחזקיה ממאנסי, אשת ר' איסר נפתלי מארמעלשטיין מקרית טאהש קאנאדא].

מרת בריינדל ב"ר חיים גאלדשטיין

האשה הצדקנית מרת בריינדל, נולדה בחשוון/כסלו שנת תרכ"ג (נובמבר 1862) לאביה רבי חיים גאלדשטיין זצ"ל ממונקאטש, ולאמה מרת אסתר רבקה,

אשר היתה בתו של הגה"ח ר' אריה לייב כהנא ממונקאטש, אחד מבניו של הגאון רבי יהודה כהנא בעל הקונטרס הספיקות.

זיווג ראשון – ר' לייב קליין :

כשהיתה בת 16, ב' ניסן תרל"ח (9 אפריל 1878) נישאה מרת בריינדל בזיווג ראשון לבעלה רבי לייב קליין זצ"ל (שהיה אז בן 23, נולד תרט"ו 1855), אשר היה בנו של ר' ישראל דוד קליין ומרת לאה מהעיר הארליאוו. לע"ע לא ידוע לי אודות משפ' קליין הזו, והאם יש קשר בינה לבין רבי אברהם שמחה קליין אודותיו כתבנו בראש מאמרנו.

צאצאיהם: א. ביום א' ניסן תרל"ט נולד בנם הראשון הילד שאול (ע"ש זקינו הג"ר שאול גאלדשטיין אב"ד מילדוו), אשר נפטר כבן שנה ביום ט' אייר תר"מ [קבור בביה"ח הישן מח' ז' שורה ד'].

ב. ביום ב' כסלו תרמ"א נולדה תינוקת, ונפטרה בו ביום ל"ע.

ג. ביום כ"ז תשרי תרמ"ב (20 אוקטובר 1881) נולד בנם אברהם. (הסנדק היה הדוד רבי משה וויינשטאק מסערענטש, שהיה חתן הסבא רבי ישראל דוד קליין). לא ידוע לי לע"ע אם נפטר בילדותו או נישא לאשה ואם היו לו צאצאים. ביום כ' כסלו תרמ"ב (12 דצמבר 1881) נפטר רבי לייב קליין, בהיותו כבן 25 בלבד.

זיווג שני – ר' אהרן גאלדשטיין:

לאחר פטירתו של בעלה ר' לייב קליין, בין השנים תרמ"ב-תרמ"ה נישאה מרת בריינדל לרבי אהרן גאלדשטיין מדיוורע. ר' אהרן גאלדשטיין, נולד בד' שבט תרכ"א בעיירה דיורע לאביו ר' יונה גאלדשטיין ולאמו רבקה. אחותו היתה אשת ר' יצחק פילאפף ב"ר יואל, אבי ר' משה פיליפ אבי הג"ר יונה ר"מ בקרית יואל מח"ס 'הגיון מלב'. לא ידוע לי אם יש קשר בין משפחת גאלדשטיין זו למשפחתה של בריינדל.

מזיווג זה נולדו לבריינדל: ד. ב' אב תרמ"ה נולדה בדיוורע בתם קאטי. ה. בכ"ו תמוז תרמ"ז נולד במונקאטש בנם ר' אריה לייב (לייביש) גאלדשטיין. נקרא לכאורה ע"ש הסבא ר' אריה לייב כהנא ממונקאטש בן הקונטרס הספיקות. ר' לייביש נישא לאשה והיגר לאמעריקא כבן 22 בכ"ט תמוז תרס"ט.

אחר המלחמה כשהגיע רבי אהרן הכהן פאללאק זצ"ל (אשר נישא לנכדת בריינדל מזיווג שלישי, ראה להלן) לאמעריקא והתגורר באיסט-סייד, פגש שם בבית המדרש את ר' לייביש גאלדשטיין, אשר לאחמ"כ עבר להתגורר בלונג איילנד. היו לו 4 ילדים: חיים, הילדי, רבקה ועלענאור.

זמן קצר לאחר שנולד ר' לייביש, היה לאביו ר' אהרן איזו בעיה עם השלטונות, והוא ברח מהונגריה והגיע לאמעריקא ב"ח אלול תרמ"ז, בהיותו כבן 25. לפי

המסופר, כמה שנים אח"כ, ככל הנראה אחר שנת תרנ"ג, בעצתו של רב העיר החדש הגה"ק הדרכי תשובה ממונקאטש זצוק"ל, שהיה אז בראשית שנות הנהגתו, הפליגה מרת בריינדל לארה"ב לחפש את בעלה בכדי לקבל ממנו גט, רבים ניסו להניאה מנסיון חיפוש זה, שכן איך תמצאהו באמעריקא הגדולה, אך באורח פלאי איש עיתונות שראה אותה ברדתה מהספינה והתפעל מלבושה בצניעות מופלגת צילמה ופירסם תמונתה בעיתון. משכך נודע הדבר לבעלה שזוגתו הגיעה לאמעריקא, הוא פנה אליה וסידרו גט כדת וכדין, ואז שבה מרת בריינדל למונקאטש.

זיווג שלישי – ר' יחיאל קליין :

בשנת תרנ"ז נישאה מרת בריינדל לבעלה ר' יחיאל קליין (הנזכר לעיל במאמרנו אודות משפחת קליין), כשהיה בן 49 בערך, לאחר שהתאלמן מזוגתו הראשונה מרת חיה דבורה.

רבי יחיאל קליין נפטר ביום ל' שבט תרס"א (פברואר 1901), כבן 54, ומנו"כ במונקאטש. (קברו לא הועבר לביה"ח החדש).

מזיווג זה נולדו להם :

ו. הרה"ח ר' מרדכי יהודה קליין-גאלדשטיין ממונקאטש. נולד בשנת תרנ"ח.

(לפי מסמכי יד ושם- 1896 תרנ"ו-ז) אשתו, גאלדא מירל בת דודו ר' יצחק אייזיק גאלדשטיין ממאקאווא. ילדיו : 1. בנו הרה"ח ר' יחיאל שלמה גאלדשטיין מארה"ב, [בניו : הרה"ח ר' יעקב מרדכי, ר' יצחק אייזיק, ר' דוד, ר' משה צבי. חתניו : הרה"ח ר' שמואל הכהן פריעדמאן שליט"א מקרית יואל (משב"ק אדמו"רי סאטמאר), ר' יצחק אייזיק גליק]. 2. בתו מרת רבקה ע"ה אשת הגה"ח המפורסם רבי אהרן הכהן פאללאק זצ"ל מוויליאמסבורג [בניו : הרה"ח ר' יצחק מרדכי יהודה, ר' חיים יעקב, ר' יחיאל משה סופר סת"ם, ולהבחל"ח : ר' יוסף צבי ע"ה [ה' אלול תשע"ו] ר' שלמה ע"ה [ה' אלול

תשמ"ח]. חתניו : ר' יעקב עקיבא וויינשטאק, ר' אברהם שמחה הכהן פריעדמאן, ר' יהושע פאליק לעבאוויטש, ר' משה דוד טייטלבוים סופר סת"ם, ר' שלמה ברוך היללער]. 3-4-5. ילדים נהרגו עם הוריהם עק"ה באוישוויץ.

ז. מרת רבקה הי"ד (ב' סיון). (לכאורה נקראה ע"ש אם אמה מרת אסתר רבקה

גאלדשטיין, אבל לא יכלו לקרוא אסתר, כי לר' יחיאל כבר היה בת מזיווג ראשון בשם "אסתר גיטלי" ע"ש חמותו הראשונה – הערת הרש"צ שפיטצער) אשת הגה"ח ר' **יעקב יצחק ווייס** זצ"ל ממונקאטש, אשר היה בנו של הגאון רבי **יוסף ווייס** אב"ד טשיסנא וזבאראב ומרת מרים גאלדא בת החסיד הישיש ר' משה יהושע העשיל שטערנהעלל הי"ד.

ר' יעקב יצחק ווייס חלה ושהה בבית החולים בבודאפעסט, שם נפטר בכ"א בתמוז תשי"ג, ושם מנו"כ. לפני המלחמה לא הספיקו להעמיד מצבה על קברו, ורק שנים רבות אח"כ הוקמה מצבה על קברו בהשתדלות בן-בתו אאמו"ר הג"ר יצחק ישע"י ווייס שליט"א גאב"ד נוה אחיעזר.

יוצ"ח של ר' יעקב יצחק ורבקה: 1. ריזל ווייס ע"ה. נלב"ע ט"ו בסיון תשל"ז ומנו"כ בבני ברק. אשת הגה"צ רבי משה יעקב ווייס זצוק"ל גאב"ד נוה אחיעזר, אשר

נלב"ע ב"ח בטבת תשע"ב ומנו"כ בב"ב. [בניו: אאמו"ר הג"ר יצחק ישע"י ווייס שליט"א גאב"ד נוה אחיעזר, הג"ר אהרן ווייס שליט"א ראש ישיבת ספינקא בארא פארק. חתניו: הרה"ח ר' אברהם שימל הי"ו מבני ברק, הרה"ח ר' משה יוסף פרידמן ז"ל מצפת והג"ר חנוך העניך טוביאס שליט"א מבני ברק] 2. חנה עלקא נזיהו"ז ע"ה. נלב"ע כ"ט בתמוז תשנ"ב. אשת הרה"ח ר' אהרן הכהן נזיהו"ז ז"ל מחסידי אלכסנדר בבני ברק. [יוצ"ח: בנו ר' משה יעקב יצחק הי"ו, חתניו הרה"ג ר' שאול וולף מב"ב, הרה"ג ר' אליהו דוד רוזנטל מירושלים, ר' יצחק מאיר טאומן מב"ב, ר' שלמה סרוק מירושלים]. 3-6. משה יחיאל, אהרן, יוסף, צבי, הי"ד, נעקד"ה ב' סיון תשי"ד.

זיווג רביעי – רבי משה צבי פריעדמאן:

לאחר שהתאלמנה מבעלה רבי יחיאל קליין, נישאה מרת בריינדל לבעלה הרביעי הגאון רבי **משה צבי פריעדמאן** זצ"ל אב"ד נייפעסט ומח"ס "הכנה ליום טוב", (שהתאלמן מאשתו הראשונה מרת אסתר ב"ר חיים ברוך וויינשטאק מטשארגא הסמוך לאוהעל) אשר עבר לגור במונקאטש. מזיווג זה לא נולדו להם ילדים. הגאון רבי משה צבי פריעדמאן נפטר בכ"ד באב תרצ"ג, ומרת בריינדל ע"ה נפטרה כבת 74 בא' בחשוון תרצ"ז ומנו"כ במונקאטש.

רבי אברהם צבי קאהן מלאשאנץ וצאצאיו

ר' אברהם צבי הכהן קאהן בן בלומא. נולד בשנת תקס"ב בפיטצע [Pitze]. לפי מסורת משפחתית שמסר נינו ר' אליהו (ב"ר הלל) כהן, הוא היה צאצא בא"ב לרבינו הש"ך זי"ע (אמנם צריך בירור אם לא נתחלף עם המסורת אצל צאצאי

רבי מאיר קאהן דומ"ץ וואלענדארף שהיה קרוב מצד משפחת קאראך וכנראה לא מצד קאהן).

זוגתו ביילא [בעטין] לבית געלב נולדה בשנת תקפ"ז בבעקאפ (מחוז טרענטשין). נפטרה בלושונץ ביום י"ג שבט תרכ"ג בגיל 36.

לאחר פטירתה עבר ר'

אברהם הרש לפרשבורג. כנראה שנשא אז בזו"ש את מרת רוזא אלמנת מחותנו ר' וואלף קאהן משם.

נוסח מצבתו בפרשבורג: איש תם וישר וירא כ"ה אברהם הרש קאהן ע"ה, נשא ונתן באמונה, וגדל את בניו לתורה וליראה, פזר נתן לדל ואביון, השכם והערב לבה"כ ולבה"מ, נפטר בש"ט ו' אלול תר"מ לפ"ק.

ילדיו:

א[ל] ליב [לאופולד] יליד תר"א. נשא בלאשאנץ את רוזלי בת אפרים געלב ילידת בעקאפ (כנראה בת דודו).

בתם ברטה התחתנה בפרשבורג עם יוסף (בן אברהם וגיטל) רוזנברג יליד ראצפערט.

ב[ן] ר' אהרן קאהן, יליד תר"ג. תלמיד הכתב סופר. חתן רבי חיים ניישלאס מפ"ב בנו של הג"ר יוסף יעקב ניישלאס אב"ד וועטש.

היגר לארה"ב ונפטר שם ביום כ"ג ניסן תרפ"ו. אחד מבניו הוא הג"ר יוסף שמחה קאהן רב בהאמבורג.

ג] ר' יושע קאהן, יליד תר"ז. תלמיד הכתב סופר. נשא בשנת תרכ"ט ביישוב וועלבאך (גלילות אונסדארף) את מרת פריידא בת ר' אלי יעקב הכהן קאראך (נלב"ע בן פ"ה שנה ביום ט' סיון תרס"א ומנו"כ בשיראקא, בן הג"ר אריה יהודה הכהן קאראך חותנו של הג"ר מאיר קאהן דומ"ץ וואלענדארף) וזו טיבל בת הג"ר אברהם אביש טנבוים אב"ד קערעסטיר חתן הגאון ר' יואב מסאנטוב. התגורר שם, אח"כ בוואלענדארף (סעפעש-אולאסי), בפריצקע (שארוש) ואח"כ בקאשוי.

נפטר בקאשוי ליל ב' חנוכה תרצ"א. נוסח מצבתו שם: הנה האבן אשר נתתי לפני יושע / פ"נ / [נב]חר מבעלי תריסין / ראשון לכל דבר שבקדושה / כהן שדעתו יפה הישיש / מו"ה / יושע קאהן / ע"ה / תלמיד בעל כתב סופר זי"ע / תנצב"ה / שם אמו בילא / מזכיר הקהלה עטו פרי עט הדר / צדיק באמונתו יחי / חכמה ומדע יחדיו הי תמים על ראשו / מזה ומזה הם כתובים / שקד על התורה בהתמדה יתירה / וכותלי בית המדרש יוכיחו / הניח בנים וב"ב המגביהים לשבת על במתי הת? / הורד עדינו ורעות שבעה נפשינו / ליל ב' חנוכה תרצ"א / אז שבה נשמתו לאכסני" שלה.

זוגתו מרת פריידא נפטרה שם כ' סיון תרצ"ו ושם מנו"כ. נוסח מצבתה: הנאהבים והנעימים בחייהם ובמותם לא נפרדו / פ"ט / מרת פריידא ע"ה / אשת מו"ה יושע קאהן ז"ל / נכדת בעל אמרי

יואב / שה"י אב"ד דק"ק סאנטא / שם אמה טיבל תנצב"ה / גדלה דור ישרים מבורך / בנים וב"ב ההוגים בתורת ד' / יתנו עידיהם ויצדקה / נפטרה כ' סיון תרצ"ו.

ילדיהם: 1. ירמיי קאהן יליד תר"ל. 2. מרדכי? [מרקוס, מארטון] יליד תרל"ד. 3. בעטי [בילא?] ילידת תרל"ו. 4. מארגיט ילידת תרל"ח. נישאה בתרנ"ח להאלמן שאלאמון רוטשילד, יליד מאדיאר-וועלקא תרי"ג, בן שאלאמון ולאה לבית נאש. 5. ר' חיים קאהן, יליד תר"מ, נשא בשנת תרס"ד בגווי"ד את יוליי

גאבעל בת יאקאב ומאטילד לבית בלוי. 6. רבקה, ילדת תרמ"ה. נישאה בתרס"ז לאלמן ליפוט מארקאוויטש יליד תרל"ו, בן ליפוט ופעפי לבית לעווינגר. 7. אירען, ילדת תרמ"ז, נישאה בתרס"ט לגזה הירש יליד מ. לודאש תרמ"א. 8. ר' הלל, יליד תרנ"א, זוגתו הראשונה ביילא בת ר' יוסף וטויבא כץ נפטרה בקאשוי ביום כ"ח טבת תרצ"א. אח"כ נשא כאלמן בשנת תרצ"ב במאד את יהודית רוזנפלד בת דוד ושארולטה לבית טייטלבוים. נעקח"ש באושוויץ ביום ד' סיון תש"ד, עם ילדיו יעקב, מרים ופריידא. בנו מזיו"ר ר' אליהו כהן, יליד תרפ"ג, תלמיד הג"ר שאול בראך מקאשוי, והג"ר שמשון אלטמאן מפאקש. גר בבני ברק ושימש כגבאי ביהמ"ד סאטמאר בשיכון ה'. כיתת רגליו לאסוף צדקה לעניים. נלב"ע ביום ה' טבת תשע"ז. בנותיו: בילא רבקה אשת ר' שלמה ב"ר דוד יונה ווייס. פריידא א"ר חיים קלוגר. אסתר א"ר אהרן יצחק יהודה ברס.

ד] בלומא, ילדת תרי"א.

ה] סאלי, ילדת תרי"ג.

ו] מרת צפורה (צפערל), נולדה א' אלול תרט"ז. אשת ר' יעקב קאפיל קאהן, ראה להלן.

ז] פאני, ילדת תרי"ט.

ח] אסתר, ילדת תרכ"א.

כנראה שר' אברהם הרש היה נשוי בזוו"ר לסאלי געלב (אולי אחות או דודה של זוגתו השנייה), ובתם נחמה נישאה לשימון שאהנפעלד.

בתם [של שימון ונחמה] שרה התחתנה בפרשבורג בשנת תרל"ט עם ר' מיכאל קאהן בן ר' וואלף ואחיו של ר' יעקב קאפל, יליד תרי"ד לערך. היא נפטרה שם ביום ט"ז אייר תש"ה. בעלה ר' מיכאל נפטר שם ביום א' כסלו תרפ"ג.

10	Kohn Michael	מיכאל בן רוזא	א' כסלו תרפ"ג
11	Kohn Rosalie	שרה בת נחמה, אלו מיכאל הכהן	ט"ז אייר תש"ה

רישום קבורת רבי מיכאל קאהן וזוגתו בפנקס הנקברים בפרשבורג

לפי עדות הישיש ר' פסח דב רייכנברג נכדה של מרת צפורה אשת ר' קאפל קאהן, היא היתה קרובת משפחה של הג"ר דוד וועסעלי זצ"ל ראב"ד פרשבורג. (והנה אבי הנ"ל היה רבי ברוך אלי וועסעלי שאמו מרת לאה (בזו"ר אשת אביו ר' דוד ובזוו"ש אשת ר' משה חיים העכט מסילאש-באלהאש) היתה ממשפחת כהנים מיוחסים והיתה נקראת די פרוממע לאה ר' פלקיס (כנראה ע"ש אביה). אך לפי רישום פטירתה היתה ממשפחת גיסקאן).

רבי יעקב קאפיל קאהן ומשפחתו

ר' קאפיל נולד בפרשבורג ביום כ"ג טבת תר"ט ונימול ע"י ר' ירמיי טויבר ור' ישעי' בער לוונזון. ביום ה' אלול תרל"ה נשא את זוגתו מרת צפורה. המסדר קידושין היה דודו הג"ר יודא פראנקפורט.

אביו ר' וואלף כ"ץ קאהן נולד ביערגען בשנת תקפ"ג לערך. כנראה שהוא וואלף קאהן בן ריזל שנפטר בפרשבורג ביום ט' חשוון תרל"ב בן מ"ו שנה (לפי רישום הפטירה הוא נולד בפרשבורג).

אשת ר' וואלף ה"ה מרת רוזא בת ר' יעקב קאפל פראנקפורט מפרשבורג (אבי הג"ר יודא פ"פ תלמיד החת"ס). היא נפטרה כנשואה בת נ"ה ביום א' דחור"מ פסח תרל"ה. כנראה שהיא היתה זוגתו השניה של ר' אברהם צבי קאהן מלושונץ שכן היא קבורה לידו.

רבי יעקב קאפל קאהן היה תלמיד וותיק של מרן רשכבה"ג בעל הכתב סופר זצוק"ל, ונתגדל מאוד בתורה, ואחר נשואיו לא רצה ליהנות מכתרה של תורה והתפרנס מיגיע כפו, ובכל עתותיו הפנויות היה עמל בתורה ביגיעה עצומה ועיון רב.

בנו רבי יהודה כותב בזכרונותיו משנות צעירותו, שפעמים רבות ראה את אביו לומד כשרגליו במים כדי שלא ירדס בלימודו, וגם שבשב"ק לפנות בוקר קודם שחרית היה לו קביעות לימוד של כמה שעות בתוך הבית, והיה מניח כסא על השולחן ועליו הניח את הגמרא, וכך למד בעמידה.

הגאון רבי עקיבא סופר זצוק"ל בעל "דעת סופר" ששימש כרבה של פרעשבורג משך ל"ב שנים, סיפר שבילדותו היה מתלווה לאביו רבה הקודם של פרעשבורג הגאון ר' שמחה בונים בעל "שבט סופר" זצוק"ל, שהיה מטייל - לצורך בריאותו - בשעות שלפנות בוקר, בגינה גדולה שהיתה סמוכה לחנותו של רבי יעקב קאפל, והיו רגילים לבקר בחנותו, שם היה לו חדר צדדי שהיה עוסק שם בתורה כאשר רק מזמן לזמן היה יוצא לפקח על עניני חנותו, ושוחחו יחדיו בדברי תורה זמן רב, וחיבב אותו עד למאד. (בנו ר' יהודה כותב בזכרונותיו שהוא זוכר היטב "ביקורים" אלו בשעות שלפנות בוקר).

עוד סיפר הג"ר עקיבא סופר זצוק"ל שאביו בעל "שבט סופר" היה נוהג לקום מפני ר' יעקב קאפל בהיכנסו לבית הכנסת - ואף הוא - הג"ר עקיבא סופר בעצמו, היה נוהג לעמוד בהזכירו את שמו של ר' יעקב קאפל, (כמנהג הקהילות הנוהגים לעמוד בהזכרת שמו של אדם קדוש ונעלה).

וכן סיפר הרה"ח ר' יחיאל יוסף רייך ז"ל (חתנו של רבי מאיר פישמן שהיה נכדו של רבי יעקב קאפל), שהג"ר עקיבא סופר השתתף בסעודת הברית של אחד מבניו, ובדרשתו סיפר מגדלותו של רבי יעקב קאפל, והוסיף ואמר "עליכם

לזכור שאתם נכדים של רבי יעקב קאפל כהן זצ"ל, כי זה מחייב אתכם בהנהגה נעלית יותר".

בכל עת שהיה פנוי מעסקיו, בשבתות וימים טובים וכל זמן אחר, היה זמנו קודש ללמוד תורה עם בניו, והיה מוסר להם הרבה ממה שלמד בבית מדרשו של רבו הגדול מרן ה"כתב סופר" זצוק"ל, ובזמנים שלא היו עתותיו בידו היה שוכר מפקחים להשגיח על חינוך בניו ובנותיו, ולמרות שפרנסתו היתה דחוקה מאוד, הוציא על כך ממון רב והיה משלם להם ממיטב כספו, וכמו כן - מציין בנו ר' יהודה בזכרונותיו - שבשידוכי בניו ובנותיו, למרות שהיו מציעים לו בנות סוחרים ועשירי ארץ, היה מחפש דוקא אחר משפחות תלמידי חכמים ובני תורה.

בסעודת השב"ק היה נוהג לארח על שולחנו בחורים מהישיבה דפרעשבורג, עמם אהב להשתעשע בדברי תורה.

בפטירתו של ר' יעקב קאפל הספידו מחותנו הראב"ד דפרעשבורג, הגאון ר' יהודה לייב רובינשטיין זצ"ל, שאף הדפיסו בתוך ספרו "קול יהודה" ומציין בפתיחת ההספד :

"הספד מר שעשיתי על האי גברא יקרא, מחותני היקר, כהן שדעתו יפה היה, במעלות ומדות טובות, הרבני החו"ש וירא אלקים מרבים מו"ה **יעקב קאפל הכהן** ז"ל שהיה אחד מיוחד מילידי דעירינו ותלמיד ותיק של מרן רשכבה"ג בעל כתב סופר זצוק"ל, ולאחר חתונתו לא רצה ליהנות מכתרה של תורה, ועשה לו בית מסחר, ומיגיע כפו ובזיעת אפו היה מתפרנס את עצמו כל ימיו".

בתוך דברי ההספד מציין הגרי"ל: "היה איש אמונות, נשא ונתן באמונה יתירה, והן שלו צדק, כמעט לא בנמצא כמותו, גם אנחה היה לו בגידול בנים על דרכי תורה ויראה, לא דבר קטן הוא בזמן הזה, והיה מבזבז ממון רב על זה, להיות עיני פקחא עליהם, ומה שלא היה באפשרותו מחמת שעיתותיו לא היו בידו השלים על ידי אחרים ששילם במיטב כספו".

"נוכל להעיד על האי הנפטר הצדיק מחותני היקר מו"ה **יעקב הכהן** ז"ל, כל מה שעשה לפני הקב"ה תורה ומצוות, היה מעט מאוד בעיניו, ותמיד על שפתיו נשמע שאינו עוסק כלום לשמים, והיה מקיים ממש מתי יגיע מעשי למעשי אבותיו כהנ"ל, ולא נתן מנוחה ומרגוע לנפשו ולגופו החלש, אותן השעות שהיה פנוי מעסקיו, היה לומד בעיון רב מתוך יסורים קשים ל"ע, בשבתות ובמועדים תחת לטייל קצת להשיב נפשו ויקרא לבנו ליוסף הוא חתני היקר הרבני המופלג ומלא בתורה ויראה, ירא אלקים מרבים וכו' כבוד שם תפארתו מו"ה יוסף שמואל הכהן נ"י ללמוד עמו בצוותא חדא כי בן זקונים הוא לו בר חכים, ועוד כל מה שלמד בבית מדרשו של רבו הגדול רשכבה"ג מרן בעל הכתב סופר ז"ל מסר לו".

ר' יעקב קאפל זצ"ל נלב"ע ביום כ"ג מרחשון תרס"ח, ומנו"כ בבית החיים החדש בפרעשבורג, מקום קבורת רבו מרן הכתב סופר. על מצבת קבורתו

מצבות מרת רוזא קאהן, בנה ר' יעקב קאפל
ובניו ר' יוסף שמואל ור' אברהם צבי

נחרת: "פה נטמן
הרבני המו"מ
בתורה ויראה
טהורה מו"ה
קאפל כהן זצ"ל,
יעקב איש תם
וישר וירא אלקים
מרבם, עיניו
למטה ולבו למעלה
למו אב יזעק, קול
קול יעקב בבתי
מדרשות בכל שעה
שיכול, בזיעת אפו
ויגיע כפו אכל
לחם ישרים, היו

ידיו אמונה עד בא השמש בצהריים, כ"ג מרחשון תרס"ח הלך יעקב לדרכו ולמנוחות, השאיר אחריו ברכה בנים ובנות כשרים וכשרות, נפשו צרורה בצרור החיים של אבות ואמהות, שם אמו רוזא ע"ה.

נוו"ב של ר' יעקב קאפל זצ"ל היתה הצדקנית מרת צפורה ע"ה. היא ניהלה בעצמה את המכולת של בעלה, וכן כל צרכי פרנסת הבית, בעוד בעלה היה שוהה רוב זמנו בחדר הסמוך לחנות, שם למד והגה בתורה בעיון רב. כמו כן השקיעה את כל אונה ומירצה בחינוך צאצאיה. לנצל את זמנם ולהתרחק מן הבטלה. במשפחה מסופר שכאשר היה נכנס אחד מילדיה או נכדיה לבקר בחנות, היתה נותנת מיד איזה תפקיד שלא יתרגלו לישב בטל. (והיה לה בחנות מגירה מיוחדת של "תפקידים" לצורך כך. בדרך כלל היתה נותנת לבנות עבודות של סריגה, או עטיפת מצרכים מהחנות וכדומה, ולבנים היתה נותנת לחזור מספר משניות שהיה עמה).

לעת זקנותה, לאחר פטירת חתנה - ר' שמואל בנימין פישמן זצ"ל - באה לדור בסמוך לדירת בתה רוזא פישמן ע"ה. ואף בגיל הזקנה שמשה כדמות מופת של פעילות וזריזות. וסדרה כל צרכי ביתה בכוחות עצמה. [מרת גרייטי פרידמן נכדתה של רוזא פישמן ע"ה מספרת שהיתה רגילה בילדותה לבקרה בימי שישי לפנה"צ, ותמיד כבר היה מוכן אז הבית לשבת עם מפה לבנה על השולחן ונרות מוכנים להדלקה]. כמו כן היתה דמות נפלאה בצניעותה. וזכתה לאריכות ימים

בזקנה מופלגת, ונחשבה מאוד בקרב הקהילה בפרעשבורג. והיו רבים שאף היו פונים בכל עת צורך להתברך מפה.

מרת צפורה ע"ה נהרגה עקה"ש יחד עם בתה מרת רויזא (כדלקמן) ביום ב' דסוכות ט"ז תשרי שנת תש"ה.

צאצאיהם :

א] בנם רבי **יוסף שמואל הכהן קאהן** ז"ל. נולד בשנת תרל"ז בערך, נשא את זו' מרת רחל בת הגרי"ל רובינשטיין הנ"ל נכדת החתם סופר, כי הגרי"ל היה חתנו של הגי"ר יעקב לייב הכהן שטראסער, שהיה חתנו של הכתב סופר), היה גבאי דישיבה הרמה בפרעשבורג, והיה ת"ח מופלג ומסכת ב"מ היתה שגורה בפיו. נלב"ע בהיותו בן נ"ז שנים יום א' אלול תרצ"ו, ונטמן בסמוך לקבר אביו בביה"ח בפרעשבורג.

על מצבת קבורתו נחרת : פ"נ איש צדיק הולך תמים ופועל צדק עטרת משפחתו הרבני המו"מ מוה"ר **יוסף שמואל** ב"ר **קאפל הכהן** ז"ל גבאי דישיבה הרמה וחתן הרה"ג ר' **ליב רובינשטיין** ז"ל דיין דפה, יראת ה' היא אוצרו, ובאמונה נהל מסחרו, סיגף גופו כל ימיו, פאר עדתו חסיד ועניו, שלם היה בתורה ובכל מדה טהורה, מסר נפשו ומאודו לגדל בניו לתורה, ובמשך ימי חייו לא נח ולא שקט, אללי לנו שעזב אותנו כי כן ה' פקד, לגנזי מרום עלה להמליץ טוב בעד בניו, כהן צדק לוקח העולם הבא בגן עדניו, נז"נ ב' דר"ח אלול תרצ"ו. תניציב'ה ע"נ איז"ק, ש"א צפורה תחי'.

צאצאיו הם : 1. ר' יעקב המכונה קאפל, נולד א' דר"ה תרע"א. נשא בשנת תרצ"ט את זוגתו מרגיט בת 23 בת מענדל בריכטא ופאולינה לבית גולדשטיין. 2. ר' אברהם צבי הי"ד, נשא בשנת תרצ"ה את זוגתו הלנה בת רבי שלמה זלמן אונסדורפר מגיד בפ"ב מח"ס שפתי שלמה, נהרג עקה"ש י' שבט תש"ה (ונשאר ממנו בת אחת מרת רייזל שתחי' אשת ר' שמואל שמעון ב"ר יעקב הכהן זלצר בארה"ב). 3. מרת חוה לאה, נלב"ע ביום א' שבט תשנ"א, אשת הרב יוסף [ב"ר יהודה הלוי זוו' לבית היימפעלד] לוינגר ז"ל (יליד טאשנאד ובסוף ימיו מאה שערים), נלב"ע ביום ו' חשוון תשנ"ח. חתנם הוא דוי"ז ר' וואלף מאנדל הי"ו. 4. מרת ביילא ע"ה, נלב"ע ביום י"ד תמוז תשנ"ה, אשת ר' יעקב גרינצווייג ז"ל מלונדון, נלב"ע ביום כ"א כסלו תש"נ. (צאצאיה הם : ה"ה ר' יהושע אליקים הי"ו בלונדון. מרת רחל דבורה אשת ר' ישראל יצחק מרקוביץ הי"ו בארה"ב, מרת שרה חאנטשע אשת ר' דוד שמחה הכהן רפפורט בלונדון, מרת צפורה רייזל אשת ר' מרדכי קרויס בלונדון, מרת פינקל אשת ר' נתן בן ציון הערצקא בלונדון).

ב] **רבי משה הכהן קאהן מפרשבורג**. זוגתו מרת געלא ב"ר מרדכי געליס מאונגוואר. היה דמות של מדקדק בהלכה, ואף הוא כאביו היה מתמיד גדול

ובלילות הניח רגליו במים כדי שלא יירדם בלימודו, והיה נערץ על כל המשפחה, (אחיו ר' יהודה סיפר שכאשר היו מזכירים בשבת מעניני חול, היה אחיו רוקע ברגליו על הארץ ומכריז "שבת היום"). כמו כן היה חבר בהנהלת הישיבה "יסודי התורה" (למדו שם 6 שנים מגיל 11-12 עד 17-18) בפרשבורג, והיה בוחן שם בימי שב"ק (כפי הנהוג אז לקבוע זמן הבחינות), ותלמידי הישיבה מספרים שכשהיה שואל פשט ברש"י היה מוסיף "וואס וויל רש"י קיצלענען דא" (=מה רוצה רש"י ל'דגדג' כאן). כמו כן מספר הישיש רא"ד גליס שליט"א מבי"ב שכשהיה עדיין ילד בת"ת היתה אמו שולחתו לביתו של ר' משה בשבת לפנה"צ להבחן על לימודו בת"ת. ועיקר הדגש בבחינותיו היה על פירש"י.

בימי השואה הסתתר בבונקר בפרשבורג, ובימימה האחרונים של המלחמה (בחיסולו של גיטו פרשבורג באור ליום ו' י"ב תשרי תש"ה) נתפס ע"י הנאצים ימ"ש ששלחוהו ברכבת לאושוויץ. ומספר בן דודנו הר"ר יהושע גרינצווייג הי"ו מלונדון ששמע מהר"ר ישראל שטערן ז"ל (מוהל חשוב בלונדון) שהיה אחד מניצולי הרכבת, שבמשך נסיעתם הקהיל ר' משה את נוסעי הרכבת והלהיבם לעלות עקה"ש מתוך הרהורי תשובה.

צאצאיו: 1. יעקב קאפל. 2. מרת פריידא זנקובר (היתה מופלאה בצניעות). 3. מרת אסתר. ככל הידוע לא נשארו מצאצאיו של אותו צדיק ונהרגו כולם עקה"ש, הי"ד.

ג] רבי **אברהם צבי הכהן קאהן**. נולד בשנת תרמ"ו, נשא זו' לבית קמפפנר. כשנקרא להתיצב לצבא לקח סוג סם (רעל) המחליש מאד את הגוף כדי לקבל פטור מהצבא, ובסופו של דבר זה החלישו מאוד ולא חזר לכוחותיו, והיה חולה כל ימיו עד פטירתו בגיל ל"ד שנה. נלב"ע ביום א' פ' במדבר כ"ח אייר תר"פ, בהספידו של הגרי"ל רובינשטיין (שהדפיסו בספרו קול יהודה) הוא קורא עליו "עקידת אברהם בן ל"ד שנים עולה תמימה, שה תמים בלי שום מום כללי". השאיר אחריו בן אחד שדר באנגליה.

ד] רבי **דוד הכהן קאהן** שהיה דר בארה"ב, והיו לו בן ובת.

ה] בתו מרת רוזא אשת רבי **שמואל בנימין פישמן** ז"ל שו"ב ושי"ץ בפרעשבורג. כשנתאלמנה מבעלה, באה אמה הסבתא מרת צפורה לדור בסמוך לביתה, ותמכה ביד אמה בכל שנותיה. ואף בדרכם לאושביץ אשר רבים ייעצו לה שאם תלך בשורה בפנע"צ ותראה את עצמה כצעירה בשנים, ירבו סיכוייה לחיות, לא הסכימה להיפרד מאמה, ותמכה בידיה בהליכתם ואף בעמידתם לפני הנאצים ימ"ש וכך הופנו שניהם לצד של הנהרגים, ונהרגו עקה"ש, ביום ב' דסוכות ט"ז תשרי שנת תש"ה. רשימת צאצאיהם בעלי זכרון 30 עמ' נ"ב.

ו] ברטה [ביילא?] ילדת תרמ"ב, אשת ר' **צבי מייזלס**.

בימי צעירותה היתה שוהה משך ימי השבוע בבית אחותה מרת שרה פליישמן ע"ה בוינא (שלא זכתה לזש"ק ובקשה מהוריה שתבוא לדור אצלה בוינא) ובימי ערב שב"ק היתה נוסעת לבית הוריה בפרשבורג (בנסיעה שארכה כשעה) ושהתה שם בימי השבת קודש.

בעלה ר' צבי ע"ה היה מוצאו מהעיר פישפיק-לאדאני (הוריו יצחק ובעטי לבית האס), ובצעירותו נסע ללמוד בישיבה הרמה דפרשבורג, ולמד שם כחמש שנים, וכדרכם של בחורי הישיבה היה מתארח אף הוא בסעודת השב"ק בביתו של ר' יעקב קאפל. ונו"ב מרת צפורה ע"ה שעמדה על מעלותיו המיוחדות הציעה לפניו להשתדך עם בתה ברטה, וכך השתדכו והקימו בית בישראל.

אחר חתונתם עבור לדור בעיר גראס-ווארדיין, שם שימש ר' צבי כש"ץ בימים נוראים בביהכנ"ס "חברת ש"ס", ואשתו מרת ברטה נודעה שם לבעלת חסד שעזרה להכנסת כלה ליתומות ולפרנסת עניים.

בסוף ימיו נסע ר' צבי עקב מחלתו לעיר ווינא לדרוש ברופאים, שם נלב"ע ונטמן בביה"ח בוינא. - ככלות השבעה חזרה אשתו מרת ברטה לעיר מגורה בגרוסוורדיין, ובימי הזעם בעלות הכורת הנאצי ימ"ש נעקה"ש יחד עם בני קהילת גראסוורדיין, הי"ד.

צאצאיהם: 1. ה"ה יעקב קאפל (נלב"ע בלא זש"ק). 2. ה"ה אברהם, היה דר בבבלגיה ונעקה"ש בימי הזעם, הי"ד. 3. ה"ה משה וש"א מרת תמר היו דרים בחיפה [צאצאיו הם: בנו ה"ה צבי, ובנו ובתו אמנון ורחל שנולדו תאומים, ודרים במושב "מגל"]. 4. ה"ה שמואל, דר בחיפה, [צאצאיו הם: בתו אורנה אשת ה"ה אריה בורנשטיין, הדרים בחיפה. ובתו צפורה אשת ה"ה מיכה קליין הדרים ברעננה]. 5. ה"ה יוסף, נלב"ע בבחרותו ולא השאיר זש"ק.

[מרת גיטל אשת מו"ה **יצחק צבי הלוי רייכנברג** זצ"ל, אחיו של הג"ר אברהם הלוי רייכענבערג אב"ד סעקעלהיד וטירנויא [בני רבי אהרן מתתי" ב"ר אברהם מגו"ד].

דרו בפרשבורג ואח"כ עברו לדור בגראסווארדיין, וסיפר בן גיסו ה"ה שמואל מייזלס (שג"כ דרו בגראסווארדין כנ"ל) שעדיין זוכר את מאור פניו וצדקותו של ר' יצחק צבי, והיה דרכו לשלוח בימי ערב שב"ק דגים עבור נצרכים ובכלל היה עוזר הרבה לעניים וקשיי יום. ר' יצחק צבי ונו"ב מרת גיטל נהרגו שניהם עקדה"ש ביום ט' סיון תש"ד, הי"ד.

צאצאיהם (לבד מבו"ב שנעקדה"ש בימי השואה הי"ד): 1. מו"ה זאב [וואלי] רייכנברג. הראשון שפתח מעבדה לבדיקת שעטנז בבני ברק, מח"ס 'זר הצבי' עה"ת, נלב"ע ביום ט' תשרי תשנ"ז. [צאצאיו הם: ה"ה צבי רייכנברג הדר בב"ב, ה"ה יהודה רייכנברג. 2. מרת געלא אשת ה"ה ר' חיים כהנא ז"ל שנלב"ע

ביום ז' אייר תשנ"ו, והשאר בן יחיד ר' אהרן כהנא מתלמידי יח"ל ודר בירושלים). 3. ר' אברהם רייכנברג [מצאצאיו: מרת רחל אשת ר' משה גוטמן מקוממיות]. 4. ה"ה ר' פסח דב שליט"א (הדר בב"ב ונשוי למרת יוטקא לבית לנדא נכדת דודו הג"ר אברהם רייכנברג הנ"ל).

ח) מרת שרה אשת הרה"ג ר' מאיר פליישמן זצ"ל (בנו של הג"ר יוסף פליישמן דיין ורב"ד דסערעדא העלי תלמיד הכת"ס, שהיה ידיד קרוב לר' יעקב קאפל כהן מתקופת שהותם יחד במחיצת רבם הכת"ס). דרו בווינא ברחוב "האלאנד שטראסע" 3, ושימש כרב בביהכנ"ס ברובע התשיעי בווינא, וגם כיהן כבר בשנת תרע"ב כדומ"צ ומגיד מישרים בקהל "עדת ישראל" (שיף-שוהל) בווינא, והיה אהוב מאוד, וציבור גדול באו לשמוע את דרשותיו ושיעוריו. הוא פרסם מחידושו בקבצים תורניים של אותם ימים.

מרת שרה ובעלה רבי מאיר נעקד"ה בימי הזעם ולא זכו להעמיד זש"ק, אך כפי שציין גיסו ר' יהודה קאהן, ילדיו (לאנע (ליזבט) ויעקב קאפל שנולדו בווינא) וילדי גיסו ר' עזריאל שלמה פישמן (שהיה בן אחותה מרת רויזא) שדרו ג"כ בווינא, היו להם כילדים.

ט) מרת לאה, לא השאירה זש"ק ונעקדה"ש בימי הזעם.

י) זקני רבי יהודה הכהן קאהן. נולד ביום השב"ק פרשת יתרו י"ח שבט תר"נ בעיר הגדולה לאלקים פרעשבורג, ונקרא שמו בישראל "יהודה" [כפי הנראה על שם דוד אביו, רבי יהודה ב"ר יעקב קאפל פרנקפורטר זצ"ל, תלמיד מרן החתם סופר, שנלב"ע ג' חדשים קודם לכן ביום כ"ג חשוון תר"נ]. אביו נפטר עליו בימי נערותו קודם שמלאו לו י"ח שנים. אך על אף שלא זכה להכיר את אביו בהמשך שנות בגרותו, עמדה תמיד מול עיניו מסירותו של אביו לחי תורה ולחינוך צאצאיו לתורה שזכה לראות בקטנותו. דבר זה התבטא במידותיו הנאצלות ובחיבתו העצומה לתורה ולומדיה שליוותה אותו במשך כל שנות חייו. עד זקנותו היה נהנה לספר בערגה מיוחדת על ימי ילדותו בהם למד בחברת אביו בפרעשבורג.

עקב יתמותו ועניות בני משפחתו, הוכרח לעסוק בבחרותו לפרנסת חייו, לצורך כך עבר לדור בעיר ווינה מקום מגורי אחיותיו מרת שרה פליישמן ומרת ברטה מייזלס ע"ה, ועסק שם לפרנסתו בניהול חנות (לאחר זמן עברה החנות להיות אגף במפעל "אימקא") שם אף השתדך עם נוי"ב מרת מלכה שרה ע"ה, שעקב לימודיה שהתה באותו זמן אצל דודה ר' משה קראמער (חתן זקנה רא"ד גליס) שדר בווינא. היא נולדה ביום כ"ו באייר בשנת תרנ"ח בעיר פאפא לאביה רבי יעקב מאיר בוקסבוים זצ"ל [אחיו של הגה"ק מגאלנטא וחתנו של הג"ר מרדכי קארנפיין אב"ד סאמבאטהעלי], שעבר אחר כך לדור באייזנשטאט.

לאחר שאביה בירר על משפחת קאהן בפרשבורג שהיא משפחת ת"ח ובני תורה, ואף הגיע במיוחד לוינא לתהות על קנקנו של החתן, ועמד על עדינות מדותיו והנהגותיו הנאצלות, נערכה מסיבת התנאים בבית דודה ר' משה קראמער, שם נערכה אחרי כן אף שמחת הנשואין ביום י' סיון תרפ"א.

מרת מלכה שרה ע"ה, כותבת בזכרונותיה על השבת הראשונה שהחתן ר' יהודה הגיע לביתם באייזנשטט:

"אין לתאר את השמחה שהיתה לכל הקהילה, יהודה הוא כהן. עד עכשיו לא היה כהן בקהילה. ברח' היהודי, איפה שביהכנ"ס עמד, היה על ידו בית הקברות ולא היה קיר מחיצה בין ביהכנ"ס ובית הקברות, וכשחתני הגיע הם בנו קיר מהר מאד. בשבת בבוקר, ביהכנ"ס היה מקושט, וכולם באו, לא רק לראות את חתני אלא גם לשמוע ברכת כהנים. אבי ז"ל היה האדם הכי מאושר באייזנשטט - ביתו מלכלה, ששמה אחרי אמו, מתחתנת עם כהן".

לאחר חתונתו המשיך לדור בווינא, ובשנת תרפ"ז, כאשר התחילה רוח האנטישמיות באירופה, עקב התגברות תנועת הנאצים בגרמניה, שאותותיה ניכרו על פני יבשת אירופה בכלל, ובארץ אוסטריה בפרט, ראה לנכון לבדוק את אפשרות העברת בני משפחתו לארה"ב, לצורך כך נסע בגפו לארה"ב ושהה שם תקופת זמן למעלה משנה. (באותה תקופה דרו אשתו וילדיו (לאנע (ליזבט) שהיתה בגיל 6 שנים, ובנו א"מ ר' יעקב קאפל שהיה בגיל 3 שנים) בבית גיסו הג"ר מאיר פליישמן, שלא זכו לזש"ק וגידלו אותם כילדיהם).

בימים ההם היו כל המפעלים בארה"ב פתוחים בשבת כביום חול רח"ל, כך שהנסיון לשמירת שבת היה גדול ועצום. לנוכח מצב זה החליט מיד בעצמו שלא למכור את יהדותו בנזיד עדשים, ובשום אופן לא יכנע לעבוד בחילול שבת קודש, עקב כך התקשר לחברת "אימקא", שם עסק לפרנסתו בהיותו בווינא, בהצעה לפתוח עבורם מפעל ייבוא של מוצריהם לארה"ב, לאחר שקיבל את אישורם פתח את המפעל בארה"ב תוך סיכון רב של הפסדים (לדוגמא: סכום המיסים עבור העברת המכס בלבד היו 110 אחוז, דהיינו יותר מערך המוצר עצמו, ומלבד זאת היה עליו לשלם את כל סכום ההוצאות בשעת ההזמנה, עוד לפני המכירה וקבלת הרווחים). אך מכיון שזו היתה הדרך היחידה לפניו להתפרנס מתוך שמירת שבת, השקיע את אונו ומרצו, חרף כל הסיכונים, להצליח בעסק זה, ואף פרסם בגלוי על ה"בלאנק" - בשעות פתיחת המפעל - שאצל מפעלו לא יעבדו ביום השבת. חבריו בביהכנ"ס גלגלו עליו ואמרו לו: "אתה מביא לכאן את המנהגים הישנים", ונתנו לו להבין שבארה"ב "אין זה הולך כך" ויבוא לחוכא ואיטלולא, אך הוא עמד בתוקף על אמונתו וענה לעומתם: "אדרבא שיצחקו ממני ובלבד שלא אחלל את השבת". ובס"ד לאחר מאמצים מרובים הצליח לבסס את קיום המפעל, וכך זכה להיות מהמפעלים

והחננויות הראשונים, ואולי אף הראשון שבהם, שפרסמו בגלוי את שמירת השבת על אדמת ארצות הברית.

במשך התקופה, לאחר שראה שעסקו מתבסס באופן עצמאי, מתוך שמירת שבת, חזר לווינא להעביר אליו את בני משפחתו, ואז עבר, בשנת תרפ"ח, יחד עם בני משפחתו לארה"ב, והתישבו בשכונת "איסט סייד" בעיר מנהטן, ביחד עם יהודים רבים שהיגרו לשם מחמת פחד המציק הנאצי ימ"ש.

זמן קצר לאחר שהגיעו לארה"ב, החרף המצב באירופה, והתברר יותר שחיי היהודים באירופה עומדים בסכנה גדולה. באותה תקופה פעלו מאוד ר' יהודה ונוו"ב מרת מלכה שרה כל שביכולתם להצלת יהודים מגיא ההריגה, ופעלו אצל שלטונות ארה"ב לסדר להם ויזות (אישורי כניסה) לארה"ב, ומכיון ששלטונות ארה"ב לא העניקו ויזה אלא למי שמסודר בפרנסה, הם הצהירו בפניהם שהם לוקחים את המהגרים תחת חסותם (כעובדים במפעל היבוא שבבעלותו), ואכן התמסרו לעזור להם בביסוס הפרנסה בכל כוחותיהם, ועל אף שלא היו עשירים, ובמיוחד נוכח המשבר הכלכלי שפקד באותה תקופה את ארה"ב ורוששה רבים מנכסיהם, הכניסו עצמם להלוואות כספיות גדולות, וסידרו דירות בשכירות עבור המהגרים, ושילמו דמי שכירות לחדשים הראשונים לשהותם בארה"ב עד שיבואו לכחות עצמם, ואף חילקו להם צרכי יסוד הנחוצים להנהלת הבית. וכאשר נודע לר' יהודה על משפחה שהאמא לא יכולה לתפקד היה נכנס לשם עם סל מצרכי מזון, והיה מכין בעצמו אוכל לילדים, ובכלל פעלו בהקרבה ומסירות מכל הלב לכל צרכיהם של המהגרים, עד שהסתדרו בכחות עצמם על אדמת ארה"ב.

לאחר פטירת חמיו ר' יעקב מאיר בוקסבוים זצ"ל באייזנשטט בשנת תרח"צ, נסע ר' יהודה במיוחד לאירופה להוציא משם את חמותו מרת רייזל ע"ה, והביאה לגור בביתו בארה"ב, ועד יומה האחרון היה מכבדה מאוד.

בקיץ שנת תרצ"ט, סמוך מאוד לפרוץ השואה, נסע עוד פעם לאירופה, וביקר אצל רבים מקרוביו בווינא ובפרשבורג, ומהם היו שאף נתנו לו ממון וחפצי ערך עבור הוצאותיו בסידורי אשרות הויזה עבורם לארה"ב וכשחזר לארה"ב אכן השתדל והשיג עבורם אישורי ויזה לארה"ב, ובמסגרת פעילויותיו אלה עלה בידו להציל 40 משפחות מאירופה קודם השואה. אך לאותם שדרו בפרעשבורג לא היה בידו להצילם, מכיון שפרשבורג היתה במדינת צ'כסלובקיה שעמדה באותה עת תחת שלטון הכומר טיסו ימ"ש שכרת ברית עם הנאצים ימ"ש עוד קודם שחדרו לארצו, ועקב כך השתבשו דרכי הדואר לצ'כסלובקיה, ועל אף אישורי הכניסה לארה"ב ועוד מסמכים ששלח ר' יהודה אליהם, לא הגיעו המסמכים ליעדם (לעומת זאת קיבל מהם מכתבים רבים

הזועקים להצלתם, וכאב לו מאוד שלא הצליח בהצלתם, וגם שנהרגו מתוך הרגשה שאינו רוצה לעזור בהצלתם).

קשיי החיים שפקדוהו באותה תקופה לא היו מעטים, הן מפאת המשבר הכלכלי שפקד את ארה"ב חודש לאחר שבא לדור עם בני ביתו בארה"ב, והביאו לעניות מרובה. והן מפאת כאב ליבו על בני משפחתו ומכריו שנהרגו בשואה ולא היה ביכולתו להצילם - עם זאת קיים בנפשו את מאמר החסיד בחובת הלבבות "אבלו בליבו - צהלתו בפניו", ושמר על רוח של שמחה טבעית, - תכונה שליוותה אותו עד יומו האחרון - שהקרין על כל מכריו שנעם להם מאוד לשהות במחיצתו, ובגבורת רוח מיוחדת היה מתאמץ להתגבר על כל קשיי החיים לעודד ולהביא רוח של שמחה ואושר בקרב סובביו.

ברוח זו אף חניך את צאצאיו, ועל אף קשיי החינוך ליהדות שהיה באותו זמן בארה"ב בשפל המדרגה, היה מתכנן לחבב את קיום התומ"צ וגמ"ח על צאצאיו, ומספרת בתו שבמוצאי שבתות היה נוהג לספר לפנייהם מספורי אגדות חז"ל שבגמ' ומדרשים, וכשבאו לקטע מרגש היה מנמיך את קולו ומספר בלחש באופן מרגש ומתפעל, כמו כן היה עורך את ליל הסדר בחיות מיוחדת, והיה מכין הערות ושאלות לכל אחד מצאצאיו ונכדיו שהיו משתתפים בסדר, ואף בשנה שעבר תאונה שסבל ממנה בהגבלת תנועותיו משך זמן רב, לא ויתר על מנהגו זה, והשרה רוח חיים על כל הנהגת ליל הסדר. כמו כן היה ביתו כתובת לישיבות ומוסדות צדקה רבים שהיו שולחים לו בקביעות בקשות לתרומות. והיה מבליט בפני צאצאיו את חיבתו המיוחדת לתרום מכספו למוסדות תורה וצדקה.

ר' יהודה זצ"ל נלב"ע ביום י' כסלו שנת תשמ"א, ומנוחתו כבוד בבית החיים ב"ריווער סייד" שבמדינת ניו ג'רסי בארה"ב. על מצבתו נחקק: פ.נ. איש תם וישר ירא אלוקים, פועל צדק והולך תמים, אהוב לבריות מעשיו ידועים, נתן שבח להבורא עולם על גורלו, תמיד היה שמח בחלקו, ר' יהודה ע"ה ב"ר יעקב קאפל הכהן ז"ל. נפטר ביום י' כסלו שנת תשמ"א, תניצי'בה'.

נוות ביתו מרת מלכה שרה נקראה על שם ב' זקנותיה, אם אביה מלכה א"ר יוסף בוקסבוים, ואם אמה שרה - אשת הג"ר מרדכי קורנפיין אב"ד סאמבאטהעלי. בקטנותה קודם לידת אחותה, עברו הוריה לדור בעיר אייזשטט מקום מגוריה של סבתה זקינתה מרת פיילא גליס ע"ה. בצעירותה נסעה בחדשי הקיץ לשהות בבית דודה הגה"ק מגאלאנטא, ובזקנותה היתה מספרת מרשמי בקוריה אלו. היתה אשת חיל עטרת בעלה ועודדה ותמכה בכל פעולותיו הברוכות של בעלה שרבים מהם אף סודרו ואורגנו על ידיה, מלבד זאת הרבתה בעצמה במעשי חסד רבים, והשרתה רוח אצילות של חסד ומדות טובות על סביבתה.

מקום מגוריה בארה"ב היה בסמיכות לכמה בתי חולים, והיתה נוהגת רבות לבקר שם ולקיים מצות ביקור חולים, - בבקוריה אלה היתה פוגשת בחולים שנמנעו מלאכול את האוכל שהתבשל במטבח בית החולים של הגוים, שכמובן לא היה שם האוכל כשר, ועקב כך היתה מכינה להם אוכל כשר ממטבח ביתה ומביאה לסעדם, עד שסיגלה לעצמה מנהג קבוע לחלק אוכל כשר לחולים שותומ"צ ששהו בבתי החולים שבסביבתה. ולפעמים היו אף המלוים של החולים באים להתארח בביתם בסעודות השבת.

תורת חסד היה על לשונה, והיתה מיוחדת בנועם שפתותיה לעודד לב נשברים ולהרגיע לב נדכאים, ונודעה בקרב שכונתה כחכמה שניחונה בבינה יתירה, והיו באים להתייעץ עמה בעניניהם, וכמו כן נודעה למומחית מיוחדת בעניני ד' מינים... והיו שאף הביאו את אתרוגיהם בערבי סוכות שתחווה דעתה על רמת הידורו ויפיו של האתרוג...

כמו כן זכתה לקיים מצות כיבוד אם באמה הצדקנית מרת רייזל ע"ה שדרה בביתה בארה"ב במשך 13 שנותיה האחרונות, וטיפלה בה במסירות מופלגת.

מרת מלכה שרה ע"ה נלב"ע ביום השבת קודש י"ז באייר שנת תשד"מ ומנוחתה כבוד בבית החיים ב"ריווער סייד" שבמדינת ניו ג'רסי בארה"ב. על מצבת קבורתה נחקק: "יפ"נ, פיה פתחה בחכמה, ותורת חסד על לשונה, מ' מלכה שרה ע"ה, בת ר' יעקב מאיר ז"ל, נפטרה ביום י"ז אייר שנת תשד"מ, ת.נ.צ.ב.ה".

**התודה והברכה להרב שמחה סיימון, הרב משה רייניץ, הרב זאב ברס ולגב' ש.
יוסט על הפרטים ההיסטוריים שהוסיפו למאמר**

בשולי המאמר:

רבי אהרן מתתיהו הלוי רייכנברג מגראסוורדיין

במאמר נזכר רבי יצחק צבי הלוי רייכנברג חתן רבי קאפיל קאהן. אביו היה הרבני מו"ה אהרן מתתיהו הלוי רייכנברג מגרוסוורדיין.

רבי אהרן מתתיהו נולד בגו"ד בשנת תר"ג לערך לאביו רבי אברהם. הוריו ומשפחתם נרשמו בגו"ד במפקד משנת תר"ח: אברהם רייכנברגר יליד ב. קערעסטיר בן 40, זוגתו יוליאנה בת 40 ילידת גו"ד, וילדיהם ילידי גו"ד: אברהם בן 18, מאטיאש [אהרן מתתי'] בן 5, פיליפ בן 4, קארולי בן 2, רוזלי בת 16.

הבן ד"ר פיליפ רייכנברגר נשא בשאיא סענפעטער בשנת תרל"ה את זו' צצילי בת שאמואל ברודי ואסתר גרוסמן. הוא נפטר בבודפסט ביום 14 מרץ 923, (בתו שארולטה אשת שאנדור ברודי נפטרה בבודפסט ביום 13 אוקטובר 951). לפי

רישום פטירתו שם אמו יאנקא לבית וויענער. לפי זה נראה לשער שאשת ר' אברהם רייכנברגר היתה בתו של רבי אהרן מתתיהו וויענער מו"ץ בגווי"ד בנו של האב"ד רבי שרגא פייש ווינר זצ"ל. א"כ אפוא שמו היהודי של בנם פיליפ הוא כנראה "שרגא פייש".

רבי אהרן מתת"י רייכנברגר נפטר בצעירותו בן מ"ב שנים ביום ז' אייר תרמ"ה ומנו"כ בגווי"ד. על מצבתו שם נחרת (הצילום מאת מר שאנדור באטשקאי):

פ"נ הרבני המופלג חכם וסופר
צדיק וישר / כש"ת מו"ה / **אהרן**
מתת"י / **רייכנברגר הלוי ז"ל** /
בן מ"ב שנה נפטר ביום ז' אייר /
ונקבר למחרתו בכבוד גדול / שנת
תרמ"ה לפ"ק / אוי על דבלי
בארעא האי שופרא / הרבני
המופלג בתורה ויראה טהורה /
רבים הוליד בטח באור חכמתו /
נקי שכל בר לבב קסם על שפתו /
מישרים שפט לא יבוש כי ידבר
בשער / **תהלתו** בפי כל מזקן ועד
נער / **תם** וישר אהוב למטה ונחמד
למעלה / ידיו אמונה לפרנס ביתו
בנפש עמלה / **היום** למלאכה
והלילה למשמר התורה / **וי** על
דבלי בארעא האי שופרא /
תנצב"ה.

זו' מרת רחל בת פערענץ [פסח דוב?] ראטה ילידת באנפי-הוניאד, נפטרה בגווי"ד ביום 8 נובמבר 909 בהיותה בת 60.

צאצאיו: א. פערל, נולדה תרכ"ו, נישאת בתרמ"ד בגווי"ד לר' חיים יהושע ברוך הערץ יליד נאדי-פעלעשקע תרי"ט, בן יאקאב ורוזלי לבית שפיצר. גרו בגווי"ד ואח"כ במארגארעטין. נעקד"ה ביום א' סיון תש"ד. בנם אהרן מתתיהו שנולד ביום פטירת אבי אמו ונקרא על שמו, נפטר בילדותו ביום ט' כסליו תרנ"ו ונקבר בגווי"ד.

ב. פערענץ בערנאט [פסח דוב?] יליד ב. הוניאד תרכ"ח, נשא בדעעש תרנ"ב את דינה בת מארקוס שמיד ואידה לעגמאן. נשא בבודפסט תרפ"ב את רוזה בת וילמוש עהרענגרובער ופראנציסקא עהרענרייך, ילידת דעוועטשר תרמ"ח.

ג. רבי אברהם, יליד תרל"א. תלמיד הג"ר משה צבי פוקס אב"ד גווי"ד ובעל 'שבט סופר' בפרשבורג. נשא בשנת תרנ"ו את זו' מרת געלא בת הג"ר מרדכי קורנפיין אב"ד סומבאטהעלי. משנת תר"ס לערך אב"ד סעקעליהיד ומשנת תרס"ה אב"ד טירנוי. נפטר בצעירותו בן מ"ב שנה ביום י"ט שבט תרע"ג. על מצבתו נחרת: "מצבת קבורת רבינו, הרב הגאון המהולל בשערים, סיני ועוקר הרים, הליכותיו מזוקקות וברורות, ואגדותיו אמרות טהורות, צדיק וישר תמים, ביראת ה' כל הימים, שמו מפארים, מו"ה **אברהם סגל רייכענבערגער** זצ"ל. היה רועה נאמן לעדת ה' בק"ק סעקעלהיד ואחר כך נהג עדתינו קהל עדת יראים ארטה דפה טירנויא כעשר שנים, עד שקעה שמשו בצהרים, בשנת ארבעים ושתיים לימי חייו, יצאה נשמתו בטהרה בעיר אבבאצא ביום י"ט לחודש שבט שנת תרע"ג לפ"ק, והובל הנה לקברות בכבוד גדול ומספד רב".

מצבת הילד אהרן מתת"י הערץ

זוגתו הרבנית נלב"ע ביום י"ג תמוז תרע"ב. על מצבתה נחרת: "פ"ט אשת הרב הגאון אב"ד קהילתנו קהל עדת יראים ארטה דפה טירנויא, מו"ר **אברהם סגל רייכענבערגער** זצ"ל. אשה צנועה וחשובה, מצוינת בכל מדה טובה, הרבנית הצדקת מרת געלא ע"ה בת הרב **מרדכי קארנפיין** זצ"ל, שהיה רב קהל עדת יראים ארטה בעיר שטיינאמאגער. בחצי ימיה כבת ל"ו שנים, עלתה נשמתה למרומים, בעיר אמפארן ביום י"ג לחודש תמוז שנת תרע"ב לפ"ק, ובאבל גדול ומספד רב הובאה הנה למקום מנוחתה כבוד".

מיו"ח בנם ר' מרדכי רייכנברג ז"ל ובתם מרת שרה חיה צפורה אשת ר' מנחם מענדל הלוי לנדא הי"ד מהאלמין.

ד. יענא, יליד תרל"ב. נפטר בבודפסט ביום 13 פעברואר 930, אשתו טערעזיא בת דוד פוקס ורוזה שאפפער.

ה. שאלאמון בנימין יליד תרל"ז, נשא שנית בגווי"ד תרע"ג את אירען בת וילמוש ראקוש.

ו. רבי יצחק צבי הנ"ל, יליד תר"מ, נשא בשנת תרס"ה את זוגתו לבית קאהן.

ז. סרנה, ילידת תרמ"ג.

הרב שלמה יהודה הכהן שפיצר

מערכת 'עלי זכרון' בני ברק

לפני תשעים שנה (32)

תקציר ידיעות על מאורעות, קהלות ואישים מלפני כ-90 שנה, מתוך העתונות היהודית בשנת תרפ"ח: Egeyloseg (אחדות, בודאפעסט) (להלן בקיצור: Egy.); Juedische Presse (יידישע פרעסע, וינה-פרעסבורג) (להלן בקיצור: J.P.); Der Israelit (דער איזראעליט, מיינץ) (להלן בקיצור: Isr.); Zsido Ujsag (עתון היהודי. 'יידישע צייטונג', בודאפעסט) (להלן בקיצור: Zs.Uj.).

בודאפעשט - ב-כ"ט ו-ל' תשרי התכנסו חברי הלשכה המרכזית לשיבה בראשות הנשיא פרנקל אדולף. הנושא המרכזי היה המצב הכלכלי של יכולת הונגריה בירושלים. פרנקל שנושא גם התואר נשיא הכבוד של הכולל, מסר דין וחשבון על סמך דברי 2 השליחים, הרב זוסמן [מרדכי אפרים פישל] מבודאפעשט והרב האאס מ. [משה יהודה] מקאשאו שחזרו ממסעם לא"י. הוזמנו גם נציגים ממזרח סלובקיה הרב הראשי גריוואלד [יהושע] מאונגואר ומטרנסילבניה הרב הראשי פוקס [משה צבי] מנאג'-ואראד. הוחלט לתמוך ביתר עוז ב'כולל ההונגרי' ולהגביר את המגבית לטובת חברי הכולל. (Zs. Uj. גליון 41 ב' חשון עמ' 2)

נאג'-ואראד - רבה הראשי של הקהילה פוקס [משה צבי] בהיותו בעיר הבירה לרגל כינוס הלשכה המרכזית על אודות מצבו של ה'כולל הונגריה' בירושלים נתן ראיון לעיתון ובו הוא מפרק את השמועות על אודות גידולה של התנועה הציונית בעירו. להיפך חיי הדת פורחים ומספר לומדי התורה מתרבים והולכים. לרגל תחילת זמן החורף נערכה במוצ"ש האחרון מסיבה לבחורי הישיבות החוזרים ללימודיהם בכל אתר ואתר. (Zs. Uj. גליון 41 ב' חשון עמ' 4)

נישואין – הרב ויינברגר יעקב הוביל את בתו לוטי לחופה בבית הכנסת קאזינצי בבודאפעשט עם רייך לזר (Egy. גליון 43 22 אוקטובר עמ' 24)

נאמאש-סאלוק – הרב הראשי שיק דוד פרסם מאמר על היחס בין היהדות החרדית בהונגריה ובין תנועת אגודת ישראל. דעתו בנושא הקשר עם האגודה היא שלילית ביותר ומעלה נימוקים רבים לטענתו. (Zs. Uj. גליון 41 ב' חשון עמ' 5)

פאסטו – מנהיים יצחק מורה דת מקומי כותב מאמר ובו הוא מבקר את המצב הגרוע של המקוואות באופן כללי, כי זה יכול לגרום תקלות מבחינות רבות. מאידך הוא מספר שבקהילתו שבראשה עומד הרב הראשי יענא [יעקב משה] דויטש הוקם לאחרונה מקווה מפואר עם כל חידושי הטכניקה שיכול לשמש

דוגמא איך ניתן לקרב את הציבור, במיוחד את הנשים, לקיים את המצווה הגדולה הזאת. (Zs. Uj. גליון 41 ב' חשון עמ' 5)

קישקון-פאלאג'-האזא – ביום א' נפטר אחד מזקני הקהילה ר' מאיר שלום קליין והוא בן 77. הוא השתייך לזרם החסידי ובהתאם לכך הוא חינך את ילדיו לחיי דת מושלמים. זה בא לידי ביטוי בעת קבורתו ביום שני כאשר אחד מבניו תושב צעהלים הספיד את אביו בצורה מרשימה ביותר ושיבח את אורח חייו של הנפטר. כמו כן נספד ע"י הדיין המקומי הרב [חיים דוב] הולנדר. הוא נישא על כתף רק ע"י אנשים שטבלו לפני כן במקווה. (Zs. Uj. גליון 41 ב' חשון עמ' 11)

טאראק-סענטמיקלוש – מודיעים לנו על פטירת הישיש ר' [מאיר] רובינשטיין. היה גיסו של רבי משה צבי פוקס רבה הראשי של נאג-ואראד. הגיע לכאן לפני 60 ונלחם בעוז נגד הקהילה הנאולוגית במקום. בסוף עלה בידו ליסד קהילת סטטוס קוו לצד הקהילה. אמנם לא היה להם רב אבל הקהילה נחשבה לחרדית לכל דבר. בהספד בעת הקבורה נאם הרב הנאולוגי ד"ר יוסף הרשקוביץ וכן בן המנוח הרב הראשי של הקהילה החרדית ביאנוש-האזא [נתן יוסף] רובינשטיין. (Zs. Uj. גליון 41 ב' חשון עמ' 11)

נישואין – מארטון [מרדכי] בנו של הרב שלמה ברוך שמאלהאוזן מנאג-בוצ'קו ב-2 נובמבר בהאידיבוסורמעני עם מארגיטה בת יעקב זאלצער. (Zs.Uj. גליון 41 ב' חשון עמ' 12)

סאבאדקא – ביום א' כז, תשרי נערכה חנוכת הבית החדש של התלמוד-תורה הודות לתרומת משפחת גליד. במסגרת החגיגה ערכו גם סיום על מסכת סנהדרין. את הדרשה נשא הרב הראשי משה דויטש שבזכותו התפתחה הקהילה החרדית במקום. (J.P. גליון 40 ט' חשון עמ' 251)

פרעסבורג – בגיל 94 נפטרה מרת מרים ווייס אשת המנוח ר' ישעי' בער. ביתם היה פתוח לכל והם אירחו רבנים ות"ח שנקלעו לפרעסבורג. אחיה היה הרב יעקב פראגר אב"ד אדא ובנה הוא רבה של נאג-שימוני שבתאי שפטיל. (J.P. גליון 40 ט' חשון עמ' 253 ו-Zs.Uj. גליון 41 ב' חשון עמ' 10)

נאמאש-סאלוק – לרגל חנוכת אתר הזיכרון לגיבורי המלחמה נאם הרב הראשי דוד שיק נאום שעשה רושם רב לקהל שהתאסף לכבוד האירוע. (Egy. גליון 44 ב' חשון עמ' 18)

פרעסבורג – נפטר אחד מחשובי הקהל גשטטנר אלכסנדר [שלמה] [היה בנו של נשיא הקהילה לשעבר אלעזר גשטטנר] נשיא בית היתומים. היה בן 68. בהלווייתו המרשימה השתתף גם הרב הראשי עקיבא שרייבר. (Zs. Uj. גליון 42 ט' חשון עמ' 10, גם J.P. גליון 40 ט' חשון עמ' 253)

בּוּדאַפּעשט – נפטר ר' צבי פופפער ת"ח ויודע ספר בגיל 48 (Zs.Uj. גליון 42 ט' חשוון עמ' 10)

טיסא-פירעד – הישיבה תחת הנהגתו של הרב הראשי שטראסר שלומון [שמואל בנימין הכהן] פתחה מנוה (חדר אוכל) לקראת זמן החורף. בהקמתה לקח חלק פעיל המנהל לוינגר יוסף עם עסקנים מקומיים נוספים. (Zs.Uj. גליון 42 ט' חשוון עמ' 11)

בּוּדאַפּעשט – נפתח סניף חדש של חברת 'תפארת בחורים' ברובע ה-9 בבית הכנסת ברחוב טומפא את השיעורים ימסרו הרב יצחק פאנט [היה לאחר מכן רבה של קון-סנט מיקלוש] ור' וולף עקשטיין. (Zs.Uj. גליון 42 ט' חשוון עמ' 12)

הידוסובסלו – ב-23 לאוקטובר חינוכו את מצבת הגיבורים שנפלו במלחמה. נציגי הדתות השונות נאמו, אבל נאומו של הרב הראשי כץ ארמין [יעקב צבי] עשה רושם גדול. (Egy. גליון 45 נובמבר 5 עמ' 14)

אירוסין – יעקב גומבו ממאקו עם פירי רובינשטיין משולט-ואדקערט. (Zs.Uj. גליון 42 ט' חשוון עמ' 12)

מונקאץ' – הרבי מספינקא [צבי הירש כהנא] שבימי המלחמה [מלחמת העולם הראשונה] הגיע לכאן, הכניס ספר תורה לבית המדרש של ישיבתו בשמיני עצרת. גם אירוע חגיגי זה לא תרם להשקיט את היחסים הפנימיים המתוחים שבקהילה. (Zs.Uj. גליון 43 ט"ז חשוון עמ' 10)

סעקעליהיד – הרב הראשי [יהודה סג"ל רוזנר] שנבחר לרבה הראשי של בעקעש-ציאבא, נשאר להפצרת בני הקהילה ולא תפס את המשרה אליה הוא נבחר. (Zs.Uj. גליון 43 ט"ז חשוון עמ' 10)

שאטוראליא-אויהאי – במקומו של הרב הראשי יואל פעללנער שהלך לעולמו נבחר רבה הראשי של נא'ג-שוראני מאיר [יהודה ליב] פריי שפעל רבות לביסוסה של קהילתו במיוחד מבחינת חיי הדת. הוא היה ממייסדי 'אגודת ישראל' בסלובקיה, וכן החזיק ישיבה שהתפתחה לאחת מהגדולות במדינה. הוא ביקש שהות של שבוע ושבעיים לצורך ההחלטה אם לקבל את המשרה, בני קהילתו לחצו עליו מאוד שישאר. (Zs.Uj. גליון 43 ט"ז חשוון עמ' 10). הרב החליט בסופו של דבר להישאר בקהילתו (J.P. גליון 42 כ"ג חשוון עמ' 263)

בּוּדאַפּעשט – בבית ההבראה של הקהילה נופשים כאת רבה הראשי ואץ [ישעיה זילברשטיין] ורבה הראשי של אונגוואר [אברהם יוסף גרינוולד]. (Zs.Uj. גליון 43 ט"ז חשוון עמ' 12)

אירוסין – עלזה גשטטנר מגיור עם קערפעל ג'ולא מפאקש. (Zs.Uj. גליון 43 ט"ז חשוון עמ' 13)

רוזיקה בתה של קוריין דז'ו [ממנהיגי הקהילה] בודאפעשט עם קליין ברנאט מוינה. (שם)

רוזיקה בתה של קסטנבאום הרמן ראש הקהל בקישואראד [קליינווארדיין] עם קראוס שאמו מישקולץ. (שם)

יולן ויינברגר דעברעצין עם ליאופלד גרינהוט פרעסבורג (J.P. גליון 40 ט' חשון עמ' 254)

אירנה בת הרב [נשכר שלמה] טייכטאהל פושטעני עם שלמה [ב"ר יהודה טרייטל] בראנדסדורפער נאג-האלאס (שם גליון 41 עמ' 255)

יודית [ב"ר שמואל בנימין] פישמן פרעסבורג עם ויקטור [אברהם אביגדור ב"ר יצחק] פרידמן גאלאנטה (שם)

בודאפעשט – לרגל כ"ג חשון ה-יאהרצייט הראשון של מוסד העיתון Zsido Ujsag ליפוט [אריה] גרוסברג, מאמר ראשי בעיתון זה (Zs.Uj. גליון 44 כ"ג חשון עמ' 1 נוסח מצבתו בעמ' 5)

בודאפעשט – בימים אלה נחנך הבנין החדש של הת"ת 'תורת אמת'. בין הנואמים היו נשיא הקהילה פרוידגר אברהם, נשיא מחלקת החינוך מרקוס קליין, מנהל הת"ת ד"ר אדולף דויטש. במסיבה נערך סיום ע"י הרב יונתן שטייף. דרשו גם הרבנים ויקטור [מרדכי אפרים פישל] זוסמן ויוסף [יאקב] גרוס. (Zs.Uj. גליון 44 כ"ג חשון עמ' 3 גם ב-Egy. גליון 47 כ"ד חשון עמ' 17)

בודאפעשט – מאמרו של הרב ישראל וועלץ על אמירת ה'גשם' בסגול (Zs.Uj. גליון 44 כ"ג חשון עמ' 6)

ניטרה – הכנסת ס"ת בשבת בראשית בביית הנדבן מר יצחק שוורץ. השתתפו ודרשו הרב הראשי אהרון כ"ץ ורבה הראשי של באטורקאסי ישראל רייך קרובו של הנדבן, והדיין הרב מרדכי פורהאנד. (J.P. גליון 41 ט"ז חשון עמ' 257)

סומבאטהעלי – בש"ק פר' נח נפטר ר' פנחס נוישטאדט מפארי הקהילה החרדית. בהלווייתו רבת המשתתפים ספדו הרב [הדיין אברהם] איינהורן וכן רבה של קהילת צאל-דומולק [אברהם] גרינברגר שהמנוח היה ממייסדיה לפני שהגיע לכאן. (J.P. גליון 41 ט"ז חשון עמ' 258 Zs.Uj. גליון 42 ט' חשון עמ' 10)

וואץ – בליל שבת נפטר בגיל 75 נשיא הקהילה והח"ק אבלס בלה [בנימין בונס]. קהל רב השתתף בהלווייתו וספדו אותו אחיו רבה הראשי של נאג-שאלו יוסף אבלס והרב הראשי דוד [ישעיה?] זילברשטיין (Zs.Uj. גליון 44 כ"ג חשון עמ' 11)

מאקו – ב-8 לחודש נפטר בגיל 63 מרטון רובינשטיין מראשי הקהילה החסידית כאן. היה ירא שמים מרבים ובהלווייתו הוא נישא על כתף תוך השתתפות ציבור גדול. את ההספד המרכזי נשא הראשי משה פוראהאנד וכן הרבנים ליפוט [חיים יהודה] דייטש ופרנץ [אפרים] רוזנפלד. (Zs.Uj. גליון 44 כ"ג חשון עמ' 11)

פרעסבורג – בט' חשון הובא לקבורה ר' מאיר (מקס) דיטלבוים. היה תלמיד הכתב סופר ועסק במשק חקלאי. כאשר פרש הוא הקדיש את כל זמנו ללימוד התורה עד שנפטר בגיל 75. בהעדרו של הרב הראשי נשא הרב [שמעון] הירשער הספד בו הוא תיאר את חיי המנוח שהיה מושלם מכל הבחינות. כמו כן הספידו הרבנים [ישעיה] קאליש, [אברהם] אבא הרצל ושמואל דונאט. (J.P. גליון 42 כ"ג חשון עמ' 263 ו-Zs.Uj. גליון 44 כ"ג חשון עמ' 10)

דונאסערדאהעלי – הפילוג בקרב הקהילה החרדית לאחר בחירת הרב הראשי [אשר אנשיל כ"ץ], כאשר פלג אחר בחר ברב הלל ויינברגר. המערכת קיבלה מכתבים משני הצדדים, אך אין רצונם לפרסם כדי לא להרבות במחלוקת. (Zs.Uj. גליון 44 כ"ג חשון עמ' 10) [ראה גם ב- Isr. גליון 45 ט"ו חשון עמ' 6 שם התייחסות ביתר הרחבה על הנושא תוך ציפייה להשכנת שלום בקהילה]

שופרון – ישיבה חדשה נוסדה בהנהגתו של הרב שמעון [ישראל] פוזן [שבשנת תרצ"ב נבחר גם לרב הראשי]. כעת מספר הבחורים הוא 30. הישיבה זוכה לתמיכתם הרחבה של בני הקהילה. (Zs.Uj. גליון 45 א' כסליו עמ' 8)

מאטאסאלקא – נפטרה אשת הרב הראשי מנשה גרינבוים, היתה הבת של הרב שלום אולמן אב"ד ואץ [ווייטצען]. בעת קבורתה היא נספדה ע"י בעלה הרב וכן ע"י בנה הרב פריגעש [שלום] שכיהן כמ"מ של אביו, כן הספידו אותה הרב הראשי של קהילת הסטטוס קוו של ניר-באטור ד"ר [אברהם] למברגר. (Zs.Uj. גליון 45 א' כסליו עמ' 11)

פוטנוק – לפני שבוע נפטרה אשת הרב הראשי מאיר טננבאום. אביה היה הרב אהרון ביכלר מדונא-סערדאהעלי. בהלווייתה השתתף קהל רב. בעלה הרב הספיד אותה במלים נרגשות וכן חתניה ואחייניה הרבנים הראשיים של פולעק [שמואל בנימין הלוי] יונגרייז, של קאבא [יעקב] טייטלבוים, של סאפשי [משה] טננבאום והדיין [שמשון] נייפלד ממישקולץ. (Zs.Uj. גליון 45 א' כסליו עמ' 11)

עוללות

לעלה 59 – על משפחת פאשקעס ממאקאווא

במאמרו הנפלא של ש"ב הרב **מנחם מאיר יאקאבאוויטש** שליט"א על "משפחת פאשקוס מניקלשבורג להעלישטאבע וגליל העליון" - שהוא כעין 'מפתח' לשרשי משפחת פאשקוס, קשרי המשפחה, יחוס וסדר הדורות - כותב בין השורות "לא סדרנו סדר הדורות של משפחת פאשקעס ממאקאווא, כי כבר עסק בזה הרב דובעריש וועבער ב'שושלת אבות' (בסו"ס 'קול תודה', ברוקלין תשס"ט, ענף ב אות כט-ל) וגם לא עלתה בידינו לברר אם מקור מחצבתם מניקלשבורג".

גם לי אין ידיעה אם מקור מחצבתם מניקלשבורג, אבל אמרתי להעיר על מה שנכתב שם בקונטרס שושלת אבות.

הרב דובעריש וועבער כותב שם, שרבי **מיכאל חיים פאשקעס ז"ל**, שמצבתו נמצא בביה"ח הישן במאקאווא ונפטר כ"ח תשרי תרכ"ז (זוגתו מרת **רחל ע"ה**), הוא אביו של רבי **יהודה ליב פאשקעס ז"ל** ממאקאווא.

רבי **יהודה ליב פאשקעס ז"ל** ממאקאווא, נפטר כ' כסלו שנת תרל"ה ושם מנו"כ.

נוסח מצבתו: פ"נ / איש ירא אלקים מנעוריו / כהר"ר / **יהודה המכונה ליב זצ"ל** / בן כהר"ר **מיכאל חיים** / **פאשקעס** / בשיבה טובה עלתה נשמתו / בגזי מרומים / אור ליום כ' כסלו בשנת תרל"ה תניצי'ב'ה' / שם אמו **רחל**.

זוגתו היתה מרת **גיטל ע"ה**, נפטרה יוהכ"פ שנת תרכ"ו ושם מנו"כ.

נוסח מצבתה: פ"ט / מצבת קבורת אשה אחת מני אלף / רבות בנות עשו חיל היא עלתה על כלנה / כאחת מנשים צדקניות רוחה עם אל נאמנה / אשה חסודה נפלאה אשה יוקדת בלי תלאה / לכל מעשה טוב ומצה בלי ערך ובלי קצבה / ה"ה הכשרה צנועה וחשובה מרת / **גיטל** / אשת היקר והחשוב מאוד נעלה כבוד ר' / **ליב פאשקעס שליט"א** / גמול טוב ועשות חסד זה חלקה זה לה עונג / יום וליל גברה חיל להברות חולה להחזיק עני / טעמה ברוך רוחה כוח במי שלוח הולכי לאט / למדת טובתה אין

תמורתה כשמה היתה וכן תתהלל / בת ששים ושלוש שנה נפטרה ליל דגננה /
 ליום הקדוש הוא יום כפורים שנת / מיניויה' טיויבה' ליבית' ביוניה' לפיק /
 אישה' ציניעה' הייא' ויחסיודה' לפיק / **שם אמה בונה :**

בין צאצאי רבי יהודה ליב :

א. בנו "הצדיק המפורסם בכל סביביו" רבי **אליעזר פאשקעס** זצ"ל ממאקאווא, נפטר ג' ניסן תרמ"ג ושם מנו"כ. הג"ר שאול ראזענבערג זצ"ל אב"ד ראצפערט כותב עליו (שו"ת חמדת שאול סי' ו): "הרבני הנגיד הצדיק מו"ה אליעזר פאשקעס זצ"ל אשר התחתנו עמו גדולי ישראל, וא"צ להאריך בשבחו כי הי' מפורסם לאיש צדיק..."

נוסח מצבתו: פ"נ / איש תם וישר אשר / כל שעשועיו היו / לעשות רצון קונו,
 ביתו / היה פתוח לרוחה / ימים ולילות קבע / לעבודת הבורא / על דרך התורה
 הדרך / בניו ובנותיו / זכה וזיכה אחרים זכות / הרבים תלוי בו / רבים השיב
 מעון והכניס / מורדים תחת כנפי השכינה / ה"ה הצדיק המפורסם בכל סביביו
 / כ"ה **אליעזר פאשקעס** זצ"ל / יצאה נשמתו באחד אור ליום ג' ניסן / תרמ"ג
 לפ"ק / תניצ'ביה'.

זוגתו מרת ריזל (לבית אבעלעס) ע"ה.

צאצאיו: (1) רבי **מיכאל חיים** ז"ל ראה"ק מאקאווא, זוגתו מרת ריזל (בת הג"ר **אליעזר זוסמאן סופר** אב"ד פאקש זצ"ל בעל ילקוט אליעזר) ע"ה [הורי הג"ר **אליעזר יואל** ז"ל ממאקאווא, זוגתו מרת רבקה ע"ה בת הג"ר **שמעון סופר** אב"ד ערלוי זצ"ל]. (2) רבי **בירך** ז"ל, זוגתו מרת רבקה (בת הג"ר **יהושע ברוך רייניץ** אב"ד

טשעטשאוויץ זצ"ל בעל המכתבים) ע"ה. (3) רבי **טובי** ז"ל ממאקאווע. (4) רבי **צבי** ז"ל. (5) רבי **משה** ז"ל מסאטמאר נפטר ד' שבט תש"ז מנו"כ בהר הזיתים, זוגתו מרת **ניסל** לאה (בת רבי **משה ארי' פריינד** זצ"ל ראה"ק סיגוט) ע"ה נפטרה ה' חשון

תרפ"ג מנו"כ בסאטמאר [הורי הג"ר **יהודה ליב** (לייבעלע) הי"ד מסאטמאר, ידידו ואיש סודו של הרה"ק מסאטמאר זצ"ל].

ב. בתו מרת **רחל** ע"ה, אשת הרבני הנכבד רבי **משה הויער** ז"ל ממאקאווא, מנו"כ במאקאווא, ועל מצבתו מופיע: "רבינו הג' במ"ס י"ש [=יריעות שלמה]

זצ"ל בחר בו ללחם מלחמת ד' השערה, מול מלכים התיצב להפר עצת המתחדשים ולבקש על עמו".

ברור שרבי מיכאל חיים פאשקעס הנ"ל שנפטר בשנת תרכ"ז, בוודאי אינו אביו של רבי יהודה ליב, כי לפי הנרשם במאטריקל מאקאווא ר' מיכאל חיים הזה נפטר בגיל 43, הרי שנולד תקפ"ד, ואצל רבי יהודה ליב נרשם שם שנפטר כ' כסלו תרל"ד בגיל 79, נמצא שנולד תקנ"ד, ובהכרח שלא היה בנו של ר' מיכאל חיים הנ"ל (ואולי להיפוך אותו ר' מיכאל חיים היה בנו). גם נרשם שם זוגתו

של אותו רבי מיכאל חיים, מרת **זיסל** (לבית ענגל), ולא מרת **רחל** כמ"ש על מצבת רבי יהודה ליב הנ"ל.

עוד נמצא מצבה במאקאווא של "איש הזקן" בשם "**מיכאל חיים פאשקעס**", נפטר שם י"ג טבת תרמ"ד בגיל 79 (עפ"י מאטריקל), הרי שנולד לערך תקס"ה, וא"כ יש להקדים פטירת רבי מיכאל חיים הראשון (אבי רבי יהודה ליב) לקודם תקס"ה.

כאמור לא נתברר עדיין אם מקורם של משפחה זו היא מסערדאהעל או ניקלשבורג. אבל משנת פטירת ראש המשפחה רבי מיכאל חיים הנ"ל בין השנים תקנ"ד-

תקס"ה, ככל הנראה אינו בנו של רבי משה פאשקוס מניקלשבורג שנפטר תקל"ד, ושם בנו כנראה הי' "מיכאל" לבד (כנרשם על מצבת בנו רבי בונם) ונפטר בניקלשבורג לכאורה קודם תקל"ט. ואולי הי' נכדו של רבי משה מניקלשבורג, אבל אין הכרח או פירכא לזה.

שמואל צבי שפיטצער – קרית יואל מאנרא יצ"ו

לעלה 59 – הרב בסאטמאר בשנת תרפ"ז

ב'עלי זכרון' האחרון עמ' סז נדפס "הרב הראשי של סאטמאר יודא גרינוואלד" -- יש כאן טעות דמוכת, שהרי הגאון ר' יהודה גרינוואלד כבר נפטר בשנת תר"פ, והכוונה להגאון ר' אליעזר דוד גרינוואלד, שהיה ממלא מקומו, ונפטר בשנת תרפ"ח. הטעות הזו חוזרת על עצמה בעמ' סט.

ברוך אבערלאנדער אב"ד דקה"ח בודאפעסט - הונגריה

לעלה 59 - רבי משה זארגער ז"ל הי"ד

בעמוד פד מוזכר זקני הרה"ח רבי משה זארגער ז"ל הי"ד.

רבי משה היה שו"ב במקום מגוריו טארנאלעלעס, שהוא כפר על יד פאפא. הוא היה בנו של הרה"ח ר' אברהם ז"ל שמנו"כ בנירבאטער, וזוגתו מרת שרה מנו"כ

במקום מגוריהם
קליינווארדיין.

חז"ז הרה"ח ר' מאיר אהרן
זארגער ז"ל מכפר אתא -
ירושתי"ו, היה שומר יארצייט
לאביו ר' משה ז"ל הי"ד,
ביום כא סיון [ולע"ע איני
יודע אם זה מידעיה שבו ביום
נעקח"ש, או שזה יום
שנקבע].

מצו"ב תמונה שבמרכזה

נראה רבי משה ז"ל משוחח עם ה'ויגד יעקב' מפאפא, על רקע בית המדרש
דפאפא.

נראים עוד, מימין לשמאל, השני (מאחור) הרה"ח ר' זלמן הופמן ז"ל מקרית
בעלזא בירושתי"ו. מאחורי ר' משה, ש"ב הרה"ח ר' חיים מאיר פריעד ז"ל
משיכון ויזניץ בבני ברק. הילד (קיצוני משמאל) אחיינו של ר' משה, הרה"ח ר'
חיים לייב רוזנפלד ז"ל.

ומכאן תצא הקריאה, מי שיודע לזהות עוד דמויות בתמונה, נא להודיעני,
ותשוח"ח לכם.

יעקב יהושע בויס – קרית בעלזא ירושת"ו

לעלה 57 – רבי אהרן מתתי' ווינר

ב עמ' ק"ג כתב הר"ר שמחה בונם יוסף סיימון שיחי' השערותו, כי רבי אהרן
מתתי' ווינער ז"ל, בנו יחידו של הג"ר שרגא פייש ווינער זצ"ל, הי' חתנו של
הג"ר ירמיי' ממאטעסדארף זצ"ל.

הנני בזה לציין כי פרט זה שרבי ירמיי' ורבי שרגא פייש היו מחותנים, יוצא
מפורש כמה פעמים בספר מקל נועם – העוסק בשערורית פרשת הדגים
"שטירל" ו"טיק".

רבי שרגא פייש מזכיר את רבי ירמיה בתואר "מחותן" באות י"ד: ואי"ה דעתה ליסע **למחות'** הגאון מו' ירמיה נרו ולישא וליתן עמו".

וגם רבי ירמיה מזכיר את רבי שרגא פייש ואת אביו רבי אנשיל אבד"ק מישקאלץ בתואר "מחותן". באות כ"ז: אנכי כותב היום לכבוד **מח'** הרב המאה"ג אב"ד דק"ק מישקאלץ ולבנו **מח'** הרב המאה"ג אב"ד דק"ק גרושוורדיין". ובאות מ"ו: בענין הדגים, כבר נאסרו במישקאלץ וגרושוורדיין, כי **מחותני** הרבנים המפורסמים האזינו למאמרי". ובאות נ"ה: "שכבוד **מחותני** הרב המאה"ג המפורסם דק"ק גרוש וורדיין העביר קול במחנה וכו'". וזה אכן מחזק את השערתו הנ"ל.

ואם במשפחת רבי ירמיה ממאטעסדארף עסקין, אציע בפני קהל הקוראים את הגיון לבי בנוגע משפחת חותנו של רבי ירמיה.

כמעט ולא ידוע שום פרטים על משפחת זוגתו של רבי ירמיה, אמו של רבי יואב מסאנטוב זצ"ל.

רבי יואב מזכיר את אמו בהקדמת ספרו שערי בינה "א"מ הרבנית הצדקנית המפורסמת מרת לאה רייצל נ"ע בת כבוד א"ז המנוח הרבני הנגיד המפורסם מו' מאיר הלוי זצ"ל".

מלבד זה, שמה ושם אביה, לא יודעים עליהם שום פרטים.

אכן לאידך גיסא, ברור כי היתה קירבה משפחתית – דרך חתנות – בין הגאון הנודע ביהודה זצ"ל להג"ר ירמיה זצ"ל.

בשו"ת נודע ביהודה (מהדו"ק, יו"ד סי' ס"ו), נדפס תשובה שהופנה אל אביו של רבי ירמיה, והנודע ביהודה מכנהו שם "כבוד אהובי **מחותני** ... מוהר"ר יצחק אייזיק נר"ו אב"ד ור"מ דק"ק עלקוש".

ואל רבי ירמיה גופא הוא כותב "לכבוד **ש"ב** הרב המאה"ג מו"ה ירמיה נ"י" (ספר גדולת ישראל בהקדמה), ובספר מקל נועם כותב רבי ירמיה "ומה שהעיד הרב מאראד שהגאון מהר"י סג"ל זצ"ל התיר שטירלך ... דכירנא שכבוד **ש"ב** הגאון זצ"ל סיפר לי...".

לאור זה מסתבר לשער כי רבי מאיר הלוי הנ"ל, חותנו של רבי ירמיה, הי' נצר למשפחת הלויים לנדא, אשר תורה וגדולה התאחדו על שולחנם כידוע.

ורבי יואב אכן מזכיר את אחותו מרת **וויטוש**, שזה הי' שם מצוי במשפחת לנדא, ע"ש מרת **וויטא** ע"ה אמו של ראש המשפחה "רבי הירש וויטעס".

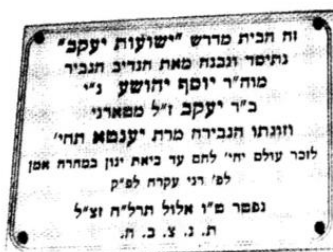
חיפשתי בהמון ספרי יחוס ומאמרים שונים, ולע"ע לא מצאתי מקור או חיזוק אחר להשערה זו, ואשמח לשמוע אם יש למישהו איזה ידיעות לחזקה או לסותרת.

וכדי להשלים את התמונה אציין כי בספרו הנ"ל מזכיר רבי יואב את אמו חורגו, ה"ה זוגתו השנית של רבי ירמיה, וכותב עליה תואר "בת דודי זקניני": "האשה יראת השם היא תתהלל בד"ץ הרבנית הצדקנית המפורסמת מרת פריידא ת"י בת הרבני הנגיד המפורסם מו' ישראל מלאנצהוט". ואולי פרטי זה יכול לשפוך אור על שאלתי והשערתי בנוגע זוגתו הראשונה של רבי ירמיה זצ"ל.

בנימין הלל בערגער - ברוקלין

מייסד ובונה ביהמ"ד "ישועות יעקב" –

רבי יוסף יהושע ב"ר יעקב וויינבערגער

מצבת הזיכרון ב"ישועות יעקב"

בשכונת "מאה שערים" בעיה"ק ירושלים מתנוסס לתפארה בית המדרש הוותיק "ישועות יעקב". הוא נוסד בשנת תרל"ה.

בבית המדרש קבועה מצבת זכרון המנציחה את מייסד ובונה בית המדרש הנגיד ר' יוסף יהושע ב"ר יעקב. וזה נוסח ההנצחה (רצו"ב הצילום):

"זה הבית מדרש "ישועות יעקב" נתיסד ונבנה מאת הנדיב הגביר מוה"ר יוסף יהושע נ"י ב"ר יעקב ז"ל מטארני וזוגתו הגבירה מרת יענטא תחי' לזכר עולם יהי' להם עד ביאת ינון במהרה אמן לפי רני עקרה לפ"ק בסוף ההנצחה נוספה הוספה מאוחרת (לאחר פטירת הנדיב): "נפטר ט"ו אלול תרל"ח – זצ"ל".

הנצחה מחודשת זו היא העתק של ההנצחה הישנה שהיתה קבועה בעבר בבית

המדרש ומופיעה גם בספר "אבני זכרון" (לרפ"מ גראייבסקי, ירושלים תרפ"ח, עמ' 17), המתעד אבני זכרון והנצחות מבתי המדרש בעיה"ק ירושלים, רצו"ב:

אמנם באבני זכרון נכתב בטעות "תרל"ט" אבל

כנראה בהנצחה היה כתוב את שנת הפטירה המדויקת "תרל"ח" וכך מופיע גם כיום על גבי ההנצחה. כמו כן באבני זכרון לא מופיע "מטארני", וכנראה גם זה נשמט בטעות.

— מז —

בניהומי ישועות יעקב נשכינת מאה שערים *

(א) זה הבית המדרש ישועות יעקב נתיסד ונבנה מאת הנדיב הגביר מוה"ר יוסף יהושע נ"י ב"ר יעקב ז"ל וזוגתו הגבירה מרת יענטא תחי' לזכר עולם יהי' להם עד ביאת ינון במהרה אמן לפי רני עקרה לפ"ק ט"ו אלול תרל"ח זצ"ל

רשימת הא"צ של המנדבים נ"ע.

ר' יוסף יהושע ב"ר יעקב מטארני (מנדב הבהמ"ד "ישועות יעקב" ובחי ת"ח) נפטר מ"ל אלול תרל"ח.

בספר "התקנות למאה שערים" (ירושלים תרמ"ט) מופיע ראשון ברשימת ביא"צ של המנדבים.

מי הוא אותו נדיב נכבד? מה היה שם משפחתו? מה ידוע אודותיו?

י. זכרון לטובה!

ועל המוב יזכרו אלה אשר הציבו להם מצבת זכרון נצח לזכר עולם בנדיבות רוחם בתרומת כספם לעשות להם יד ושם בחומת ירושלים בחברתנו פה על נחלתנו מאה שערים תובבא – זכרם לברכה!

א.

הראשון היה הגביר המנוח מוה"ר יוסף יהושע במוה"ר יעקב מטארני ז"ל ואשתו הנדיבה מ' יענטע ז"ל, מהות עשרים בתים בנוים, ועדיין לא היה מקום קדוש מיוחד לתפלה, אז העיר ה' את רוח הגביר הזה וינדב מכספו כך תשעה אלפים ושש מאות גרוש טורקי לבנין בית המדרש, ויקרא את שמו לזכרון בשם "ישועות יעקב", והגדו היום עומד על הבור האמצעי, לתורה ולתפלה. לכבוד ולתפארת. ובטהר לבבו הוסיף אומץ ויוסף הגביר הזה לנדב עוד כך ששת אלפים ושש מאות גרוש עבור ביהמדר אריכת ימיו שלו (וזכרו את הבית ובגן המסקה

יוסף יהושע במוה"ר יעקב מטארני ז"ל ואשתו הנדיבה מ' יענטע נ"ע בהיות עשרים בתים בנוים ועדיין לא היה מקום קדוש מיוחד לתפלה אז העיר ה' את רוח הגביר הזה וינדב מכספו סך תשעה אלפים ושש מאות גרוש טורקי לבנין בית המדרש ויקרא את שמו לזכרון בשם "ישועות יעקב" והנהו היום עומד על הבור האמצעי, לתורה ולתפלה, לכבוד ולתפארת. ובטהר לבבו הוסיף אומץ ויוסף הגביר הזה לנדב עוד סך ששת אלפים ושש מאות גרוש עבור בית אחר אריכת ימיו"ש שלו (ומכרו את הבית ובנו חמשה בתים קטנים שלא יבלבלו המלמדים זה לזה בבית אחד) לתלמוד תורה לתנוקות של בית רבן. והנם החמשה החדרים העומדים היום לעומת בית המדרש "ישועות יעקב" לצד מערב, וגם ספרים רבים נדב לבית מדרשו הזה זכרו לברכה, ויהי לו יד ושם לזכרון עולם, טוב מבנים ומבנות, ינוח בשלום ויעמוד לגורלו בעת יתקע בשופר גדול".

בספר "מאה שערים" לר' יוסף יואל ריבלין (תש"ט) מספר:

"אחרי בנין עשרים הבתים הראשונים התחילו לדאוג לבנין בית המדרש. "אבן הפנה לבנין בית המדרש הונח ביום ט' כסלו תרל"ד" לפי הנזכר בספר התקנות בעמו' לב, היינו תשעה ימים אחרי הוסד החברה. ועוד כחמשה חדשים לפני שהונחה אבן הפנה לבנין עשרת הבתים הראשונים בחדש אייר כנזכר לעיל ... בית המדרש נבנה על הבור האמצעי כנזכר, והוא הנקרא עד היום בשם "ישועות יעקב" על שם "המנדב הראשון הגביר המנוח מוה"ר יוסף יהושע במוה"ר יעקב מטארני ז"ל ואשתו הנדיבה מ' יענטע נ"ע שנדב מכספו סך תשעה אלפים ושש מאות גרוש טורקי לבנין בית המדרש" "לתורה ולתפלה" "ויקרא את שמו

לזכרון בשם "ישועת יעקב" וגם ספרים רבים נדב לבית מדרשו הזה. זכרו לברכה ויהי לו יד ושם לזכרון עולם טוב מבנים ומבנות". כנראה הלך המנדב ערירי. הוא נפטר ט"ו אלול תרל"ח. בספר התקנות נרשמה לזכרון חגיגת אבן הפנה לבית המדרש הזה שהיתה מאורע ממש בחיי ירושלים בעת ההיא: עתה בראותם כי בעזר ה' דרך החברה צלחה וגם יונח אבן הפנה לביהמ"ד הנ"ל אז אשרו וקיימו כולם יחד כי מאת ה' היתה זאת ועדת ישראל בעיה"ק ירושלים היתה צהלה ושמחה וכל גאוני וגדולי ונכבדי העיר והמון רב יצאו היום הזה כולם השדה אל המקום ההוא והרב הגאון הגדול עטרת ישראל מוה"ר מאיר אויערבאך זצ"ל מחבר ס' אמרי בינה עמד בראש הנאספים האלה בלב מלא שמחה וגיל כאלו זכה בעיניו לראות התחלת בנין ירושלים ויבקש לכתוב על הספר את שמות החברים הראשונים אשר התנדבו להתישב בראשונה וישם את הספר תוך בקבוק זכוכית וישימהו תוך האבן לזכרון נצח ואחרי כן בידו הקדושה ירה אבן הפנה וכל העם הריעו תרועה גדולה והלל לה'. הגר"מ אויערבאך זצ"ל "נדב חמש מאות גרוש לבנין הבימה בביהמ"ד ישועת יעקב". כן נזכר בענין בנין העזרת נשים לבית מדרש זה: "ואחרי אשר הונח אבן הפינה ביום ט' כסלו תרל"ה ליסוד בנין בית המדרש ישועת יעקב הזה מצאה החברה חן גם בעיני הרב הגאון מוה"ר מאיר בהגאון מוה"ר איציק אויערבאך זצ"ל בראותו כי מה' היתה הדבר ויד ה' עשתה כל זאת לכוון החברה הרוממה הזאת ליסוד מוסד להתחלת בנין ירושלים, וינדב מכספו סך חמשה אלף ושש מאות וחמשים גרוש טורקי לבנות בית עזרת נשים מחובר יחד עם בית מדרש ישועת יעקב כי ניחם על נדבת בנין הביהמ"ד הזה, כי הקדימו אחר, ויפרש בעת חנוכת המזבח כי הקדיש את הבית הגדול הזה לבית תפלה לנשים וללמוד בתוכה עם תינוקות של בית רבן, זכותו יגן עלינו וזכרו יהיה לברכה בפה כל ישראל עד ביאת הגואל".

רמ"מ גרליץ ז"ל בספרו "כך נפרצו החומות" (ירושלים תשמ"א, עמ' 84) מספר כך:

"בתשעה לחודש כסליו תרל"ה כשלושה שבועות בטרם הפילו פור הוא הגורל לעשרת המתיישבים הראשונים התאספו ובאו יהודי ירושלים בהמון חוגג להנחת אבן הפינה לבית הכנסת הראשון ב"מאה שערים הידוע עד היום בבית הכנסת הגדול שבשכונה בשם ישועת יעקב. היה זה על פי קריאתו של רבי זלמן בהר"ן אשר גם בבנין זה ראה ישועת ד'. בימים ההם ביקר בירושלים יהודי ירא וחרד ועשיר מופלג בשם רבי יוסף יהושע בן רבי יעקב מטרנאו וזוגתו יענטע הללו היו ערירים ללא ילדים ואחרי שיחה קצרה עם רבי זלמן התלהבו להקים את בנין בית הכנסת בשכונה על שם אביו של האיש רבי יעקב...אותו נדבן רבי יוסף יהושע בראותו את גילויי השמחה ובהבינו כי אכן ישמש המקום הזה

למקום תורה ותפילה במשך דורות, קם והוסיף לנדבתו סכום כפול. בכסף זה נבנו אחר כך למערב בית הכנסת אולם קטן וששה חדרי תפילה נוספים כדי להושיב בהן מלמדים ותלמידיהם, חדרי תפילה אלה ידועים עד היום הזה בשם ה"שטיבלאך" שבשכונת מאה שערים שכמעט ואין להם דוגמא ומשל בהמוני המנינים המשכימים ומעריבים לשם".

לע"ע לא מצאתי מקור לדבריו שהנדיב היה אורח ולא מתושבי ירושלים.

בהשגחה פרטית גיליתי לאחרונה מיהו היה אותו נדיב ר' יוסף יהושע ומי היה אביו רבי יעקב שעל שמם נקרא בית המדרש.

אחד מאבות משפחתי, היה הנגיד החסיד המפורסם הרה"צ רבי יעקב וויינבערגער זצ"ל מדוקלא אשר עלה בסוף ימיו לארה"ק והתיישב בעיר העתיקה בירושלים עיה"ק, ומנו"כ בהר הזיתים. הוא היה חמיו של זקני הגה"ק רבי משה ווייס זצוק"ל אב"ד זבאראב.

ר' יעקב המכונה ר' יענקעלע היה מחותנו של הרה"ק הדברי חיים מצאנז זי"ע, שכן הוא היה גם חמיו של הרה"ק רבי אהרן זצוק"ל המכונה "דער קרייזער רב", ומילא מקום אביו הדברי חיים כאב"ד דק"ק צאנז.

אין ברשותי רשימה ברורה של כל ילדיו, אך ידוע כי היו לו הרבה ילדים, וכיום יש המוני צאצאים שלו מכמה מענפי המשפחה.

בצמוד לקברו בהר הזיתים נטמן בנו הנגיד החסיד רבי יוסף יהושע וויינבערגער

זצ"ל. בעבר חשבונו (וכך הדפסנו ונרשם בשם משפחתנו בכמה מקומות) שר' יוסף יהושע הנ"ל נולד בארה"ק מזיווג שני של ר' יעקב, אך ככל הנראה זה לא נכון, והוא נולד בדוקלא מזיווג ראשון והלך בעקבות אביו ועלה אף הוא לארה"ק.

מהשוואת תאריך הפטירה שלו כפי שנחקק על מצבתו, עם תאריך הפטירה של מקים ביהמ"ד ישועות יעקב, התברר לי שהוא היה אותו נדיב בונה הביהמ"ד.

כאמור, כפי המסופר הוא הגיע לביקור בארה"ק בשנת תרל"ה או תרל"ו, שנים ספורות לאחר פטירת אביו רבי יעקב וויינבערגער שנלב"ע

בכ"ח אדר ב' תרל"ב, הוא וזוגתו מרת יענטא ע"ה לא זכו לזש"ק, כפי המרומז בהנצחה על גבי בית המדרש "שנת רני עקרה", וכנראה לבסוף החליט להתגורר בירושלים בקביעות, ושם נפטר ונטמן בט"ו אלול תרל"ח. מהנחקק על גבי מצבתו אנו למדים שהוא אף הקדיש את כל הונו ורכושו לטובת עניי ארץ ישראל.

וזה נוסח מצבתו: איש נדיב לב / אשר נדבה רוחו / להקדיש כל הונו / ורכושו אשר רכש / בח"ל בשביל עניי ארץ / הקדושה ה"ה הגביר / שלשלת היוחסין מ"ה / יוסף יהושיע / בהרבני מ' יעקב ז"ל / וילך לפניו צדקו / וגמילת חסדים / אשר עשה בחייו / נפטר ט"ו אלול / תרל"ח תנצב"ה.

לשמאלו טמון אביו, וזה נוסח מצבתו:

פ"נ / הרב איש אמונות / שלשלת היוחסין גומל / חסדים מו"ה יעקב במו"ה / אלישע מדיקלא נפטר יום א' / כ"ח אדר שני שנת / תרל"ב תנצב"ה

בשנת תשע"ו שופצה מצבת אביו, זקני רבי יעקב וויינבערגער, ע"י אחד מצאצאיו הרה"צ ר' אהרן הלברשטאם שליט"א בן הרה"צ ר' נפתלי מצאנז גריבוב זצ"ל.

רבי יעקב וויינבערגער ידוע כיחסן גדול, וכפי שמודגש על מצבתו ועל מצבת בנו "שלשלת היוחסין", ובמשפחתו מקובל שכאשר השתדך עם הדברי חיים אמר לו

שיחוסו עולה על יחוס הדברי חיים. בקרב צאצאיו מקובל שהיה מצאצאי הרבי ר' שמעלקא ואחיו ההפלאה, ואא"ז הגה"צ גאב"ד נוה אחיעזר זצ"ל זכר שבמג"ח שהיה בבית זקינו הגה"ק רבי מנחם ווייס הי"ד דומ"צ מונקאטש היה כתוב שר' יעקב היה נכד כמה פעמים של הר"ש והיינו שהיה נכד גם דרך חתנו ר' יעקב מקאטלבורג, ובמשפחתנו מקובל שהיה גם מצאצאי הרה"ק רבי מענדל מלינסק (או אביו הרה"ק רבי יעקב יוקל מלינסק), הפני יהושע, וכן שדרך זוגתו (ככל הנראה) היה נכד רבי ישראל לנדא בן הנודע ביהודה (יש מסורת על כך שזוגתו היתה בתו של ר' ישראל לנדא).

בשנים האחרונות שמעתי על השערה או מסורת שר' יעקב וויינבערגער היה נכד הג"ר אברהם יואל הלוי הורוויץ שהיה בנו של הג"ר צבי יהושע מטרייביטש שהיה בן הרבי ר' שמעלקא וחתן דודו ההפלאה. וכעת ראיתי בספר "מדרכי המאירים" (ירושלים תשפ"ב) לתולדות הגה"ח ר' מרדכי מאיר פינטער זצ"ל

עמ' קפו שר' יעקב וויינבערגער היה חתן ר' אברהם יואל הנ"ל, אבל לפי חשבון השנים לא יכול להיות חתנו שכן הוא נפטר בשנת תקע"ד (ואביו הגרצ"י נלב"ע בתקע"ז), ור' יעקב נלב"ע תרל"ב, לכן לענ"ד זה ודאי שאינו נכון.

אולם לר' אברהם יואל הורוויץ היתה בת בשם מלכה דבורה שהיתה נשואה בזיוו"ש לרבי פינחס הורוויץ מפיעטקוב שהיה בנו של הג"ר צבי הירש אב"ד ווישניצא (נלב"ע ח' חשוון תקפ"ג ושם מנו"כ) בנו של רבי יעקב מקאטלבורג חתן הרר"ש. ואם אכן רבי יעקב וויינבערגער היה חתן או נכד ר' פנחס ומלכה דבורה, זה דבר מסתבר ומתאים מאד למסורת אודות היחוס, אולם כמובן שיש לבדוק ולברר ולמצוא אסמכתאות ברורות לזה.

אשת ר' אברהם יואל הנ"ל היתה מרת גיטל בתו של הנגיד רבי בנימין פרענקל הנקרא ר' בנימין פאשאווער, אשר שידך ג' מילדיו עם הרבי ר' שמעלקא, כי בנו רבי פנחס שמעיה פרענקל היה נשוי למרים גאלדא בת רבי צבי הירש הורוויץ אב"ד ווישניצא בן הג"ר יעקב מקאטלבורג חתן הרר"ש, בנו הג"ר זאב וואלף פרענקל מח"ס שו"ת משיב כהלכה היה חתן רבי יעקב מקאטלבורג חתן הרר"ש, ובתו גיטל היתה אשת הג"ר אברהם יואל הורוויץ הנ"ל נכד הרר"ש וההפלאה.

אלה לחיי עולם יכתב

הנריבים חקרים אשר הקדשו סחונם סכומים מסוימים לקנין וברק החצר הוה ישם כולל אסטרייך גאליציען בירושלם ת"ו היה הר' יעקב ב"ר אלישע טריקלא ואשתו מ' סאלי ב"ר מרדכי א"יה ה"י נתן נסע ב"ר יוסף א"יה סבלאווב ה"י שלמה ב"ר צבי סקאלע ואשתו מ' יוסף ב"ר שרנא פייניש ה"י נסע חפץ ב"ר חיים מרדכי ה"י יצחק אייזיק. ב"ר אברהם מלאווענסק אסתר עטל ב"ר מרדכי ניספל סטארנע רבקה א"ר דוד סטארנאזא יוכבד וא"ץ סטראחאביטש שרה בעכער סקאווע, צדקתם תעסוד לעד.

אודות אביו רבי יעקב וויינבערגער ומשפחתו ראוי לייחד יריעה נפרדת, אציין רק מעט מהידוע לי על ילדיו: בניו: א) רבי יחזקאל ב) רבי משה שאול מדיקלא [ממוזכר

במנויי רביד הזהב. בנו ר' אברהם מנו"כ בדיקלא. ובתו טויבא אשת ר' נפתלי בינדיגער מרימנוב וברלין, חותנו של הרה"צ ר' ישכר בעריש רובין אדמו"ר מדאמבראווא ברוקלין - מפי ר' סענדר בינדיגער מלונדון]. ג) רבי יהודה מוורשא חתן רבי משה אורליך מוורשא. ד) רבי יוסף יהושע מטארנא וירושלים. חתניו: ה) גיטל ריזל אשת רבי פנחס ליינער מדאבראמיל (ב"ר יצחק אייזיק ליינער ראה"ק בדאבראמיל), חמיו של ר' שמואל שמעלקא לויטערבאך ושל ר' יצחק שיינפעלד ו) שפרה אשת הגביר רבי שלמה זלמן (זלקא) קאנאריק מרישא חמיו של הגאון רבי אברהם פינטער מטארנא בן הג"ר יצחק אב"ד ביקאווסק ו) חנה עלקא אשת הרה"ק רבי אהרן הלברשטאם מצאנז. ז) רויזא אשת הגה"ק רבי משה ווייס אב"ד זבאראב.

לעת עתה זה המידע שיש בידי אודות הנדיב ר' יוסף יהושע, ואשמח אם מי מהקוראים יחכימני בפרטים נוספים אודותיו ואודות זוגתו מרת יענטא ע"ה.

אברהם צבי ווייס – בני ברק

לעלה 59 - רבי אלעזר פאלל אבי הקצין רבי איצק מסערדאהעל

בי'עלי זכרון' עלה 59 האריך ידידי הרב **מנחם מאיר יאקאבאוויטש** במאמרו המקיף על "**משפחת פאשקוס מניקלשבורג העלישטאבע והגלילות**", ונהנית מאד שגילה דברים הרבה וסידר כל דבר על אופניו, וגם חקר ומצא מקור מחצבת משפחה חשובה זו, דברים שיוצאי משפחת פאשקוס הי' משתוקקים לזה הרבה שנים.

תיתי לי שזכיתי לעוררו לסדר הדברים, והייתי לו לעזר לברר כמה פרטים חשובים ולהעניק לו כמה צילומים, ובפרט לגלות מקום מנוחתו ותאריך פטירתו של זקני הגי' **משה פאשקוס** זצ"ל מבאראטשקא ומנו"כ בבאיא [ראה במאמרו עמ' מא].

באתי כעת להוסיף ע"ז דבר שנתגלה לנו לאור מאמרו, אומר הבא מן החדש. במאמר הנ"ל עמוד מד מזכיר את זקני הגביר המפורסם רבי **איצק פאלל** זצ"ל מסערדאהעל (נפטר אסרו חג שבועות תר"ו) ומשפחתו, ומעתיק שם נוסח מצבתו, עלי' נחרט פרטי הוריו רבי **אלעזר** ומרת **לאה** ע"ה.

בקונטרס 'הדרת מרים' (בתוך ספר זכרון 'באר מרים', ערלוי, ירושלים תש"ס, פרק ב, עמ' קכה), כתבו: "השם הראשון למשפחת **פאלל** הידוע לנו בודאות כראש השושלת, הוא רבי **אליעזר** זצ"ל מנכבדי ויקירי העיר סערדאהלי... בבית העלמין שבעיר סערדאהלי קיימת מצבה שתחתיה נטמן רבי **מאיר** בן רבי **משה פאלל**, שנפטר ביום ה' י"ד אלול שנת תקי"ט, וניתן לשער שזה היה אבי רבי **אליעזר**, הן מכח שמו **מאיר** בן **משה**, שכן בנו של רבי **אליעזר** נקרא רבי **מאיר** ונכדו נקרא רבי **משה**... אודות רבי **אליעזר** לא ידועים לנו פרטים רבים, כשם שנסתרים מאתנו קורות אבותיו ומקור מחצבתם...". וראה שם שהאריכו על משפחה זו הרבה.

ויש להעיר, כי מידע זו שרבי **אלעזר** הי' בנו של רבי **מאיר ב"ר משה פאלל** מסערדאהאל, הי' מבוסס על השערה בלבד. ומאידך גיסא הי' ההשערה רחוקה קצת לפי מרחק השנים, כי כאמור רבי **איצק ב"ר אלעזר פאלל** נפטר בשנת תר"ו (ונוולד עפ"י ההשערה בשנות התק"ל, עפ"י גיל אשתו מרת רוזה, ראה בי'עלי זכרון' שם), ואילו ר' **מאיר ב"ר משה פאלל** כבר נפטר בשנת תקי"ט.

אבל לאחרונה עלה בס"ד למצוא מצבת רבי **אלעזר פאלל** זצ"ל אביו של רבי **איצק מסערדאהעל**, ועלי' אכן נחרט שם אביו רבי **מאיר** (צילומו קבלתי מהרב יואל יעקב מייזליש). ונמצא שהשערה הנ"ל היא אמיתית.

אך יש לתקן ששמו הי' **אלעזר** ולא **אליעזר**, וכן יוצא מראשי חרוזים על מצבת בנו רבי **איצק**. וגם יש לתקן שלא הי' "מנכבדי ויקירי העיר סערדאהלי", אלא מעיר הסמוכה "העלישטאבע".

וזה מה שניתן לפענח מנוסח מצבתו: **יום ב' י"ט שבט תקס"א / נפטר ונקבר האיש הישר / כהר"ר לאזר בן הר"ר מאיר / פאל זצ"ל / תנצב"ה**. [להעיר, כי שורה ראשונה חסר חלקית, אך מחצי האותיות ובהשוואה ללוח השנים יש לשער תאריך פטירתו הנ"ל].

גם יש לציין, שמנוחת כבודו של רבי **אלעזר פאלל** זצ"ל היא אצל "מחותנו" רבי **שלמה פסקיז** זצ"ל מהעלישטאבע, עליו האריך ב'עלי זכרון' שם עמ' מח והלאה. בנו רבי **איצק פאלל** הי' חתנו של רבי **יוסף יעקב פאשקיז** מהעלישטאבע בן רבי **שלמה** הנ"ל. וזה עוד חוליא לחזק הסברא על קירבה קדומה בין משפחת פאשקוס למשפחת פאלל.

וכפי ההשערה שכתב ב'עלי זכרון' שם עמ' מט, יתכן ששם חמיו של רבי שלמה פסקיז הי' רבי **יצחק צבי**, שכן השם "יצחק צבי" נמצא לרוב בשני המשפחות פאלל ופאשקוס. ולא מסתבר שמקור השם היא ממשפחת פאשקוס, כי כפי שהוכיח שם נולד רבי **שלמה פאשקיז** בניקלשבורג ולא נמצא שם זה אצל שאר בני משפחת פאשקוס בניקלשבורג, אלא אצל צאצאי רבי שלמה. לאידך שם זה נמצא לרוב אצל משפחת פאלל (שמוצאם מעיר פאלל במדינת פיהם, ראה באקדמות מילין לס' שבט מישור). וגם נמצא מאחורי מצבת רבי **שלמה פאשקיז** בהעלישטאבע, מצבת רבי **יצחק צבי** המכונה **איצק הרש פאלל** ז"ל

נפטר ב' דר"ח מרחשון תר"א (נעתק בעלי זכרון שם), שכנראה הי' נכדו של רבי **אלעזר פאלל** משם (אבל לא בנו, שהרי הי' לו בן בשם רבי איצק מסערדאהעל), או שהי' בן/נכד אחיו.

אגב, בין מצבת רבי אלעזר פאלל ומצבת רבי שלמה פשקז, נמצא מצבה אחת, עליה נחרת: פ"ט / איש הישר אשר / כל ימיו הלך בדרך / הישרה ושם לו במו"מ / באמונה ונהנה מיגיע כפו / הר"ר **אפרים ב"מ יעקב** / זצ"ל **מרוזניץ** נפטר / ונקבר יום ה' י"ג שבט / תקנ"ז לפ"ק / תנצב"ה.

מימין לשמאל: מצבת ר' אלעזר ב"ר מאיר פאל, ר' אפרים ב"ר יעקב מרוזניץ, ר' שלמה ב"ר משה פשקז מנ"ש, ר' יוסף יעקב [ב"ר שלמה] פשקז.

מאחורי מצבת ר' שלמה פשקז: מצבת החתן חיים ב"ר יעקב נפטר י' טבת תק"צ [אולי בן ר' יוסף יעקב פשקז הנ"ל].

מאחוריו [אצל האילן]: מצבת ר' יצחק צבי הנקרא איצק הרש פאל. בשמאל התמונה: מצבת האב"ד הגאון רבי שלמה שטערן

אליעזר קאלמאן - ברוקלין

מערכת עלי זכרון

מיסודו של הרב משה אלכסנדר זושא קינסטליכער זצ"ל
הכתובת לקבלת הגיליון ושליחת מאמרים alyzecharon@gmail.com

© כל הזכויות שמורות